

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK VŠEOBECNÉHO SÚDU (deviata rozšírená komora)

z 13. decembra 2018 *

„Hospodárska súťaž – Zneužitie dominantného postavenia – Slovenský trh širokopásmových telekomunikačných služieb – Prístup tretích podnikov k ‚účastníckej prípojke‘ historického operátora na tomto trhu – Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 102 ZFEÚ a článku 54 Dohody o EHP – Jediné a pokračujúce porušenie – Pojem ‚zneužitie‘ – Odmietnutie prístupu – Cenové stláčanie – Výpočet cenového stláčania – Kritérium rovnako efektívneho konkurenta – Právo na obhajobu – Pripísanie porušenia, ktorého sa dopustila dcérska spoločnosť, jej materskej spoločnosti – Rozhodujúci vplyv materskej spoločnosti na obchodnú politiku jej dcérskej spoločnosti – Skutočný výkon – Dôkazné bremeno – Výpočet sumy pokuty – Usmernenia pre výpočet výšky pokút z roku 2006 – Osobitná pokuta uložená výlučne materskej spoločnosti z dôvodu recidívy a na základe uplatnenia násobiaceho koeficientu na účely odstrašenia“

Vo veci T-827/14,

Deutsche Telekom AG, so sídlom v Bonne (Nemecko), v zastúpení: K. Apel a D. Schroeder, advokáti,

žalobkyňa,

proti

Európskej komisii, v zastúpení: M. Kellerbauer, L. Malferrari, C. Vollrath a L. Wildpanner, splnomocnení zástupcovia,

žalovanej,

ktorú v konaní podporuje:

Slovanet, a.s., so sídlom v Bratislave (Slovensko), v zastúpení: P. Tisaj, advokát,

vedľajší účastník konania,

ktorej predmetom je žaloba založená na článku 263 ZFEÚ, ktorou sa žalobkyňa domáha v prvom rade zrušenia, a to úplného alebo čiastočného v tom rozsahu, v akom sa týka žalobkyne, rozhodnutia Komisie C(2014) 7465 final z 15. októbra 2014, týkajúceho sa konania podľa článku 102 ZFEÚ a článku 54 Dohody o EHP (vec AT.39523 – Slovak Telekom), ktoré bolo opravené rozhodnutím Komisie C(2014) 10119 final zo 16. decembra 2014, ako aj rozhodnutím Komisie C(2015) 2484 final zo 17. apríla 2015, a subsidiárne zrušenia pokút alebo zníženia sumy pokút uložených žalobkyni uvedeným rozhodnutím,

* Jazyk konania: nemčina.

VŠEOBECNÝ SÚD (deviata rozšírená komora),

v zložení: sudca M. van der Woude, vykonávajúci funkciu predsedu komory, a sudcovia S. Gervasoni, L. Madise, R. da Silva Passos (spravodajca) a K. Kowalik-Bańczyk,

tajomník: N. Schall, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní 19. apríla 2018,

vyhlásil tento

Rozsudok¹

I. Okolnosti predchádzajúce sporu

- 1 Žalobkyňa, Deutsche Telekom AG, je historickým telekomunikačným operátorom v Nemecku a spoločnosťou na čele skupiny Deutsche Telekom. Od 4. augusta 2000 a počas celého obdobia, ktoré je v prejednávanej veci relevantné, vlastnila žalobkyňa 51 % obchodný podiel na základnom imaní spoločnosti Slovak Telekom, a.s., ktorá je historickým telekomunikačným operátorom na Slovensku. Zvyšnú časť základného imania spoločnosti Slovak Telekom vlastnilo Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, a to vo výške 34 %, a Fond národného majetku Slovenskej republiky, vo výške 15 % (ďalej len spoločne ako „Slovenská republika“).
- 2 Dňa 15. októbra 2014 prijala Európska komisia rozhodnutie C(2014) 7465 final, týkajúce sa konania podľa článku 102 ZFEÚ a článku 54 Dohody o EHP (vec AT.39523 – Slovak Telekom), ktoré bolo opravené jej rozhodnutím C(2014) 10119 final zo 16. decembra 2014, ako aj jej rozhodnutím C(2015) 2484 final zo 17. apríla 2015, a ktoré bolo určené žalobkyni, ako aj spoločnosti Slovak Telekom (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“). Slovak Telekom 26. decembra 2014 podala osobitnú žalobu, ktorou sa rovnako domáha zrušenia napadnutého rozhodnutia (vec T-851/14).

A. Technologický, skutkový a regulačný kontext napadnutého rozhodnutia

- 3 Spoločnosť Slovak Telekom, ktorá je nepriamym nástupcom štátneho podniku pôšt a telekomunikácií, ktorý zanikol v roku 1992, je najväčším telekomunikačným operátorom a poskytovateľom širokopásmového prístupu na Slovensku. Zákonný monopol, ktorý mala táto spoločnosť na slovenskom telekomunikačnom trhu, bol ukončený v roku 2000. Slovak Telekom ponúka komplexný súbor dátových a hlasových služieb a vlastní a prevádzkuje pevné siete s medeným vedením a s optickým vedením, ako aj mobilnú telekomunikačnú sieť. Siete s medeným vedením a mobilné siete pokrývajú takmer celé územie Slovenska.
- 4 Napadnuté rozhodnutie sa týka protisúťažných postupov na slovenskom trhu služieb širokopásmového internetu. Vzťahuje sa v podstate na podmienky stanovené spoločnosťou Slovak Telekom pre neviazaný prístup ostatných operátorov k účastníckej prípojke medeného vedenia na Slovensku v rokoch 2005 – 2010.
- 5 Účastnícka prípojka je fyzické dvojžilové kovové vedenie (nazývané tiež „linka“), ktoré spája konečný bod siete v priestoroch účastníka s hlavným rozvádzačom alebo ekvivalentným zariadením v pevnej verejnej telefónnej sieti.

¹ Uvádzajú sa iba tie body rozsudku, ktorých uverejnenie považuje Všeobecný súd za užitočné.

- 6 Neviazaný prístup k účastníckej prípojke umožňuje novým subjektom – nazývaným obvykle „alternatívni operátori“, protipólom ktorých sú historickí operátori telekomunikačných sietí – používať telekomunikačnú infraštruktúru, ktorá už existuje a patrí týmto historickým operátorom, s cieľom ponúkať rôzne služby konečným užívateľom v rámci hospodárskej súťaže s historickými operátormi. Medzi rozličné telekomunikačné služby, ktoré sa môžu poskytovať konečným užívateľom prostredníctvom účastníckej prípojky, patrí vysokorýchlostný prenos údajov pre pevný prístup k internetu a pre multimediálne aplikácie na základe technológie digitálnej účastníckej linky (Digital Subscriber Line alebo DSL).
- 7 Neviazaný prístup k účastníckej prípojke je upravený na úrovni Únie okrem iného nariadením (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 2887/2000 z 18. decembra 2000 o neviazanom prístupe k účastníckej prípojke (Ú. v. ES L 336, 2000, s. 4; Mim. vyd. 13/026, s. 83) a smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2002/21/ES zo 7. marca 2002 o spoločnom regulačnom rámci pre elektronické komunikačné siete a služby (Ú. v. ES L 108, 2002, s. 33; Mim. vyd. 13/029, s. 349). Nariadenie č. 2887/2000 vyžadovalo od operátorov „ovládajúcich podstatnú časť trhu“ to, aby sprístupnili účastnícku prípojku, ku ktorej je neviazaný prístup (*unbundled local loop* alebo ULL), a aby uverejnili štandardnú ponuku v oblasti neviazaného prístupu. Na Slovensku boli tieto ustanovenia implementované zákonom z 3. decembra 2003 č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách, v znení neskorších predpisov, ktorý až na určité výnimky nadobudol účinnosť 1. januára 2004.
- 8 Tento právny rámec v podstate zaviazal operátora identifikovaného národným regulačným orgánom ako operátor s významným vplyvom na trhu (ktorým je vo všeobecnosti historický operátor), na to, aby alternatívnym operátorom poskytol neviazaný prístup ku svojej účastníckej prípojke a k súvisiacim službám za transparentných, spravodlivých a nediskriminačných podmienok a aby štandardnú ponuku takéhoto neviazaného prístupu priebežne aktualizoval. Národný regulačný orgán bol povinný dbať na to, aby poplatky za neviazaný prístup k účastníckej prípojke, určované na základe nákladovej orientácie, podporovali čestnú a udržateľnú súťaž. Na tento účel mohol národný regulačný úrad okrem iného štandardnú ponuku zmeniť.
- 9 Po vykonaní analýzy trhu prijal slovenský národný regulačný orgán pre oblasť telekomunikácií (Telekomunikačný úrad SR, ďalej len „TÚ SR“) 8. marca 2005 prvostupňové rozhodnutie č. 205/14/2005, v ktorom označil Slovak Telekom za operátora s významným vplyvom na veľkoobchodnom trhu na účely neviazaného prístupu k účastníckej prípojke, v zmysle nariadenia č. 2887/2000. V dôsledku uvedeného TÚ SR uložil spoločnosti Slovak Telekom rozličné povinnosti, medzi ktoré patrila okrem iného povinnosť predložiť do 60 dní štandardnú ponuku. Toto rozhodnutie, proti ktorému Slovak Telekom podala rozklad, bolo predsedom TÚ SR 14. júna 2005 potvrdené. Na základe tohto potvrdzujúceho rozhodnutia bola Slovak Telekom povinná vyhovieť všetkým žiadostiam o neviazaný prístup ku svojej účastníckej prípojke, považovaným za primerané a odôvodnené, aby tak alternatívnym operátorom bolo umožnené používať túto účastnícku prípojku s cieľom ponúkať ich vlastné služby na „maloobchodnom masovom trhu (resp. trhu určenom pre širokú verejnosť)“ širokopásmových služieb na pevnom mieste na Slovensku. Rozhodnutím zo 14. júna 2005 sa spoločnosti Slovak Telekom zároveň uložila povinnosť uverejniť všetky plánované zmeny v štandardnej ponuke v oblasti neviazaného prístupu minimálne 45 dní vopred a predložiť ich TÚ SR.
- 10 Slovak Telekom uverejnila svoju štandardnú ponuku v oblasti neviazaného prístupu 12. augusta 2005 (ďalej len „štandardná ponuka“). Táto ponuka, ktorá bola od tohto dňa do konca roka 2010 deväťkrát zmenená, vymedzuje zmluvné a technické podmienky pre prístup k užívateľskej prípojke spoločnosti Slovak Telekom. Na veľkoobchodnom trhu Slovak Telekom ponúka prístup k účastníckym prípojkám, prístup ku ktorým je neviazaný, v hlavnom rozvážači alebo vedľa hlavného rozvážača, na ktorom alternatívny operátor, ktorý má záujem o prístup, vybudoval svoju vlastnú centrálnu sieť.

- 11 Podľa napadnutého rozhodnutia, sieť účastníckej prípojky spoločnosti Slovak Telekom, ktorá sa dá používať na poskytovanie širokopásmových služieb po zavedení neviazaného prístupu k dotknutým linkám tohto operátora, pokrývala v období rokov 2005 – 2010 75,7 % všetkých slovenských domácností. Toto pokrytie sa rozširovalo na všetky účastnícke prípojky umiestnené v prístupovej sieti spoločnosti Slovak Telekom s kovovým vedením, ktoré sa dajú používať na prenos širokopásmového signálu. Počas rovnakého obdobia však došlo k zavedeniu neviazaného prístupu k iba zopár ojedinelým užívateľským prípojkám spoločnosti Slovak Telekom, a to od 18. decembra 2009, a tieto prípojky boli využívané iba jediným alternatívnym operátorom, aby mohol poskytovať podnikom maloobchodné služby s veľmi vysokou prenosovou rýchlosťou.

B. Konanie pred Komisiou

- 12 Komisia začala z úradnej moci vyšetrovanie, ktorého predmetom boli okrem iného podmienky neviazaného prístupu k účastníckej prípojke spoločnosti Slovak Telekom. Následne po žiadostiach o informácie zaslaných alternatívnym operátorom 13. júna 2008 a neohlásenej inšpekcii v priestoroch spoločnosti Slovak Telekom od 13. do 15. januára 2009 rozhodla Komisia 8. apríla 2009 o začatí konania proti tomuto operátorovi, v zmysle článku 2 svojho nariadenia (ES) č. 773/2004 | zo 7. apríla 2004, ktoré sa týka vedenia konania Komisiou podľa článkov [101 ZFEÚ] a [102 ZFEÚ] (Ú. v. EÚ L 123, 2004, s. 18).
- 13 Vyšetrovanie pokračovalo dodatočnými žiadosťami o informácie, zaslanými alternatívnym operátorom a TÚ SR, ako aj vopred oznámenou inšpekciou v priestoroch spoločnosti Slovak Telekom 13. a 14. júla 2009.
- 14 Slovak Telekom vo viacerých diskusných dokumentoch zaslaných Komisii od 11. augusta 2009 do 31. augusta 2010 uviedla, že podľa nej neexistuje žiaden dôvod na to, aby sa usudzovalo, že v prejednávanej veci porušila článok 102 ZFEÚ.
- 15 V rámci vyšetrovania Slovak Telekom odmietla poskytnúť informácie pochádzajúce z obdobia pred 1. májom 2004, ktorý je dátumom pristúpenia Slovenskej republiky k Únii. Táto spoločnosť podala žalobu o neplatnosť jednak proti rozhodnutiu Komisie C(2009) 6840 z 3. septembra 2009, týkajúcemu sa konania podľa článku 18 ods. 3 a článku 24 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101 ZFEÚ] a [102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1), ako aj, po druhé, proti rozhodnutiu Komisie C(2010) 902 z 8. februára 2010, týkajúcemu sa konania podľa článku 18 ods. 3 a článku 24 ods. 1 nariadenia č. 1/2003. Rozsudkom z 22. marca 2012, Slovak Telekom/Komisia (T-458/09 a T-171/10, EU:T:2012:145), Všeobecný súd žaloby podané proti týmto rozhodnutiam zamietol.
- 16 Dňa 13. decembra 2010 Komisia po žiadostiach o informácie zaslaných žalobkyni rozhodla o začatí konania proti žalobkyni, v zmysle článku 2 nariadenia č. 773/2004.
- 17 Dňa 7. mája 2012 zaslala Komisia spoločnosti Slovak Telekom oznámenie o výhradách. Toto oznámenie o výhradách bolo žalobkyni zaslané nasledujúci deň. V tomto oznámení o výhradách Komisia predbežne dospela k záveru, že Slovak Telekom je pravdepodobne zodpovedná za porušenie článku 102 ZFEÚ z dôvodu postupu vedúceho k cenovému stláčaniu, pokiaľ ide o neviazaný prístup k účastníckym prípojkám jej siete, ako aj o veľkoobchodný širokopásmový prístup vo vzťahu k jej konkurentom, a to na vnútroštátnej a regionálnej úrovni, a zodpovedná aj za odmietnutie prístupu alternatívnym operátorom k určitým veľkoobchodným produktom. Komisia tiež predbežne uviedla, že za toto porušenie je pravdepodobne zodpovedná žalobkyňa ako materská spoločnosť spoločnosti Slovak Telekom v období, v ktorom k tomuto porušeniu došlo.

- 18 Po tom, čo bol Slovak Telekom a žalobkyni umožnený prístup k spisu z vyšetrovania, obe odpovedali na oznámenie o výhradách 5. septembra 2012. Následne sa 6. a 7. novembra toho istého roka uskutočnilo ústne vypočutie.
- 19 Dňa 21. júna 2013 predložila Slovak Telekom Komisii návrh záväzkov, ktoré mali byť odpoveďou na jej námietky z hľadiska práva hospodárskej súťaže, a požiadala Komisiu o prijatie rozhodnutia o prijatí záväzkov v zmysle článku 9 nariadenia č. 1/2003, a nie rozhodnutia o zákaze. Komisia však považovala tieto záväzky za nedostatočné, a preto sa rozhodla v konaní pokračovať.
- 20 Komisia zaslala spoločnosti Slovak Telekom 6. decembra 2013 a žalobkyni 10. januára 2014 list obsahujúci opis skutkových okolností, ktorý im mal umožniť predložiť pripomienky k dodatočným dôkazom zhromaždeným až po zaslaní oznámenia o výhradách. Komisia uviedla, že tieto dôkazy, ku ktorým Slovak Telekom a žalobkyňa mali prístup, by mohli byť použité v prípadnom konečnom rozhodnutí.
- 21 Slovak Telekom a žalobkyňa odpovedali na list obsahujúci opis skutkových okolností 21. februára a 6. marca 2014.
- 22 Na stretnutiach, ktoré sa uskutočnili so spoločnosťou Slovak Telekom 16. septembra 2014 a so žalobkyňou 29. septembra 2014, im Komisia poskytla informácie o rozhodnutí, ktoré mala v úmysle prijať na základe článku 7 nariadenia č. 1/2003.

C. Napadnuté rozhodnutie

- 23 Komisia v napadnutom rozhodnutí uvádza, že podnik tvorený spoločnosťou Slovak Telekom a žalobkyňou sa dopustil jediného a pokračujúceho porušenia článku 102 ZFEÚ a článku 54 Dohody o EHP, týkajúceho sa širokopásmových služieb na Slovensku v období od 12. augusta 2005 do 31. decembra 2010 (ďalej len „dotknuté obdobie“).

1. Vymedzenie relevantných trhov a dominantné postavenie spoločnosti Slovak Telekom na týchto trhoch

- 24 V napadnutom rozhodnutí Komisia vymedzuje dva dotknuté trhy s výrobkami, a to:
- maloobchodný masový trh (resp. trh určený pre širokú verejnosť) so širokopásmovými službami na pevnom mieste,
 - veľkoobchodný trh prístupu k účastníckym prípojkám, prístup ku ktorým je neviazaný.
- 25 Relevantný geografický trh pokrýva podľa napadnutého rozhodnutia celé územie Slovenska.
- 26 Komisia konštatuje, že v predmetom období mala Slovak Telekom postavenie monopolu na veľkoobchodnom trhu, pokiaľ ide o neviazaný prístup k účastníckym prípojkám, a že neexistovali priame tlaky v podobe skutočnej alebo potenciálnej hospodárskej súťaže, alebo vyrovnávacej odberateľskej sily, obmedzujúcej silu tejto spoločnosti na trhu. Slovak Telekom tak v dotknutom období mala dominantné postavenie na tomto trhu. Komisia tiež konštatuje, že Slovak Telekom mala v tomto období dominantné postavenie na maloobchodnom masovom trhu (resp. trhu určenom pre širokú verejnosť) so širokopásmovými službami na pevnom mieste.

2. Správanie spoločnosti Slovak Telekom

a) Odmietnutie poskytnúť neviazaný prístup k účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom

- 27 Komisia v prvej časti svojej analýzy, nazvanej „Odmietnutie poskytnutia“, uvádza, že napriek tomu, že viacerí alternatívni operátori mali veľký záujem o to, aby im bol udelený prístup k účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom za tým účelom, aby tejto spoločnosti konkurovali na maloobchodnom trhu širokopásmových služieb, tento operátor v štandardnej ponuke stanovil svojvoľné podmienky tak, aby bol takýto prístup neprijateľný. Slovak Telekom tak spomalila, skomplikovala alebo zabránila vstupu na tento maloobchodný trh širokopásmových služieb.
- 28 Komisia v tejto súvislosti zdôrazňuje, že po prvé neviazaný prístup k účastníckej prípojke zo strany alternatívneho operátora predpokladá, aby tento operátor v prvom rade získal dostatočné a primerané informácie týkajúce sa siete historického operátora. Tieto informácie musia dotknutému alternatívne operátorovi umožniť posúdiť svoje obchodné príležitosti a vypracovať vhodné ekonomické modely pre svoje budúce maloobchodné služby založené na neviazanom prístupe k účastníckej prípojke. V prejednávanej veci pritom štandardná ponuka túto požiadavku informovať alternatívnych operátorov nespĺňala.
- 29 Napriek požiadavkám príslušného regulačného rámca (pozri body 7 a 8 vyššie) tak štandardná ponuka neposkytuje základné informácie týkajúce sa umiestnení fyzických prístupových bodov a dostupnosti účastníckych prípojek v riadne určených častiach siete. Alternatívni operátori mali k týmto informáciám prístup len na žiadosť, za predpokladu zaplatenia poplatku, do piatich dní od nadobudnutia účinnosti dohody o mlčanlivosti so spoločnosťou Slovak Telekom a iba po zriadení bankovej záruky. Komisia v podstate usudzuje, že tieto požiadavky neoprávnene spomalili a skomplikovali oznamovanie relevantných informácií alternatívnym operátorom, a týmto spôsobom uvedených operátorov odradili od pripojenia sa k účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom.
- 30 Dokonca aj v prípade prístupu na základe žiadosti sa Komisia domnieva, že informácie oznámené spoločnosťou Slovak Telekom boli nedostatočné. Slovak Telekom predovšetkým údajne neoznámila žiadnu informáciu týkajúcu sa disponibility jej účastníckych prípojek, pričom však tieto informácie boli prvoradé na to, aby sa alternatívnym operátorom umožnilo načas vypracovať ich ekonomické modely a určiť obchodný potenciál neviazaného prístupu. Komisia usudzuje, že Slovak Telekom mala oznámiť nielen zoznam hlavných rozvádzačov a podobných zdrojov, ale aj opis ich geografického pokrytia, informácie o sériách telefónnych čísel obsluhovaných týmito ústredňami, skutočné využitie káblov (v percentuálnom vyjadrení) na technológie DSL, stupeň rozšírenia modulačných zariadení prostredníctvom stimulu a kódovania (pulzná kódová modulácia alebo PCM), pokiaľ ide o káble napojené na jednotlivé hlavné rozvádzače, názvy alebo funkcie rozvádzačov a spôsob, akým sa využívajú v technických a metodologických predpisoch uvedenej spoločnosti, a ďalej maximálne dĺžky homogénnych účastníckych prípojek. Slovak Telekom si pritom bola dobre vedomá problému, ktorý vznikol alternatívnym operátorom na základe týchto podmienok prístupu k informáciám a na základe ich obmedzeného obsahu. Komisia tiež uvádza, že zatiaľ čo Slovak Telekom uverejnila vzor týkajúci sa žiadostí o neviazaný prístup, ktoré majú podávať alternatívni operátori, až v máji 2009, v štandardnej ponuke v oblasti neviazaného prístupu, sa od počiatku stanovovalo uloženie finančných sankcií v prípade, že bude žiadosť o prístup posúdená ako neúplná.
- 31 Po druhé podľa napadnutého rozhodnutia Slovak Telekom neodôvodnene zúžila rozsah svojej povinnosti v oblasti neviazaného prístupu k jej účastníckym prípojkám.
- 32 Slovak Telekom tak v prvom rade z tejto povinnosti neoprávnene vylúčila „pasívne“ linky, to znamená linky, ktoré hoci fyzicky existujú, neboli využívané. Slovak Telekom si tým, že takto postupovala, pre seba vyhradila významné množstvo potenciálnych zákazníkov, ktorí si ešte jej širokopásmové služby nekúpili, hoci jej sieť využívali, a to napriek tomu, že príslušný regulačný rámec nestanovoval žiadne

obmedzenie povinnosti neviazaného prístupu iba na aktívne linky a že išlo o rýchlo rastúci trh. Obmedzenie uplatnené spoločnosťou Slovak Telekom nebolo podľa Komisie odôvodnené akýmkoľvek objektívnym technickým dôvodom.

- 33 V druhom rade Slovak Telekom zo svojej povinnosti v oblasti neviazaného prístupu neoprávnené vylúčila služby, ktoré označila za „konfliktné služby“, to znamená služby, ktoré táto spoločnosť mala možnosť ponúkať a ktoré by mohli byť v konflikte s prístupom alternatívneho operátora k účastníckej prípojke. Okrem toho, že samotný koncept konfliktných služieb je vágny, zoznam takýchto služieb, vyhotovený jednostranne spoločnosťou Slovak Telekom, bol otvorený a v dôsledku toho by mohol u alternatívnych operátorov vyvolávať neistotu. Toto obmedzenie podľa Komisie pripravilo alternatívnych operátorov o veľký počet potenciálnych zákazníkov, ktorých si vyhradila Slovak Telekom, a ktorí tak boli stiahnutí z maloobchodného trhu.
- 34 V treťom rade Komisia poukazuje na neodôvodnenosť pravidla, ktoré Slovak Telekom stanovila v štandardnej ponuke a podľa ktorého sa na poskytovanie širokopásmových služieb môže využívať len 25 % účastníckych prípojek obsiahnutých v multipárovom kábli, aby sa tak zabránilo parazitovaniu a interferenciám. Toto pravidlo nie je odôvodnené, pretože má všeobecný a abstraktný charakter a nezohľadňuje tak charakteristické vlastnosti káblov a konkrétnu kombináciu techník prenosu. Komisia v tejto súvislosti uvádza, že prax v iných členských štátoch preukazuje existenciu alternatív k takýmto abstraktným obmedzeniam prístupu na vstupe, akou je napríklad zásada využitia kábla na 100 %, kumulovaného s riešením všetkých konkrétnych problémov vyplývajúcich z rušenia spektra *a posteriori*. Napokon Slovak Telekom sama na seba uplatnila pravidlo maximálneho využitia kábla na 63 %, ktoré je menej prísne, než to, ktoré stanovila pre alternatívnych operátorov.
- 35 Napokon po tretie Slovak Telekom v štandardnej ponuke stanovila viaceré nespravodlivé klauzuly a podmienky týkajúce sa neviazaného prístupu k jej účastníckym prípojkám.
- 36 V tejto súvislosti v prvom rade v zmysle napadnutého rozhodnutia Slovak Telekom vložila do štandardnej ponuky nespravodlivé klauzuly a podmienky týkajúce sa kolokácie, zadefinovanej v tejto ponuke ako „poskytnutie priestoru a technického vybavenia, ktoré sú potrebné na vhodné umiestnenie telekomunikačných zariadení oprávneného poskytovateľa, s cieľom poskytovania služieb zo strany oprávneného poskytovateľa koncovým užívateľom prostredníctvom prístupu k účastníckej prípojke“. Prekážka, ktorá sa takto vytvorila pre alternatívnych operátorov, vyplývala osobitne z nasledujúcich skutočností: i) podmienky stanovovali predbežné preskúmanie možností kolokácie, ktoré nebolo objektívne potrebné; ii) alternatívni operátori mohli napadnúť určenie formy kolokácie, o ktorej rozhodla Slovak Telekom, iba za predpokladu zaplatenia dodatočných nákladov; iii) vypršanie rezervačného obdobia po tom, čo bolo alternatívne operátorovi oznámené stanovisko týkajúce sa výsledku predbežného preskúmania alebo podrobného preskúmania, a to bez toho, aby došlo k dohode o kolokácii, malo za dôsledok to, že konanie o predbežnom preskúmaní alebo podrobnom preskúmaní sa muselo uskutočniť znova od úplného začiatku; iv) Slovak Telekom nebola viazaná žiadnou lehotou v prípade dodatočných podrobných preskúmaní vyplývajúcich z vyjednávania a mala právo bez vysvetlenia a bez právnych následkov vziať späť návrh dohody o kolokácii počas obdobia určeného na prijatie návrhu alternatívnymi operátormi v stanovených lehotách; v) Slovak Telekom sa nezaviazala na žiadny konkrétny časový harmonogram na realizáciu kolokácie; vi) Slovak Telekom jednostranne stanovila nekalé a netransparentné ceny týkajúce sa kolokácie.
- 37 V druhom rade Komisia uvádza, že na základe štandardnej ponuky boli alternatívni operátori povinní predložiť prognózy žiadostí o kvalifikáciu účastníckej prípojky dvanásť mesiacov vopred vo vzťahu ku každému priestoru na kolokáciu, mesiac po mesiaci, predtým, ako mohli podať žiadosť o kvalifikáciu na prístup k príslušnej účastníckej prípojke. Komisia sa pritom domnieva, že takouto požiadavkou sa alternatívnym operátorom ukladá povinnosť predložiť prognózy v čase, kedy ešte nie sú schopní odhadnúť svoje potreby, pokiaľ ide o neviazaný prístup. Komisia navyše odsudzuje skutočnosť, že nedodržanie podmienok uvedených v prognóze viedlo k povinnosti platiť pokuty, a tiež záväzný

charakter povinnosti predkladania prognóz a neexistenciu lehoty na odpoveď na strane spoločnosti Slovak Telekom na žiadosť o kvalifikáciu v prípade nesúladu takejto žiadosti s objemom uvedeným v prognóze.

- 38 V treťom rade Komisia usudzuje, že povinné kvalifikačné konanie, ktoré malo alternatívnym operátorom umožniť posúdiť predtým, ako urobia záväznú objednávku neviazaného prístupu, či konkrétna účastnícka prípojka vyhovuje pre technológiu DSL alebo akúkoľvek inú technológiu s vysokou prenosovou rýchlosťou, ktorú mohli mať v pláne využívať, odrádzalo týchto operátorov od žiadosti o neviazaný prístup k účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom. Komisia, ktorá pritom pripúšťa potrebu preveriť vhodnosť účastníckych prípojok pre neviazaný prístup alebo hlavné predpoklady pre neviazaný prístup týkajúci sa konkrétnej linky, však uvádza, že oddelenie tohto kvalifikačného konania od samotnej žiadosti o prístup k účastníckej prípojke zbytočne spomalilo zavedenie neviazaného prístupu a alternatívnym operátorom spôsobilo dodatočné náklady. Navyše viaceré aspekty preskúmané v rámci kvalifikačného konania sa javia ako zbytočné. Komisia ďalej poukazuje na neodôvodnenosť lehoty platnosti kvalifikácie účastníckej prípojky, ktorá bola obmedzená na 10 dní a po uplynutí ktorej už žiadosť o prístup nemohla byť podaná.
- 39 Vo štvrtom rade podľa napadnutého rozhodnutia obsahovala štandardná ponuka nevýhodné podmienky, pokiaľ ide o opravy, servis a údržbu, z dôvodu i) neexistencie vhodnej definície „plánovaných prác“ a „neplánovaných prác“; ii) nejasností, pokiaľ ide o rozdiel medzi „neplánovanými prácami“ a jednoduchými „poruchami“, čo môže viesť k neodôvodnenému správaniu spoločnosti Slovak Telekom; iii) veľmi krátkych lehôt stanovených na informovanie alternatívneho operátora o takýchto prácach, ako aj na to, aby sa o tejto informácii dozvedeli zákazníci alternatívneho operátora, a napokon iv) prenosu zodpovednosti za prerušenia služby, spôsobené opravou, na alternatívneho operátora v prípade, že sa usúdilo, že tento operátor neposkytol súčinnosť.
- 40 V piatom rade Komisia považuje za nekalé viaceré podmienky týkajúce sa bankovej záruky, vyžadovanej od každého alternatívneho operátora, ktorý chce so spoločnosťou Slovak Telekom uzavrieť dohodu o kolokácii, a v konečnom dôsledku získať prístup k jej účastníckym prípojkám. Predovšetkým tak mala Slovak Telekom príliš širokú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o prijatie alebo odmietnutie bankovej záruky, a nemala povinnosť dodržať v tejto súvislosti žiadnu lehotu. Ďalej, suma záruky, stanovená na 66 387,84 eura, je neprimeraná vo vzťahu k rizikám a nákladom vzniknutým spoločnosti Slovak Telekom. Platí to tým viac, že štandardná ponuka umožňovala spoločnosti Slovak Telekom vyžadovať znásobenie tejto záruky vtedy, keď o to požiada, pričom pôvodná suma bankovej záruky sa mohla znásobiť až dvanásťkrát. Navyše Slovak Telekom mohla využiť bankovú záruku na pokrytie nielen nezaplatených služieb, ktoré skutočne poskytla, ale aj akéhokoľvek nároku na náhradu škody, ktorý mohla predložiť. Okrem toho Slovak Telekom mala možnosť domáhať sa plnenia z bankovej záruky bez toho, aby musela preukázať, že najprv zaslala dlžníkovi výzvu, pričom tento dlžník sa okrem toho proti takémuto použitiu bankovej záruky nemohol brániť. Napokon Komisia zdôrazňuje, že alternatívni operátori nedostali žiadnu porovnateľnú záruku, a to napriek tomu, že im mohla vzniknúť strata vyplývajúca zo správania spoločnosti Slovak Telekom v oblasti neviazaného prístupu k účastníckym prípojkám.
- 41 Komisia na záver uvádza, že tieto aspekty správania spoločnosti Slovak Telekom, posudzované spoločne, predstavovali odmietnutie zo strany tohto operátora poskytnúť neviazaný prístup k jej účastníckym prípojkám.

b) Stláčanie cien alternatívnych operátorov v rámci poskytovania neviazaného prístupu k účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom

- 42 V druhej časti svojej analýzy správania spoločnosti Slovak Telekom Komisia poukazuje na existenciu cenového stláčania, zapríčineného správaním tohto operátora, pokiaľ ide o neviazaný prístup k jeho účastníckym prípojkám, ktoré je samostatnou formou zneužitia dominantného postavenia. Rozdiel

medzi cenami uplatňovanými spoločnosťou Slovak Telekom za poskytnutie takéhoto prístupu alternatívnym operátorom a cenami uplatňovanými vo vzťahu k jej vlastným zákazníkom bol buď záporný, alebo nedostatočný na to, aby rovnako efektívnemu operátorovi, ako je Slovak Telekom, umožnil pokryť špecifické náklady, ktoré táto spoločnosť musela znášať pri poskytovaní svojich vlastných produktov alebo služieb na druhotnom trhu, to znamená na maloobchodnom trhu.

- 43 Pokiaľ ide o scenár, keď posudzované portfólio služieb zahŕňa výlučne širokopásmové služby, Komisia poznamenáva, že rovnako efektívny konkurent by na základe neviazaného prístupu k účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom bol schopný reprodukovat celú maloobchodnú ponuku DSL spoločnosti Slovak Telekom, tak, ako sa vyvinula v priebehu času. Takzvaný prístup „obdobie po období“ (to znamená výpočet dostupných cien na každý rok v období rokov 2005 – 2010) však údajne preukazuje, že rovnako efektívny konkurent ako Slovak Telekom by vykazoval záporné marže, a teda by nemohol rentabilným spôsobom reprodukovat portfólio širokopásmových služieb ponúkané spoločnosťou Slovak Telekom na maloobchodnom trhu.
- 44 Pokiaľ ide o scenár, keď preskúmané portfólio na základe neobmedzeného prístupu k účastníckej prípojke zahŕňa okrem širokopásmových služieb aj telefónne hlasové služby, Komisia tiež dospela ku konštatovaniu, že rovnako efektívny konkurent ako Slovak Telekom by z dôvodu cien uplatňovaných touto spoločnosťou na druhotnom trhu neviazaného prístupu nemohol rentabilným spôsobom vykonávať činnosti na príslušnom maloobchodnom trhu v období rokov 2005 – 2010. Rovnako efektívny konkurent by tak v rovnakom období nemohol rentabilným spôsobom reprodukovat portfólio ponúkaného spoločnosťou Slovak Telekom. Skutočnosť, že sa do takéhoto referenčného portfólia pridali služby *multi-play*, dostupné od roku 2007, nemení nič na tomto konštatovaní.
- 45 Vzhľadom na to, že ani Slovak Telekom, ani žalobkyňa v priebehu správneho konania neuviedli objektívne zdôvodnenie, pokiaľ ide o ich správanie vylučujúce konkurentov z trhu, Komisia dospela k záveru, že správanie spoločnosti Slovak Telekom v dotknutom období treba považovať za zneužívajúce cenové stláčanie.

3. Analýza protisúťažných účinkov správania spoločnosti Slovak Telekom

- 46 Komisia usudzuje, že tieto dva druhy správania spoločnosti Slovak Telekom, to znamená odmietnutie poskytnutia neviazaného prístupu k účastníckej prípojke a stláčanie cien alternatívnych operátorov, boli spôsobilé zabrániť alternatívnym operátorom v tom, aby sa opreli o neviazaný prístup na účely vstupu na maloobchodný masový trh (resp. trh určený pre širokú verejnosť) so širokopásmovými službami na pevnom mieste na Slovensku. Toto správanie podľa napadnutého rozhodnutia zapríčinilo, že hospodárska súťaž na tomto trhu bola menej efektívna, keďže pre konkurenčných operátorov neexistovala skutočná rentabilná alternatíva k veľkoobchodnému širokopásmovému prístupu k technológii DSL, založená na neviazanom prístupe k účastníckym prípojkám. Dopad správania spoločnosti Slovak Telekom na hospodársku súťaž bol o to výraznejší, že maloobchodný trh širokopásmových služieb mal v dotknutom období silný potenciál rozvoja.
- 47 Komisia v podstate dodáva, že v súlade s konceptom „miery investovania“ pripravilo toto blokovanie prístupu k neviazaným účastníckym prípojkám alternatívnych operátorov o zdroj príjmu, ktorý by im umožnil realizáciu ďalších investícií v sieti, predovšetkým takých, ktorými by rozvíjali svoju vlastnú prístupovú sieť s cieľom pripojiť priamo na ňu svojich zákazníkov.
- 48 Komisia na záver uvádza, že protisúťažné správanie spoločnosti Slovak Telekom na masovom trhu (resp. trhu určenom pre širokú verejnosť) so širokopásmovými službami na pevnom mieste na Slovensku mohlo mať negatívne účinky na hospodársku súťaž a vzhľadom na jeho geografické pokrytie zodpovedajúce celému územiu Slovenska mohlo ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi.

4. Osoby, ktorým bolo určené napadnuté rozhodnutie a ktorým boli uložené pokuty

- 49 Podľa napadnutého rozhodnutia žalobkyňa nielenže počas celého dotknutého obdobia bola schopná vykonávať rozhodujúci vplyv na obchodnú politiku spoločnosti Slovak Telekom, ale takýto vplyv skutočne vykonávala. Keďže žalobkyňa a Slovak Telekom sú súčasťou rovnakého podniku, obidve sú zodpovedné za jedinú a pokračujúcu porušenie článku 102 ZFEÚ, ktoré je predmetom napadnutého rozhodnutia.
- 50 Pokiaľ ide o sankciu za toto porušenie, Komisia uvádza, že pri stanovení výšky pokút vychádzala zo zásad uvedených v jej usmerneniach pre výpočet pokút uložených podľa článku 23 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1/2003 (Ú. v. EÚ C 210, 2006, s. 2, ďalej len „usmernenia z roku 2006“).
- 51 Komisia v prvom rade vypočítala základnú sumu pokuty tak, že vzala hodnotu 10 % obratu dosiahnutého spoločnosťou Slovak Telekom na trhu neviazaného prístupu k účastníckej prípojke a na maloobchodnom trhu so širokopásmovými službami, pokiaľ ide o služby v pevnej sieti, v poslednom celom účtovnom období, v ktorom došlo k jej účasti na porušení a ktorým je v prejednávanej veci rok 2010, a takto získané číslo vynásobila číslom 5,33, tak aby sa zohľadnila dĺžka obdobia, v ktorom dochádzalo k porušeniu (5 rokov a 4 mesiace). Základná suma získaná po tomto výpočte je vo výške 38 838 000 eur. Ide o prvú pokutu uloženú za predmetné porušenie a za jej zaplatenie sú podľa článku 2 prvého odseku písm. a) napadnutého rozhodnutia Slovak Telekom a žalobkyňa zodpovedné solidárne.
- 52 Následne Komisia vykonala dvojité úpravu tejto základnej sumy. V prvom rade konštatovala, že v čase, keď došlo k predmetnému porušeniu, už žalobkyňa bola uznaná za zodpovednú za porušenie článku 102 ZFEÚ z dôvodu cenového stláčania v odvetví telekomunikácií, na základe jej rozhodnutia 2003/707/ES z 21. mája 2003, týkajúceho sa konania podľa článku 82 [ES] (veci COMP/37.451, 37.578, 37.579 – Deutsche Telekom AG) (Ú. v. EÚ L 263, 2003, s. 9, ďalej len „rozhodnutie Deutsche Telekom“), a že v čase prijatia tohto rozhodnutia už žalobkyňa vlastnila 51 % obchodný podiel spoločnosti Slovak Telekom a bola schopná vykonávať rozhodujúci vplyv na túto spoločnosť. Komisia preto dospela k záveru, že pokiaľ ide o žalobkyňu, základná suma pokuty sa musí zvýšiť o 50 % z dôvodu recidívy. V druhom rade Komisia konštatovala, že svetový obrat žalobkyne bol v roku 2013 vo výške 60,123 miliardy eur a že na to, aby mala pokuta uložená žalobkyňi dostatočný odstrašujúci účinok, treba na základnú sumu uplatniť násobiaci koeficient 1,2. Výsledok tejto dvojitej úpravy základnej sumy, t. j. 31 070 000 eur, vedie podľa článku 2 prvého odseku písm. b) napadnutého rozhodnutia k uloženiu osobitnej pokuty výlučne žalobkyňi.

5. Výrok napadnutého rozhodnutia

- 53 V článkoch 1 a 2 napadnutého rozhodnutia sa uvádza:

„Článok 1

1. Podnik tvorený spoločnosťou Deutsche Telekom AG a spoločnosťou Slovak Telekom a. s. sa dopustil jediného a pokračujúceho porušenia článku 102 Zmluvy a článku 54 Dohody o EHP.
2. Porušenie trvalo od 12. augusta 2005 do 31. decembra 2010 a spočívalo v týchto postupoch:
 - a) zatajovanie informácií týkajúcich sa siete, potrebných pre neviazaný prístup k účastníckym prípojkám, vo vzťahu k alternatívnym operátorom;
 - b) zúženie rozsahu jeho povinností týkajúcich sa neviazaného prístupu k účastníckym prípojkám;

- c) stanovenie nespravodlivých podmienok v jeho štandardnej ponuke v oblasti neviazaného prístupu, týkajúcich sa kolokácie, kvalifikácie, prognóz, opráv a bankových záruk;
- d) uplatňovanie nespravodlivých cien, ktoré rovnako efektívnemu operátorovi, opierajúcemu sa o veľkoobchodný prístup k neviazaným účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom a.s., neumožnili reprodukovať ponuku maloobchodných služieb spoločnosti Slovak Telekom a. s. bez toho, aby mu vznikla strata.

Článok 2

Za porušenie uvedené v článku 1 sa ukladajú tieto pokuty:

- a) pokuta vo výške 38 838 000 EUR spoločne a nerozdielne spoločnostiam Deutsche Telekom AG a Slovak Telekom a. s.
- b) pokuta vo výške 31 070 000 EUR spoločnosti Deutsche Telekom AG.

...

II. Konanie a návrhy účastníkov konania

[omissis]

70 Žalobkyňa navrhuje, aby Všeobecný súd:

- v celom rozsahu alebo čiastočne zrušil napadnuté rozhodnutie v rozsahu, v akom sa jej týka, a subsidiárne zrušil alebo znížil pokuty, ktoré jej boli uložené,
- zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

71 Komisia a vedľajší účastník konania, ktorým je Slovanet, navrhujú, aby Všeobecný súd:

- zamietol žalobu,
- zaviazal žalobkyňu na náhradu trov konania.

III. Právny stav

72 Žalobkyňa uvádza päť žalobných dôvodov na podporu tak svojich hlavných návrhov, v ktorých sa domáha úplného alebo čiastočného zrušenia napadnutého rozhodnutia, ako aj svojich subsidiárnych návrhov, v ktorých sa domáha zrušenia pokút, ktoré jej boli uložené, resp. zníženia ich výšky. Prvý žalobný dôvod je založený na zjavne nesprávnom posúdení a nesprávnom právnom posúdení pri uplatnení článku 102 ZFEÚ, pokiaľ ide o zneužívajúce správanie spoločnosti Slovak Telekom, ako aj na porušení práva na obhajobu. Druhý žalobný dôvod je založený na nesprávnom právnom posúdení a zjavne nesprávnom posúdení, pokiaľ ide o dĺžku obdobia, v ktorom dochádzalo k zneužívajúcemu správaniu spoločnosti Slovak Telekom. Tretí žalobný dôvod je založený na nesprávnom právnom posúdení a zjavne nesprávnom posúdení v rámci toho, ako sa žalobkyni pripísalo zneužívajúce správanie spoločnosti Slovak Telekom z dôvodu, že tieto spoločnosti sú súčasťou rovnakého podniku. Štvrtý žalobný dôvod je založený na nedodržaní obsahu pojmu „podnik“ v zmysle práva Únie a zásady individualizácie trestov, keďže sa v napadnutom rozhodnutí ukladá aj osobitná pokuta výlučne žalobkyni, ako aj na nedostatku odôvodnenia. Napokon piaty žalobný dôvod je založený na chybách pri výpočte výšky pokuty, ktorá bola uložená solidárne spoločnosti Slovak Telekom a žalobkyni.

A. O hlavných návrhoch, v ktorých sa žiada zrušenie napadnutého rozhodnutia

- 73 Všetkých päť žalobných dôvodov uplatnených žalobkyňou, ktoré sú uvedené v bode 72 vyššie, treba preskúmať postupne.

1. O prvom žalobnom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení a zjavne nesprávnom posúdení pri uplatnení článku 102 ZFEÚ, pokiaľ ide o zneužívajúce správanie spoločnosti Slovak Telekom, ako aj na porušení práva na obhajobu

- 74 Prvý žalobný dôvod pozostáva z troch častí, z ktorých prvý je založený na porušení článku 102 ZFEÚ, keďže Komisia konštatovala existenciu porušenia v zmysle tohto ustanovenia bez toho, aby preskúmala nevyhnutnosť predmetnej telekomunikačnej infraštruktúry, druhý na porušení žalobkyninho práva byť vypočutý, pokiaľ ide o výpočet cenového stláčania, a tretí na chybách pri výpočte dlhodobých priemerných prírastkových nákladov (ďalej len „LRAIC“).
- 75 Žalobkyňa okrem toho uvádza, že v rámci svojho prvého žalobného dôvodu sa pripája k argumentácii, ktorú Slovak Telekom uvádza vo svojej žalobe podanej 26. decembra 2014 proti napadnutému rozhodnutiu (vec T-851/14). Žalobkyňa taktiež s poukázaním predovšetkým na rozsudok z 22. januára 2013, Komisia/Tomkins (C-286/11 P, EU:C:2013:29), tvrdí, že ak by sa malo vyhovieť žalobnému dôvodu uvádzanému v rámci uvedenej žaloby, takýto by mal byť aj výsledok prejednávanej veci vo vzťahu k nej.

[omissis]

b) O prvej časti založenej na porušení článku 102 ZFEÚ z dôvodu, že Komisia konštatovala existenciu porušenia v zmysle tohto ustanovenia bez toho, aby preskúmala nevyhnutnosť predmetnej telekomunikačnej infraštruktúry

- 81 V prvej časti svojho prvého žalobného dôvodu žalobkyňa tvrdí, že Komisia v napadnutom rozhodnutí nesprávne opomenula preskúmať nevyhnutnosť prístupu k medenej sieti DSL spoločnosti Slovak Telekom pre vykonávanie činnosti na maloobchodnom trhu širokopásmových služieb na Slovensku. Komisia tým porušila zásadu vyplývajúcu z rozsudku z 26. novembra 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), podľa ktorej odmietnutie poskytnutia alebo prístupu predstavuje zneužitie dominantného postavenia iba v prípade, že je spôsobilé obmedziť akúkoľvek hospodársku súťaž na sekundárnom trhu a že predmetné inputy na vstupe sú nevyhnutné pre vykonávanie činnosti na výstupe. Uplatnenie tejto zásady v prejednávanej veci nespochybňuje ani skutočnosť, že prejednávaná vec sa týka implicitného odmietnutia prístupu, a nie tak, ako v rozsudku z 26. novembra 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), absolútneho odmietnutia poskytnutia. Žiadny dôvod totiž neospravedlňuje to, aby existencia zneužitia z dôvodu implicitného odmietnutia prístupu podliehala menej prísnyim požiadavkám na dôkazy, než existencia zneužitia z dôvodu absolútneho odmietnutia prístupu. Rozlišovanie, ktoré v tomto zmysle uplatnila Komisia, je založené na nesprávnom výklade bodov 55 a 58 rozsudku zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige (C-52/09, EU:C:2011:83). Navyše by viedlo k nelogickému výsledku, že by preukazovanie najzávažnejšieho porušenia (t. j. absolútne odmietnutie prístupu) podliehalo prísnejším podmienkam, než sú podmienky uplatniteľné na menej závažné porušenie (t. j. implicitné odmietnutie prístupu). Žalobkyňa v súvislosti s uvedeným aspektom zdôrazňuje, že prinajmenšom jeden podnik získal prístup k účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom, čo by bolo vylúčené, ak by malo ísť o absolútne odmietnutie prístupu.
- 82 Žalobkyňa tiež tvrdí, že táto požiadavka dôkazu nie je oslabená skutočnosťou, že Slovak Telekom podliehala zákonnej povinnosti poskytnúť konkurenčným poskytovateľom neviazaný prístup k jej účastníckej prípojke, keďže táto povinnosť sleduje iné ciele a podlieha iným podmienkam, než následná kontrola týkajúca sa existencie zneužitia v zmysle článku 102 ZFEÚ. Takáto povinnosť, stanovená v roku 2005 zo strany TÚ SR, napokon nemá takú povahu, že by mohla nahradiť konkrétne

preskúmanie nevyhnutnosti prístupu k účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom v neskoršom čase. Komisia pritom takéto konkrétne preskúmanie v prejednávanej veci nevykonala, hoci sa však telekomunikačné trhy neustále vyvíjajú.

- 83 Žalobkyňa rovnako spochybňuje názor Komisie, podľa ktorého sa v podstate zásada zakotvená v rozsudku z 26. novembra 1998, *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569), v prejednávanej veci neuplatňuje, pretože predmetná telekomunikačná sieť sa rozvíjala za podmienok monopolu slovenskej vlády. Komisia neodôvodnila, ako mohla na základe tejto skutočnosti konštatovať existenciu zneužitia dominantného postavenia bez toho, aby preverila nevyhnutnosť prístupu k medenej sieti DSL spoločnosti Slovak Telekom. Vzhľadom na to, že existencia zneužitia sa vždy musí posudzovať bez ohľadu na podmienky, v ktorých sa dominantné postavenie zrodilo, žiaden dôvod neodôvodňuje to, aby sa v rámci uplatňovania článku 102 ZFEÚ s bývalými štátnymi monopolmi zaobchádzalo inak, než s inými podnikmi. Žalobkyňa dodáva, že sieť DSL spoločnosti Slovak Telekom založená na medi mala pôvodne veľmi nízku mieru pokrytia a mala zlú kvalitu, a že tak ako to vyplýva z odôvodnenia 891 napadnutého rozhodnutia, toto viedlo s Slovak Telekom k nepretržitým investíciám do širokopásmových aktív v rokoch 2003 – 2010, to znamená po strate jej monopolu.
- 84 V každom prípade skutočnosť, že viacerým konkurenčným poskytovateľom sa podarilo vstúpiť na maloobchodný trh so širokopásmovými službami na základe ich vlastnej infraštruktúry, preukazuje, že neviazaný prístup k účastníckej prípojke spoločnosti Slovak Telekom nebol nevyhnutný pre rozvoj konkurenčných ponúk.
- 85 Komisia tieto tvrdenia odmieta.
- 86 V tejto súvislosti má podľa ustálenej judikatúry podnik v dominantnom postavení osobitnú zodpovednosť za to, aby svojím správaním nenarušil účinnú a neskreslenú hospodársku súťaž na vnútornom trhu (pozri rozsudok zo 6. septembra 2017, *Intel/Komisia*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, bod 135 a citovanú judikatúru), pričom skutočnosť, že takéto postavenie má svoj pôvod v bývalom zákonnom monopole, sa v tejto súvislosti musí zohľadniť (rozsudok z 27. marca 2012, *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, bod 23).
- 87 Práve z tohto dôvodu článok 102 ZFEÚ zakazuje podniku v dominantnom postavení okrem iného to, aby používal také postupy, ktoré majú za následok vylúčenie jeho konkurentov, ktorí sa považujú za rovnako efektívnych ako on sám, z trhu, pričom tieto postupy posilňujú jeho dominantné postavenie používaním iných prostriedkov, než tých, ktoré vychádzajú z hospodárskej súťaže založenej na zásluhách. Z tohto hľadiska teda nemožno každú cenovú hospodársku súťaž považovať za zákonnú (pozri rozsudok zo 6. septembra 2017, *Intel/Komisia*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, bod 136 a citovanú judikatúru).
- 88 V tejto súvislosti bolo rozhodnuté, že zneužívanie dominantného postavenia, zakázané článkom 102 ZFEÚ, je objektívnym pojmom, ktorý sa týka takeého konania podniku v dominantnom postavení, ktoré na trhu, kde práve v dôsledku prítomnosti daného podniku je úroveň hospodárskej súťaže už oslabená, má za následok to, že na základe použitia iných prostriedkov, než sú tie, ktoré riadia bežnú hospodársku súťaž výrobkov alebo služieb na základe plnení hospodárskych subjektov, bráni zachovaniu tej úrovne hospodárskej súťaže, ktorá ešte na trhu existuje, alebo rozvoju tejto hospodárskej súťaže (pozri rozsudky z 19. apríla 2012, *Tomra Systems a i./Komisia*, C-549/10 P, EU:C:2012:221, bod 17 a citovanú judikatúru, a z 9. septembra 2009, *Clearstream/Komisia*, T-301/04, EU:T:2009:317, bod 140 a citovanú judikatúru).
- 89 Článok 102 ZFEÚ sa netýka len postupov, ktoré spotrebiteľom spôsobujú okamžitú ujmu, ale aj postupov, ktoré im spôsobujú ujmu tým, že narušujú hospodársku súťaž (pozri v tomto zmysle rozsudky z 27. marca 2012, *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, bod 20 a citovanú judikatúru, a z 29. marca 2012, *Telefónica a Telefónica de España/Komisia*, T-336/07, EU:T:2012:172, bod 171).

- 90 Účinok na stav hospodárskej súťaže, na ktorý sa poukazuje v bode 88 vyššie, sa nevyhnutne netýka konkrétneho účinku nahláseného zneužívajúceho správania. Na účely rozhodnutia o tom, že bol porušený článok 102 ZFEÚ, treba preukázať, že zneužívajúce správanie podniku v dominantnom postavení smeruje k obmedzeniu hospodárskej súťaže alebo, inými slovami, že takéto správanie môže mať taký účinok alebo je spôsobilé mať takýto účinok (rozsudok z 19. apríla 2012, Tomra Systems a i./Komisia, C-549/10 P, EU:C:2012:221, bod 68; pozri tiež rozsudky z 9. septembra 2009, Clearstream/Komisia, T-301/04, EU:T:2009:317, bod 144 a citovanú judikatúru, a z 29. marca 2012, Telefónica a Telefónica de España/Komisia, T-336/07, EU:T:2012:172, bod 268 a citovanú judikatúru).
- 91 Okrem toho, pokiaľ ide o zneužívajúcu povahu postupov, ktorých dôsledkom je cenové stláčanie, treba uviesť, že článok 102 druhý odsek písm. a) ZFEÚ výslovne zakazuje, aby podnik v dominantnom postavení priamo alebo nepriamo vynucoval neprimerané ceny (rozsudky zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige, C-52/09, EU:C:2011:83, bod 25, a z 29. marca 2012, Telefónica a Telefónica de España/Komisia, T-336/07, EU:T:2012:172, bod 173). Keďže však zoznam zneužívajúcich postupov, uvedený v článku 102 ZFEÚ, nie je vyčerpávajúci, zneužívajúce postupy uvedené v tomto ustanovení sú len príkladmi zneužívania dominantného postavenia, ktoré právo Únie zakazuje (rozsudky z 21. februára 1973, Europemballage et Continental Can/Komisia, 6/72, EU:C:1973:22, bod 26; zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige, C-52/09, EU:C:2011:83, bod 26, a z 29. marca 2012, Telefónica a Telefónica de España/Komisia, T-336/07, EU:T:2012:172, bod 174).
- 92 V prejednávanej veci treba uviesť, že argumentácia, ktorú žalobkyňa uvádza v prvej časti tohto žalobného dôvodu, sa týka výlučne právneho kritéria uplatneného Komisiou v siedmej časti napadnutého rozhodnutia (odôvodnenia 355 až 821), na účely kvalifikácie celého radu správania spoločnosti Slovak Telekom v predmetom období ako „odmietnutie poskytnutia“. Žalobkyňa naopak nespochybňuje samotnú existenciu správania konštatovaných Komisiou v tejto časti napadnutého rozhodnutia. Ako vyplýva z odôvodnení 2 a 1507 uvedeného rozhodnutia, tieto správania, ktoré prispeli k tomu, aby Komisia identifikovala jediné a pokračujúce porušenie článku 102 TFUE (odôvodnenie 1511 napadnutého rozhodnutia), spočívali po prvé v zatajovaní informácií týkajúcich sa siete spoločnosti Slovak Telekom, potrebných pre neviazaný prístup k účastníckym prípojkám tohto operátora, vo vzťahu k alternatívnym operátorom, po druhé v tom, že si Slovak Telekom zúžila rozsah svojich povinností týkajúcich sa neviazaného prístupu, vyplývajúcich z platného právneho rámca, a po tretie v tom, že uvedený operátor vo svojej štandardnej ponuke v oblasti neviazaného prístupu stanovil viaceré nespravodlivé klauzuly a podmienky.
- 93 Okrem toho tak, ako potvrdila žalobkyňa na pojednávaní, cieľom prvej časti prvého žalobného dôvodu nie je spochybniť analýzu správania spoločnosti Slovak Telekom, spočívajúceho v cenovom stláčaní, ktorú Komisia uviedla v ôsmej časti napadnutého rozhodnutia (odôvodnenia 822 až 1045 napadnutého rozhodnutia). Žalobkyňa vo svojej žalobe totiž nespochybňuje, že tento druh správania predstavuje samostatnú formu zneužitia, odlišnú od odmietnutia poskytnutia prístupu, ktorej existencia preto nepodlieha kritériám stanoveným v rozsudku z 26. novembra 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569) (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. júla 2014, Telefónica a Telefónica de España/Komisia, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, bod 75 a citovanú judikatúru).
- 94 Žalobkyňa tak Komisii v podstate vytýka to, že správania uvedené v bode 92 vyššie kvalifikovala ako „odmietnutie poskytnutia“ prístupu k účastníckej prípojke spoločnosti Slovak Telekom bez toho, aby preverila „nevyhnutnosť“ takého prístupu, v zmysle tretej podmienky stanovenej v bode 41 rozsudku z 26. novembra 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569).
- 95 Je pravda, že Súdny dvor v tomto rozsudku usúdil, že na to, aby odmietnutie podniku s dominantným postavením poskytnúť prístup k službe mohlo predstavovať zneužitie v zmysle článku 102 ZFEÚ, je potrebné, aby toto odmietnutie bolo spôsobilé odstrániť akúkoľvek hospodársku súťaž na trhu na strane žiadateľa o službu, aby toto odmietnutie nemohlo byť objektívne odôvodnené a aby služba ako

taká bola nevyhnutná pre výkon činnosti žiadateľa (rozsudok z 26. novembra 1998, Bronner, C-7/97, EU:C:1998:569, bod 41; pozri tiež rozsudok z 9. septembra 2009, Clearstream/Komisía, T-301/04, EU:T:2009:317, bod 147 a citovanú judikatúru).

- ⁹⁶ Okrem toho z bodov 43 a 44 rozsudku z 26. novembra 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), vyplýva, že na posúdenie toho, či je produkt alebo služba nevyhnutná pre to, aby podniku umožnila vykonávať svoju činnosť na danom trhu, treba zisťovať, či existujú produkty alebo služby predstavujúce alternatívne riešenia, hoci sú aj menej výhodné, a či existujú technické, zákonné alebo ekonomické prekážky, ktoré by mohli znemožniť, či prinajmenšom neprimerane sťažiť akémukoľvek podniku so zámerom pôsobiť na uvedenom trhu vytvorenie alternatívnych produktov alebo služieb, a to prípadne v spolupráci s ďalšími operátormi. Podľa bodu 46 rozsudku z 26. novembra 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), na to, aby sa mohla pripustiť existencia prekážok ekonomickej povahy, treba predovšetkým preukázať, že vytvorenie týchto produktov alebo služieb nie je ekonomicky rentabilné pre produkciu v takej miere, ktorá je porovnateľná s produkciou podniku ovládajúceho existujúci produkt alebo službu (rozsudok z 29. apríla 2004, IMS Health, C-418/01, EU:C:2004:257, bod 28).
- ⁹⁷ V prejednávanej veci však vzhľadom na to, že právna úprava odvetvia telekomunikácií určuje právny rámec, ktorý sa na ňu vzťahuje, a prispieva tak k stanoveniu podmienok hospodárskej súťaže, v ktorých telekomunikačný podnik vykonáva svoju činnosť na dotknutých trhoch, uvedená právna úprava predstavuje relevantnú skutočnosť na uplatnenie článku 102 ZFEÚ na správania takeého podniku, okrem iného pre posúdenie zneužívajúcej povahy takýchto správani (rozsudok zo 14. októbra 2010, Deutsche Telekom/Komisía, C-280/08 P, EU:C:2010:603, bod 224).
- ⁹⁸ Ako správne uvádza Komisía, podmienky pripomenuté v bode 95 vyššie boli stanovené a uplatnené v kontexte vecí, v ktorých išlo o otázku, či článok 102 ZFEÚ môže od podniku s dominantným postavením vyžadovať, aby ostatným podnikom poskytol prístup k produktu alebo službe v prípade neexistencie akejkoľvek zákonnej povinnosti v tomto zmysle.
- ⁹⁹ Takýto kontext sa odlišuje od kontextu prejednávanej veci, v ktorej TÚ SR rozhodnutím z 8. marca 2005, ktoré potvrdil predseda tohto orgánu 14. júna 2005, uložil spoločnosti Slovak Telekom povinnosť vyhovieť všetkým žiadostiam o neviazaný prístup k jej účastníckej prípojke, považovaným za primerané a odôvodnené, na ten účel, aby na tomto základe umožnila alternatívnym operátorom ponúkať ich vlastné služby na maloobchodnom masovom trhu (resp. trhu určenom pre širokú verejnosť) širokopásmových služieb na pevnom mieste na Slovensku (pozri bod 9 vyššie). Táto povinnosť vyplývala zo zámeru štátnych orgánov podnikníť Slovak Telekom a jej konkurentov k investíciám a inováciám, pri súčasnom zabezpečení toho, aby bola zachovaná hospodárska súťaž na trhu (odôvodnenia 218, 373, 388, 1053 a 1129 napadnutého rozhodnutia).
- ¹⁰⁰ Ako sa uvádza v odôvodneniach 37 až 46 napadnutého rozhodnutia, rozhodnutím TÚ SR, prijatým na základe zákona č. 610/2003, sa na Slovensku realizovala požiadavka neviazaného prístupu k účastníckej prípojke operátorov ovládajúcich podstatnú časť trhu s poskytovaním pevných verejných telefónnych sietí, stanovená v článku 3 nariadenia č. 2887/2000. Normotvorca Únie túto požiadavku zdôvodnil v odôvodnení 6 uvedeného nariadenia tým, že „pre nových účastníkov trhu by bolo nevhodné v rámci primeraného času vytvoriť kompletný duplikát k prislúchajúcemu kovovému vedeniu účastníckych prípojok[, pretože] alternatívne infraštruktúry..., neponúkajú vo všeobecnosti rovnakú funkčnosť alebo všadeprítomnosť“.
- ¹⁰¹ Vzhľadom na to, že príslušný regulačný rámec jasne uznal nevyhnutnosť prístupu k účastníckej prípojke spoločnosti Slovak Telekom, tak s cieľom umožniť vznik a rozvoj efektívnej hospodárskej súťaže na slovenskom trhu služieb širokopásmového internetu, sa preukázanie toho, že takýto prístup bol skutočne nevyhnutný v zmysle poslednej podmienky stanovenej v bode 41 rozsudku z 26. novembra 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), zo strany Komisie nevyžadoval.

- 102 Tento záver nie je spochybnený tvrdením žalobkyne, podľa ktorého existencia zákonnej povinnosti prístupu k účastníckej prípojke spoločnosti Slovak Telekom neznamena, že sa mal takýto prístup poskytnúť aj na základe článku 102 ZFEÚ, keďže takáto zákonná povinnosť *ex ante* sleduje iné ciele a podlieha iným podmienkam, než kontrola správania podniku s dominantným postavením *ex post* na základe uvedeného článku.
- 103 Na odmietnutie tohto tvrdenia totiž stačí zdôrazniť, že skutočnosti, ktoré sú uvedené v bodoch 97 až 101 vyššie, nie sú založené na predpoklade, podľa ktorého povinnosť spoločnosti Slovak Telekom poskytnúť neviazaný prístup k jej účastníckej prípojke vyplýva z článku 102 ZFEÚ, ale iba sa v nich v súlade s judikatúrou citovanou v bode 97 vyššie zdôrazňuje, že existencia takejto právnej povinnosti je relevantnou skutočnosťou patriacou do ekonomického a právneho rámca, v ktorom treba posúdiť, či postupy spoločnosti Slovak Telekom, preskúvané v siedmej časti napadnutého rozhodnutia, mohli byť kvalifikované ako zneužívajúce postupy v zmysle tohto ustanovenia.
- 104 Napokon žalobkyňou uvádzaný odkaz na bod 113 rozsudku z 10. apríla 2008, Deutsche Telekom/Komisio (T-271/03, EU:T:2008:101), na účely podporenia tvrdenia pripomenutého v bode 102 vyššie, je irelevantný. Je pravda, že Súd prvého stupňa v uvedenom bode uviedol, že vnútroštátne regulačné orgány konajú v súlade s vnútroštátnym právom, ktoré môže mať iné ciele, než aké sleduje politika Únie v oblasti hospodárskej súťaže. Cieľom tohto bodu odôvodnenia bolo podprieť odmietnutie zo strany Súdu prvého stupňa tvrdenia žalobkyne, uvádzaného v tejto veci, podľa ktorého v podstate kontrola *ex ante* jej cien zo strany nemeckého regulačného orgánu telekomunikácií a pôst vylučovala, aby článok 102 ZFEÚ mohol byť uplatnený na prípadné cenové stláčanie vyplývajúce z jej cien za neviazaný prístup k jej vlastnej účastníckej prípojke. Tento bod sa teda netýkal otázky, či je na posúdenie súladu jej politiky prístupu s článkom 102 ZFEÚ relevantná existencia právnej povinnosti prístupu k účastníckej prípojke operátora s dominantným postavením.
- 105 Z vyššie uvedeného vyplýva, že Komisii nemožno vytýkať, že opomenula preukázať nevyhnutnosť prístupu k predmetnej sieti.
- 106 Treba dodať, že uvedené by sa Komisii nedalo vytýkať ani vtedy, ak by sa malo usúdiť, že implicitné odmietnutie predmetného prístupu bolo predmetom úvah v rozsudku zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige (C-52/09, EU:C:2011:83). V tomto rozsudku Súdny dvor rozhodol, že z bodov 48 a 49 rozsudku z 26. novembra 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), nemožno vyvodiť, že podmienky potrebné na preukázanie existencie zneužívajúceho odmietnutia poskytnutia, ktoré bolo predmetom prvej prejudiciálnej otázky preskúmvanej v uvedenej veci, sa musia nevyhnutne uplatniť aj v rámci posúdenia zneužívajúcej povahy správania, ktoré spočíva v tom, že poskytovanie služieb alebo predaj tovaru podlieha nevýhodným podmienkam alebo podmienkam, za ktorých by kupujúci nemohol mať o ne záujem (rozsudok zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige, C-52/09, EU:C:2011:83, bod 55). V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že takéto správania by mohli samy osebe predstavovať samostatnú formu zneužitia, odlišnú od odmietnutia poskytnutia (rozsudok zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige, C-52/09, EU:C:2011:83, bod 56).
- 107 Súdny dvor okrem toho uviedol, že iný výklad rozsudku z 26. novembra 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), by znamenal, že na to, aby sa každé správanie podniku s dominantným postavením, pokiaľ ide o obchodné podmienky tohto podniku, mohlo považovať za zneužívajúce, by sa zakaždým vyžadovalo splnenie podmienok potrebných na preukázanie existencie odmietnutia dodávať, čo by neoprávnene obmedzilo potrebný účinok článku 102 ZFEÚ (rozsudok zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige, C-52/09, EU:C:2011:83, bod 58).
- 108 Žalobkyňa v tejto súvislosti správne zdôrazňuje, že postup, o aký išlo v konaní vo veci samej, ktorú Súdny dvor preskúmal v rozsudku zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige (C-52/09, EU:C:2011:83), spočíval tak, ako vyplýva z bodu 8 tohto rozsudku, výlučne v možnom cenovom stláčaní, uplatňovanom historickým švédskym operátorom siete pevnej telekomunikačnej služby s cieľom odradiť alternatívnych operátorov od žiadostí o prístup k jeho účastníckej prípojke. Predsa len však

z toho nemožno vyvodiť záver, že Súdny dvor poskytnutý výklad rozsahu podmienok stanovených v bode 41 rozsudku z 26. novembra 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), sa obmedzuje výlučne iba na túto formu zneužívajúceho správania a nepokrýva postupy, ktoré nie sú striktne cenovej povahy, akými sú napríklad postupy, ktoré Komisia v prejednávanej veci preskúmavala v siedmej časti napadnutého rozhodnutia (pozri body 27 až 41 vyššie).

- 109 Treba totiž predovšetkým konštatovať, že v bodoch 55 až 58 rozsudku zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige (C-52/09, EU:C:2011:83), Súdny dvor nespomenul osobitnú formu zneužitia, ktorou je stláčanie cien konkurenčných operátorov na druhotnom trhu, ale „poskytovanie služieb alebo predaj tovaru... [za] nevýhodný[ch] podmien[ok] alebo podmien[ok], za ktorých by kupujúci nemohol mať o ne záujem“, ako aj na „obchodné podmienky“ stanovené podnikom s dominantným postavením. Takéto znenie uvedených pojmov evokuje, že postupy vylučujúce konkurentov z trhu, ktoré boli takto zmienené, sa netýkali len výlučne cenového stláčania, ale aj iných obchodných postupov, na základe ktorých môžu nastať nezákonné účinky spočívajúce vo vylúčení súčasných alebo potenciálnych konkurentov z trhu, a to takého druhu ako postupy, ktoré Komisia kvalifikovala ako implicitné odmietnutie poskytnutia prístupu k účastníckej prípojke spoločnosti Slovak Telekom (pozri v tomto zmysle odôvodnenie 366 napadnutého rozhodnutia).
- 110 Tento výklad rozsudku zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige (C-52/09, EU:C:2011:83), podporuje skutočnosť, že Súdny dvor v tejto časti svojej analýzy odkázal na body 48 a 49 rozsudku z 26. novembra 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569). Tieto body sa totiž venovali druhej prejudiciálnej otázke predloženej Súdnemu dvoru v tejto veci a netýkali sa odmietnutia podniku s dominantným postavením, o aký išlo vo veci samej, poskytnúť prístup k svojmu systému donášky domov editorovi konkurenčného denníka, ktoré bolo preskúmané v rámci prvej otázky, ale týkali sa prípadnej kvalifikácie ako zneužitia dominantného postavenia, pokiaľ ide o postup údajne spočívajúci v tom, že tento podnik takýto prístup podmienil tým, aby mu daný editor zároveň zveril plnenie ďalších služieb, akými sú napríklad predaj v kioskoch alebo tlač.
- 111 V tejto súvislosti nemožno uznať tvrdenie žalobkyne, podľa ktorého by v podstate uplatnenie odôvodnenia uvedeného v bodoch 55 až 58 rozsudku zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige (C-52/09, EU:C:2011:83), na prejednávany prípad, viedlo k nelogickému výsledku, že preukázanie implicitného odmietnutia poskytnutia by bolo ľahšie než preukázanie týkajúce sa prostého odmietnutia poskytnutia, pričom však tento druhý druh správania predstavuje závažnejšiu formu zneužitia dominantného postavenia. Stačí totiž konštatovať, že toto tvrdenie je založené na nesprávnom predpoklade, ktorým je konkrétne to, že závažnosť porušenia článku 102 ZFEÚ, spočívajúceho v odmietnutí zo strany podniku s dominantným postavením poskytnúť produkt alebo službu ďalším podnikom, závisí výlučne od jeho formy. Závažnosť takéhoto porušenia pritom môže závisieť od mnohých faktorov, ktoré nezávisia od toho, či má uvedené odmietnutie explicitný alebo implicitný charakter, akým sú napríklad geografický rozsah porušenia, jeho úmyselný charakter, a ďalej jeho účinky na trh. Usmernenia z roku 2006 túto analýzu potvrdzujú, keď sa v nich v bode 20 uvádza, že posúdenie závažnosti porušenia článku 101 alebo 102 ZFEÚ sa uskutočňuje prípad od prípadu vo vzťahu ku každému druhu porušenia, pričom sa zohľadnia všetky relevantné okolnosti prejednávanej veci.
- 112 Napokon treba pripomenúť, že v bode 69 rozsudku zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige (C-52/09, EU:C:2011:83), Súdny dvor uviedol, že nevyhnutnosť veľkoobchodného produktu môže byť relevantná na účely posúdenia účinkov cenového stláčania. V prejednávanej veci však treba konštatovať, že žalobkyňa sa na povinnosť Komisie preukázať nevyhnutnosť neviazaného prístupu k účastníckej prípojke spoločnosti Slovak Telekom odvoláva len na podporu svojho tvrdenia, podľa ktorého Komisia neuplatnila vhodné právne kritérium v rámci svojho posudzovania postupov preskúmaných v siedmej časti napadnutého rozhodnutia (pozri analogicky rozsudok z 29. marca 2012, Telefónica a Telefónica de España/Komisia, T-336/07, EU:T:2012:172, bod 182), no neodvoláva sa na ne s cieľom spochybniť posúdenie protisúťažných účinkov uvedených postupov zo strany Komisie, uvedené v deviatej časti uvedeného rozhodnutia (odôvodnenia 1046 až 1109 napadnutého rozhodnutia).

- 113 Pokiaľ ide o poukázanie žalobkyne na bod 79 oznámenia týkajúceho sa usmernenia o prioritách Komisie v oblasti presadzovania práva pri uplatňovaní článku [102 ZFEÚ] na prípady zneužívania dominantného postavenia podnikov na vylúčenie konkurentov z trhu (Ú. v. EÚ C 45, 2009, s. 7), toto je v prejednávanej veci irelevantné.
- 114 Jednak totiž tak, ako správne uvádza Komisia, k rozlišovaniu podľa uvedeného bodu medzi prostým odmietnutím a „implicitným odmietnutím“ poskytnutia, nie sú pripojené žiadne podrobnosti, pokiaľ ide o relevantné právne kritériá na to, aby sa v každom z týchto prípadov dospelo ku konštatovaniu porušenia článku 102 ZFEÚ. Po druhé v každom prípade sa v tomto oznámení uvádza, že jeho jediným cieľom je stanoviť priority v oblasti presadzovania práva, ktorými sa bude riadiť činnosť Komisie pri uplatňovaní článku 102 ZFEÚ na prípady zneužívania dominantného postavenia zo strany podnikov s cieľom vylúčiť konkurentov z trhu, a že nie je právne záväzné (pozri body 2 a 3 oznámenia).
- 115 Vzhľadom na vyššie uvedené treba dospieť k záveru, že pre kvalifikáciu správania spoločnosti Slovak Telekom, preskúmaných v siedmej časti napadnutého rozhodnutia, ako zneužívajúcich postupov v zmysle článku 102 ZFEÚ, nebolo predpokladom to, aby Komisia preukázala, že prístup k účastníckej prípojke spoločnosti Slovak Telekom je nevyhnutný pre vykonávanie činnosti konkurenčných operátorov na maloobchodnom trhu so širokopásmovými službami v pevnej sieti na Slovensku, v zmysle judikatúry citovanej v bode 96 vyššie.
- 116 Z vyššie uvedených skutočností vyplýva, že prvá časť prvého žalobného dôvodu sa musí zamietnuť ako nedôvodná.

c) O druhej časti založenej na porušení žalobkyninho práva byť vypočutý, pokiaľ ide o výpočet cenového stláčania

- 117 V druhej časti svojho žalobného dôvodu žalobkyňa tvrdí, že Komisia dvakrát porušila jej právo byť vypočutý v štádiu správneho konania.
- 118 Po prvé Komisia žalobkyni oznámila celý rad nových skutočností na informačnom stretnutí, ktoré sa konalo 29. septembra 2014. V dokumente s názvom „Výpočet cenového stláčania (predbežné výsledky)“ [*Margin squeeze calculation (preliminary results)*], oznámenom žalobkyni pri tejto príležitosti, sa údajne uvádzalo, že marža, ktorú Slovak Telekom dosiahla v roku 2005, bola na základe výpočtu marží obdobie po období (rok po roku) kladná. Tento dokument okrem toho údajne obsahoval čísla, ku ktorým žalobkyňa pred informačným stretnutím nemala prístup. Napokon Komisia na tomto stretnutí oznámila svoj zámer jednak uplatniť prístup zahrňajúci viacero období (alebo viacročný prístup) pre výpočet marží v období od 12. augusta 2005 do 31. decembra 2010, a jednak tak konštatovať zápornú maržu aj za rok 2005. Toto oznámenie pritom prekvapilo tak žalobkyňu, ako aj Slovak Telekom, keďže žiadna z nich dovtedy takú metódu nenavrhol.
- 119 Na základe žiadosti predloženej žalobkyňou Komisia žalobkyni 1. októbra 2014 oznámila, že jej môže predložiť svoje pripomienky k týmto skutočnostiam najneskôr 3. októbra 2014. Keďže však tento dátum bol v Nemecku zo zákona štátnym sviatkom, žalobkyňa tak mala na predloženie svojich pripomienok menej než dva pracovné dni. Keďže niektoré z čísel použitých na revidovaný výpočet cenového stláčania boli poskytnuté spoločnosťou Slovak Telekom v jej odpovedi na opis skutkových okolností a žalobkyňa k tejto odpovedi nemala prístup, Komisia listom zo 7. októbra 2014 oprávnila žalobkyňu na to, aby do tejto odpovede nahliadla a vyjadrila k nej svoje pripomienky najneskôr 9. októbra večer.
- 120 Podľa žalobkyne ju tieto veľmi krátke lehoty v praxi zbavili akejkolvek reálnej možnosti vyjadriť svoj stanovisko k novým skutočnostiam, ktoré jej boli oznámené 29. septembra 2014, a to napriek tomu, že uvedené skutočnosti boli zohľadnené v napadnutom rozhodnutí. Žalobkyňa zdôrazňuje, že vyčíslené údaje, ktoré boli Komisiou predstavené po prvýkrát v tento deň, boli nielen nové, okrem iného

z dôvodu používania LRAIC, ale aj komplexné. Nemala možnosť predložiť tieto nové vyčíslené údaje ekonómom, na základe čoho by nepochybne bola schopná ovplyvniť posúdenie Komisie, pokiaľ ide o dobu, v ktorej dochádzalo k cenovému stláčaniu, ktoré bolo predmetom vyšetrovania.

- 121 Po druhé žalobkyňa vytýka Komisii to, že v napadnutom rozhodnutí vykonala opravy a úpravy údajov poskytnutých spoločnosťou Slovak Telekom na účely výpočtu LRAIC, pričom ju však vopred neinformovala o svojich námietkach v tejto súvislosti, v dôsledku čoho ju zbavila akejkolvek možnosti účinne vyjadriť svoje stanovisko.
- 122 Komisia tieto tvrdenia odmieta.
- 123 Treba pripomenúť, že dodržiavanie práva na obhajobu pri vedení správneho konania v oblasti politiky hospodárskej súťaže predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie, ktorej dodržiavanie zabezpečujú súdy Únie (pozri rozsudok z 18. júna 2013, ICF/Komisia, T-406/08, EU:T:2013:322, bod 115 a citovanú judikatúru).
- 124 Táto zásada vyžaduje, aby mal dotknutý podnik možnosť v priebehu správneho konania účinne vyjadriť svoje stanovisko k pravdivosti a relevantnosti skutkového stavu a uvádzaných okolností, ako aj k dokumentom, o ktoré Komisia oprela svoje tvrdenie o existencii porušenia pravidiel hospodárskej súťaže. V tomto zmysle článok 27 ods. 1 nariadenia č. 1/2003 stanovuje zaslanie oznámenia o výhradách účastníkom konania. V tomto oznámení sa musia jasne uviesť všetky podstatné informácie, o ktoré sa Komisia v tomto štádiu konania opiera (rozsudok z 5. decembra 2013, SNIA/Komisia, C-448/11 P, neuvverejnený, EU:C:2013:801, body 41 a 42).
- 125 Táto požiadavka je dodržaná, pokiaľ konečné rozhodnutie dotknutým osobám neprisuduje iné porušenia, než sú porušenia uvedené v oznámení o výhradách, a obsahuje len skutočnosti, ku ktorým sa dotknuté osoby mali možnosť v priebehu konania vyjadriť (pozri v tomto zmysle rozsudky z 24. mája 2012, MasterCard a i./Komisia, T-111/08, EU:T:2012:260, bod 266, a z 18. júna 2013, ICF/Komisia, T-406/08, EU:T:2013:322, bod 117).
- 126 Oznámenie podstatných skutočností, z ktorých Komisia v oznámení o výhradách vychádzala, však môže byť stručné a rozhodnutie nemusí byť nevyhnutne kópiou oznámenia o výhradách, pretože toto oznámenie predstavuje prípravný dokument, ktorého skutkové a právne posúdenia majú iba čisto predbežný charakter (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 17. novembra 1987, British American Tobacco a Reynolds Industries/Komisia, 142/84 a 156/84, EU:C:1987:490, bod 70; z 5. decembra 2013, SNIA/Komisia, C-448/11 P, neuvverejnený, EU:C:2013:801, bod 42 a citovanú judikatúru, a z 24. mája 2012, MasterCard a i./Komisia, T-111/08, EU:T:2012:260, bod 267). Prípustné sú tak aj doplnenia k oznámeniu o výhradách, vykonané vzhľadom na vyjadrenia účastníkov konania, ktorých tvrdenia preukazujú, že naozaj mohli vykonávať svoje právo na obhajobu. Komisia takisto môže s ohľadom na správne konanie opraviť alebo doplniť skutkové alebo právne tvrdenia na podporu výhrad, ktoré uviedla (rozsudok z 9. septembra 2011, Alliance One International/Komisia, T-25/06, EU:T:2011:442, bod 181). V dôsledku toho Komisia môže až do prijatia konečného rozhodnutia, najmä vzhľadom na písomné alebo ústne pripomienky účastníkov konania, buď upustiť od niektorých alebo aj všetkých výhrad pôvodne uplatnených voči týmto účastníkom, a zmeniť tak svoj postoj v ich prospech, alebo naopak, rozhodnúť o pridanie nových výhrad, pod podmienkou, že dotknutým podnikom poskytne príležitosť uviesť svoje stanovisko k tejto veci (pozri rozsudok z 30. septembra 2003, Atlantic Container Line a i./Komisia, T-191/98 a T-212/98 až T-214/98, EU:T:2003:245, bod 115 a citovanú judikatúru).
- 127 Z predbežného charakteru právnej kvalifikácie skutkového stavu uvedeného v oznámení o výhradách vyplýva, že jediným dôvodom pre zrušenie konečného rozhodnutia Komisie nemôže byť to, že definitívne závery založené na tomto skutkovom stave presne nezodpovedajú uvedenej predbežnej kvalifikácii (rozsudok z 5. decembra 2013, SNIA/Komisia, C-448/11 P, neuvverejnený, EU:C:2013:801, bod 43). Zohľadnenie tvrdenia, ktoré účastník konania uviedol v priebehu správneho konania, bez toho, aby mu bolo umožnené sa v tejto súvislosti vyjadriť pred prijatím konečného rozhodnutia, teda

nemôže predstavovať samo osebe porušenie jeho práva na obhajobu v prípade, že zohľadnenie tohto tvrdenia nemení povahu výhrad, ktoré mu boli oznámené (pozri v tomto zmysle uznesenie z 10. júla 2001, *Irish Sugar/Komisio*, C-497/99 P, EU:C:2001:393, bod 24; rozsudky z 28. februára 2002, *Compagnie générale maritime a i./Komisia*, T-86/95, EU:T:2002:50, bod 447, a z 9. septembra 2011, *Alliance One International/Komisio*, T-25/06, EU:T:2011:442, bod 182).

- 128 Komisia totiž musí vypočítať adresátov oznámenia o výhradách, a prípadne zohľadniť ich pripomienky, ktorými odpovedajú na uvádzané výhrady, tak, že svoju analýzu zmení, a to práve s cieľom, aby sa rešpektovalo ich právo na obhajobu. Komisii sa tak musí umožniť, aby túto kvalifikáciu spresnila vo svojom konečnom rozhodnutí, pričom zohľadní okolnosti vyplývajúce zo správneho konania, a to buď tak, že upustí od výhrad, ktoré sa ukázali ako nedôvodné, alebo tak po skutkovej, ako aj po právnej stránke upraví či doplní svoju argumentáciu na podporu uplatnených výhrad, avšak toto len pod podmienkou, že vezme do úvahy iba tie skutkové okolnosti, ku ktorým sa dotknuté osoby mali možnosť vyjadriť, a že v priebehu správneho konania poskytla informácie potrebné na ich obranu (pozri rozsudky z 3. septembra 2009, *Prym a Prym Consumer/Komisio*, C-534/07 P, EU:C:2009:505, bod 40 a citovanú judikatúru, a z 5. decembra 2013, *SNIA/Komisio*, C-448/11 P, neuvverejnený, EU:C:2013:801, bod 44 a citovanú judikatúru).
- 129 Napokon treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry dochádza k porušeniu práva na obhajobu vtedy, keď existuje možnosť, že z dôvodu pochybenia Komisie by správne konanie, ktoré Komisia vedie, mohlo mať iný výsledok. Podnik, ktorý je žalobcom, preukáže, že k takému porušeniu došlo, pokiaľ dostatočným spôsobom preukáže nie to, že by rozhodnutie Komisie malo odlišný obsah, ale to, že by svoju obranu mohol zaistiť lepšie, ak by k pochybeniu nedošlo, napríklad tým, že by na svoju obranu mohol použiť dokumenty, ku ktorým mu bol v správnom konaní odoprený prístup (pozri rozsudky z 2. októbra 2003, *Thyssen Stahl/Komisio*, C-194/99 P, EU:C:2003:527, bod 31 a citovanú judikatúru, a z 24. mája 2012, *MasterCard a i./Komisia*, T-111/08, EU:T:2012:260, bod 269 a citovanú judikatúru; rozsudok z 9. septembra 2015, *Philips/Komisio*, T-92/13, neuvverejnený, EU:T:2015:605, bod 93).
- 130 Práve z hľadiska týchto zásad treba v prvom rade preskúmať prvú výhradu žalobkyne, podľa ktorej bolo porušené jej právo byť vypočítaná, keďže jej v priebehu správneho konania nebolo umožnené účinne vyjadriť svoje stanovisko k novým skutočnostiam, ktoré jej boli oznámené na informačnom stretnutí zorganizovanom Komisiou 29. septembra 2014 a ktoré boli údajne zohľadnené v napadnutom rozhodnutí. Tieto skutočnosti spočívali po prvé v nových číslach týkajúcich sa výpočtov stláčania cien spoločnosti Slovak Telekom, po druhé v skutočnosti, že marža za rok 2005 bola na základe výpočtu marží obdobie po období (rok po roku) kladná, a po tretie v zámere, ktorý Komisia prejavila na tomto stretnutí, navyše uplatniť metódu týkajúcu sa viacerých období (viacročnú metódu) pre výpočet marží, čo by jej umožnilo dospieť k záveru o existencii zápornej marže aj za rok 2005.
- 131 Pokiaľ ide o prvé dve skutočnosti, je jednak samozrejme potrebné uviesť, že podľa odôvodnenia 1010 napadnutého rozhodnutia marže identifikované za rok 2005 boli kladné, pokiaľ ide o všetky tri portfóliá analyzovaných služieb. Toto je v protiklade s výpočtom stláčania cien za prístup k účastníckej prípojke spoločnosti Slovak Telekom, ktorý sa uvádza v oznámení o výhradách a z ktorého vyplýva, že marža vypočítaná za tento istý rok bola záporná (pozri tabuľku 88 a odôvodnenie 1203 oznámenia o výhradách). Ďalej je nesporné, že Komisia v napadnutom rozhodnutí neprevzala všetky čísla použité na účely výpočtu cenového stláčania v oznámení o výhradách a že táto zmena viedla k tomu, že v uvedenom rozhodnutí boli identifikované odlišné marže než tie, ktoré boli predbežne vypočítané v tomto oznámení.
- 132 Ako však Komisia správne uvádza vo svojich písomnostiach, pričom žalobkyňa proti tomu neprotestuje, tieto zmeny týkajúce sa výpočtov cenového stláčania boli dôsledkom zohľadnenia údajov a výpočtov, ktoré poskytla samotná Slovak Telekom v odpovedi na oznámenie o výhradách. Toto zohľadnenie sa tak objavuje najmä v odôvodneniach 910, 945, 963 a 984 napadnutého rozhodnutia. Okrem toho z odôvodnenia 946 (poznámka pod čiarou č. 1405) a 1000 napadnutého rozhodnutia

vyplýva, že Komisia pri prijatí tohto rozhodnutia zohľadnila aktualizáciu výpočtov cenového stláčania, ktorú poskytla Slovak Telekom vo svojej odpovedi na list obsahujúci opis skutkových okolností (pozri bod 21 vyššie).

- 133 Komisia tak pokiaľ ide o jej posúdenie cenového stláčania, nezmenila v napadnutom rozhodnutí povahu výhrad voči spoločnosti Slovak Telekom a zo širšieho hľadiska voči žalobkyni ako materskej spoločnosti, keď im pripísala skutočnosti, ku ktorým sa tieto nemali príležitosť sa vyjadriť v priebehu správneho konania. Komisia totiž len zohľadnila námietky vyjadrené spoločnosťou Slovak Telekom v priebehu uvedeného konania, s cieľom upraviť a doplniť svoju analýzu cenového stláčania obsiahnutú v oznámení o výhradách. Keďže toto zohľadnenie malo za cieľ práve splnenie požiadaviek pripomenutých v bode 128 vyššie, právo účastníkov konania byť vypočutý v priebehu správneho konania nevyžadovalo, aby im pred prijatím napadnutého rozhodnutia bola poskytnutá nová možnosť vyjadriť svoje stanovisko k revidovaným výpočtom cenového stláčania.
- 134 Pokiaľ ide o tretiu skutočnosť citovanú v bode 130 vyššie, ktorá sa vzťahuje na metódu výpočtu cenového stláčania, týkajúcu sa viacerých období (viacročná metóda), treba zdôrazniť, že v bode 1281 svojej odpovede na oznámenie o výhradách, ktorý sa uvádza aj vo vyjadrení Komisie k žalobe, Slovak Telekom namietala proti výlučnému uplatneniu metódy obdobie po období (rok po roku), ktorú navrhla Komisia v oznámení o výhradách.
- 135 Slovak Telekom totiž v podstate uviedla, že v odvetví telekomunikácií operátori skúmajú svoju schopnosť dosiahnuť primeranú návratnosť vo vzťahu k dlhšiemu obdobiu, než je jeden rok. Navrhla tak okrem iného to, aby sa preskúmanie cenového stláčania doplnilo o analýzu týkajúcu sa viacerých období, v ktorej by sa celková marža posúdila vo vzťahu k viacerým rokom. Z odôvodnenia 587 odpovede žalobkyne na oznámenie o výhradách napokon vyplýva, že táto sa k tejto námietke pripojila.
- 136 Ako pritom vyplýva z odôvodnenia 859 napadnutého rozhodnutia, Komisia použila prístup týkajúci sa viacerých období (viacročný prístup), aby zohľadnila túto námietku a aby zistila, či tento prístup mení jej záver, podľa ktorého ceny uplatňované spoločnosťou Slovak Telekom vo vzťahu k alternatívnym operátorom za neviazaný prístup k jej účastníckej prípojke viedli v priebehu rokov 2005 – 2010 k cenovému stláčaniu.
- 137 V rámci tohto dodatočného preskúmania, ktorého výsledok je uvedený v odôvodneniach 1013 a 1014 napadnutého rozhodnutia, identifikovala Komisia zápornú celkovú maržu, pokiaľ ide o každé portfólio služieb, jednak vo vzťahu k obdobiu rokov 2005 – 2010 (tabuľka 39 v odôvodnení 1013 napadnutého rozhodnutia), a jednak vo vzťahu k obdobiu rokov 2005 – 2008 (tabuľka 40 v odôvodnení 1014 napadnutého rozhodnutia). Komisia na základe toho v odôvodnení 1015 napadnutého rozhodnutia dospela k záveru, že viacročná analýza (analýza týkajúca sa viacerých období) nementí jej konštatovanie týkajúce sa existencie cenového stláčania, vyplývajúce z analýzy obdobie po období (rok po roku).
- 138 Z vyššie uvedeného vyplýva, že jednak v rámci zistenia cenového stláčania v napadnutom rozhodnutí nadväzovala analýza týkajúca sa viacerých období (viacročná analýza) na námietku, ktorú vyjadrila Slovak Telekom vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách a ku ktorej sa pripojila žalobkyňa, pokiaľ ide o metódu výpočtu marží obdobie po období (rok po roku). Po druhé, analýza týkajúca sa viacerých období (viacročná analýza) marží za neviazaný prístup k účastníckej prípojke spoločnosti Slovak Telekom, mala v napadnutom rozhodnutí za cieľ pridať sa k analýze obdobie po období (rok po roku), uvedenej v odôvodneniach 1175 až 1222 uvedeného rozhodnutia, a túto druhú analýzu pritom nenahrádzala. Dodatočná analýza týkajúca sa viacerých období (viacročná analýza) napokon viedla Komisiu k potvrdeniu jej konštatovania, týkajúceho sa existencie cenového stláčania na slovenskom trhu služieb širokopásmového internetu v období od 12. augusta 2005 do 31. decembra 2010.
- 139 Preto tak, ako v podstate uvádza Komisia, analýza týkajúca sa viacerých období (viacročná analýza) nemala za dôsledok to, že sa žalobkyni a spoločnosti Slovak Telekom pripísali skutočnosti, ku ktorým sa tieto nemali príležitosť vyjadriť v priebehu správneho konania, a to tým, že sa zmenila povaha

výhrad uvádzaných voči nim, ale iba to, že sa uskutočnila dodatočná analýza cenového stláčania vyplývajúceho z cien uplatňovaných spoločnosťou Slovak Telekom za neviazaný prístup k jej účastníckej prípojke, so zreteľom na námietku vznesenú spoločnosťou Slovak Telekom v odpovedi na oznámenie o výhradách.

- 140 Za týchto okolností v súlade s judikatúrou citovanou v bodoch 127 a 128 vyššie, žalobkynine právo byť vypočutý nevyžadovalo, aby jej Komisia pred prijatím napadnutého rozhodnutia ponúkla možnosť vyjadriť nové pripomienky, pokiaľ ide o analýzu stláčania cien za neviazaný prístup k účastníckej prípojke spoločnosti Slovak Telekom, založenú na viacerých obdobiach. Treba zdôrazniť, že odlišné riešenie by bolo v rozpore s judikatúrou pripomenutou v bode 127 vyššie, keďže by sa ním vlastne zabránilo tomu, aby napadnuté rozhodnutie obsahovalo skutočnosti, ku ktorým nebolo účastníkom konania umožnené sa osobitne vyjadriť v priebehu správneho konania, a to aj v prípade, že uvedené skutočnosti nemia povahu výhrad, ktoré sa voči nim uvádzajú.
- 141 Tento záver nie je spochybnený tvrdením žalobkyne, podľa ktorého v podstate metóda výpočtu cenového stláčania, ktorú Komisia uplatnila v rámci tohto dodatočného preskúmania, nezodpovedá metóde navrhutej spoločnosťou Slovak Telekom v jej odpovedi na oznámenie o výhradách, údajne založenej na rozhodovacej praxi Komisie, pričom Komisia v prejednávanej veci použila analýzu týkajúcu sa viacerých období (viacročnú analýzu) s cieľom predĺžiť obdobie, v ktorom dochádzalo k porušeniu.
- 142 Jednak je toto tvrdenie založené na nesprávnom výklade napadnutého rozhodnutia, keďže Komisia už po uskutočnení analýzy obdobie po období (rok po roku) dospela k záveru, že rovnako efektívny konkurent ako Slovak Telekom by v období od 12. augusta 2005 do 31. decembra 2010 nebol schopný rentabilným spôsobom reprodukovat' maloobchodné portfólio spoločnosti Slovak Telekom, zahŕňajúceho širokopásmové služby (odôvodnenie 1012 napadnutého rozhodnutia). Predovšetkým z odôvodnenia 998 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že podľa Komisie existencia kladnej marže od augusta do decembra 2005 nebránila tomu, aby toto obdobie bolo zahrnuté do obdobia porušenia v podobe cenového stláčania, keďže operátori posudzujú svoju schopnosť dosiahnuť návratnosť vo vzťahu k dlhšiemu obdobiu. Inými slovami, Komisia stanovila dĺžku obdobia, v ktorom dochádzalo k praxi vedúcej k cenovému stláčaniu, na základe prístupu obdobie po období (rok po roku) a prístup týkajúci sa viacerých období (viacročný prístup) bol použitý iba ako dodatočný prístup.
- 143 Po druhé, v každom prípade z judikatúry citovanej v bode 128 vyššie vyplýva, že dodržanie žalobkyninko práva byť vypočutý si od Komisie vyžadovalo iba to, aby na účely prijatia napadnutého rozhodnutia zohľadnila kritiku týkajúcu sa metódy výpočtu marží, ktorú uviedla Slovak Telekom v odpovedi na oznámenie o výhradách a s ktorou žalobkyňa súhlasila (pozri bod 135 vyššie). Na druhej strane si toto právo nijako nevyžadovalo, aby Komisia musela nevyhnutne dospieť k výsledku, o ktorý sa usilovala žalobkyňa, keď sa pripojila ku kritike predloženej spoločnosťou Slovak Telekom, t. j. ku konštatovaniu o neexistencii akéhokoľvek cenového stláčania v období od 12. augusta 2005 do 31. decembra 2010.
- 144 Nad rámec nevyhnutne potrebného, to znamená za predpokladu, že by Komisia bola povinná osobitne ponúknuť žalobkyni možnosť byť vypočutá k skutočnostiam pripomenutým v bode 130 vyššie pred prijatím napadnutého rozhodnutia, by bolo potrebné konštatovať, že takáto požiadavka bola dodržaná. Je totiž pravda, že lehoty, ktoré Komisia poskytla žalobkyni na vyjadrenie svojich pripomienok k týmto skutočnostiam, boli osobitne krátke. Nemožno však z toho vyvodit' záver, že žalobkyňu zbavili akejkoľvek možnosti byť v tejto súvislosti účinne vypočutá, vzhľadom na po prvé veľmi pokročilé štádium správneho konania, v ktorom sa uskutočnilo stretnutie z 29. septembra 2014, t. j. viac než dva roky a štyri mesiace po zaslaní oznámenia o výhradách, a po druhé vysoký stupeň oboznámenia sa so spisom, o ktorom je rozumné sa domnievať, že ho v tomto čase žalobkyňa nadobudla.
- 145 Z uvedeného vyplýva, že prvá výhrada druhej časti prejednávaneho žalobného dôvodu sa musí zamietnuť.

146 Rovnako treba zamietnuť druhú výhradu, ktorou žalobkyňa tvrdí, že Komisia porušila jej právo byť vypočutý, keď jej v priebehu správneho konania neumožnila účinne vyjadriť svoje stanovisko, pokiaľ ide o v napadnutom rozhodnutí vykonané opravy a úpravy údajov poskytnutých spoločnosťou Slovak Telekom pre výpočet LRAIC.

147 V tejto súvislosti je samozrejme pravda, že Komisia v napadnutom rozhodnutí nepoužila v celom rozsahu nové údaje týkajúce sa výpočtu LRAIC, poskytnuté spoločnosťou Slovak Telekom v nadväznosti na zaslanie oznámenia o výhradách. Toto konštatovanie sa dá vyvodiť najmä z odôvodnení 910, 945 a 963 napadnutého rozhodnutia. Analogicky s odôvodnením uvedeným v bode 143 vyššie však Komisia nemôže mať povinnosť vypočítať znovu účastníkov konania v prípade, že má v úmysle nezpracovať do svojho konečného rozhodnutia všetky námietky vyjadrené týmito účastníkmi v odpovedi na oznámenie o výhradách, s výnimkou toho, že ju to privedie k zmene povahy výhrad uvádzaných voči nim.

148 Vzhľadom na to, že skutočnosť uvedená v predchádzajúcom bode nemala za dôsledok zmenu hlavných skutkových a právnych okolností, na ktorých bolo založené to, čo sa žalobkyni kládlo za vinu v priebehu správneho konania, druhá časť prvého žalobného dôvodu sa musí zamietnuť v celom rozsahu ako nedôvodná.

d) O tretej časti žalobného dôvodu založenej na chybách pri výpočte dlhodobých priemerných prírastkových nákladov (LRAIC)

149 V tretej časti žalobného dôvodu žalobkyňa Komisii vytýka to, že správne nevypočítala LRAIC spoločnosti Slovak Telekom, to znamená náklady, ktoré by tento operátor nemusel znášať, ak by neponúkal príslušné služby. Poradná správa poskytnutá spoločnosťou Slovak Telekom v prílohe k jej odpovedi na oznámenie o výhradách (ďalej len „poradná správa“) totiž navrhovala úpravu aktív spoločnosti Slovak Telekom na úroveň efektívneho operátora, ktorý by zostavil sieť optimálnym spôsobom, s cieľom reagovať na dopyt tak súčasný, ako aj budúci (ďalej len „optimalizačné úpravy“). Komisia pritom napokon takéto úpravy nevykonala. Konkrétnejšie, Komisia nesúhlasila s tým, aby sa existujúce aktíva nahradili ich modernými ekvivalentmi (*modern asset equivalent*). Komisia navyše nezohľadnila zmenšenie aktív na základe skutočne využívannej kapacity. Tento prístup si podľa žalobkyne zaslúži kritiku z dôvodov, že Komisia na druhej strane súhlasila s precenením aktív spoločnosti Slovak Telekom v napadnutom rozhodnutí, že úprava navrhovaná v poradnej správe bola založená na historických nákladoch tohto operátora, a nie na nákladoch hypotetického konkurenta, a že sa tieto náklady musia posudzovať s referenciou na efektívneho konkurenta. Žalobkyňa navyše zdôrazňuje, že výpočet LRAIC, uvedený v poradnej správe, bral do úvahy dostatočnú rezervnú kapacitu pre Slovak Telekom a v rozpore s tým, čo tvrdí Komisia, nepoužil ako referenciu plne efektívneho konkurenta. Podľa žalobkyne by v prípade, že by k tejto chybe pri výpočte nedošlo, Komisia nevyhnutne dospela k záveru o existencii vyšších, ba až kladných marží vo vzťahu k určitým rokom, z dôvodu precenenia LRAIC smerom nadol.

150 Komisia proti tejto argumentácii namieta.

151 Pokiaľ ide o tvrdenia uvádzané žalobkyňou, treba predovšetkým uviesť, že Slovak Telekom vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách, opierajúc sa o poradnú správu, navrhla metódu založenú na nákladovom účtovníctve, prostredníctvom odhadu nákladov na výstupe za obdobie rokov 2005 – 2010 na základe údajov od roku 2011 (odôvodnenie 881 napadnutého rozhodnutia). Slovak Telekom v tejto odpovedi osobitne uviedla, že pri výpočte LRAIC treba jednak preceniť aktíva a jednak zohľadniť neefektívne fungovanie jej siete, pokiaľ ide o ponuku širokopásmových služieb. Čo sa týka predovšetkým zohľadnenia tohto neefektívneho fungovania, Slovak Telekom navrhla vykonať optimalizačné úpravy, ktorými sú po prvé nahradenie existujúcich aktív ich modernými ekvivalentmi,

ktoré sú efektívnejšie a menej nákladné (*modern asset equivalent*), po druhé zachovanie technologickej koherencie v rozsahu, v akom je to možné, a po tretie zmenšenie aktív na základe skutočne využívannej kapacity, a nie na základe inštalovanej kapacity.

- 152 Slovak Telekom tak vo svojich vlastných výpočtoch LRAIC upravila kapitálové náklady aktív, ako aj ich amortizované hodnoty v priebehu rokov 2005 – 2010, a rovnako aj prevádzkové náklady uvedených aktív, pričom sa oprela o faktor váženej priemernej úpravy, vypočítaný autorom poradnej správy za rok 2011 (odôvodnenie 897 napadnutého rozhodnutia). Slovak Telekom uviedla, že navrhované optimalizačné úpravy odrážajú rezervnú kapacitu identifikovanú v prvkoch uvedenej siete, to znamená aktíva, ktoré boli z tejto siete stiahnuté, pretože neboli predmetom produktívneho využívania, no ktoré ešte tento operátor nepredal (odôvodnenie 898 napadnutého rozhodnutia).
- 153 Komisia však v napadnutom rozhodnutí odmietla vykonať tieto optimalizačné úpravy.
- 154 V prvom rade, pokiaľ ide o nahradenie existujúcich aktív ich modernejšími ekvivalentmi, Komisia v odôvodnení 900 napadnutého rozhodnutia uviedla, že takéto nahradenie nemožno pripustiť, pretože by to vlastne znamenalo, že dôjde k úprave nákladov bez toho, aby došlo aj k primeranej úprave amortizácií. Komisia v tejto súvislosti odkázala na odôvodnenia 889 až 893 napadnutého rozhodnutia, v ktorých vyjadrila pochybnosti, pokiaľ ide o úpravu nákladov aktív za obdobie rokov 2005 – 2010, navrhovanú spoločnosťou Slovak Telekom, tak, ako ju táto spoločnosť navrhla. Komisia okrem toho v odôvodnení 901 napadnutého rozhodnutia uviedla, že takéto nahradenie existujúcich aktív nie je v súlade s kritériom rovnako efektívneho konkurenta. Judikatúra totiž potvrdila, že zneužívajúci charakter cenovej praxe operátora s dominantným postavením sa v zásade posudzuje s ohľadom na jeho vlastnú situáciu. V prejednávanej veci je pritom úprava LRAIC, navrhovaná spoločnosťou Slovak Telekom, založená na celom rade hypotetických aktív, a nie na rovnakých aktívach, ako sú aktíva vlastnené týmto operátorom.
- 155 V druhom rade, pokiaľ ide o zohľadnenie nadmernej kapacity sietí na základe „skutočne“ využívannej kapacity, Komisia v odôvodnení 902 napadnutého rozhodnutia v podstate uviedla, že vzhľadom na to, že sa investície zakladajú na prognóze dopytu, je nevyhnutné, aby v rámci retrospektívneho preskúmania ostali určité kapacity občas nevyužívané.
- 156 Žiadnej z výhrad, ktoré žalobkyňa vyjadrila voči tejto časti napadnutého rozhodnutia, nemožno vyhovieť.
- 157 Po prvé žalobkyňa nesprávne tvrdí, že existuje rozpor medzi na jednej strane odmietnutím optimalizačných úprav LRAIC a na druhej strane súhlasom s precenením aktív, ktoré navrhla Slovak Telekom, uvedeným v odôvodnení 894 napadnutého rozhodnutia. Žalobkyňa navyše nemohla v replike tvrdiť, že Komisia mala súhlasiť s optimalizačnými úpravami, ktoré navrhla Slovak Telekom, a to z dôvodu, že rovnako ako v prípade precenenia aktív Komisia nedisponovala dôveryhodnými historickými nákladmi, pokiaľ išlo o optimalizačné úpravy.
- 158 Precenenie aktív totiž bolo založené na aktívach, ktoré Slovak Telekom vlastnila v roku 2011. Čo sa týka tohto precenenia a tak, ako vyplýva z odôvodnení 885 – 894 napadnutého rozhodnutia, Komisia zdôraznila, že nedisponovala údajmi, ktoré by lepšie odrážali prírastkové náklady širokopásmových aktív spoločnosti Slovak Telekom za obdobie rokov 2005 – 2010. Z tohto dôvodu Komisia v analýze cenového stláčania, ktorá je uvedená v napadnutom rozhodnutí, zahrnula precenenie existujúcich aktív spoločnosti Slovak Telekom, navrhované touto spoločnosťou. Komisia však upresnila, že uvedené precenenie môže spôsobiť podhodnotenie nákladov aktív na výstupe.
- 159 Pre porovnanie, ako vyplýva z odôvodnenia 895 napadnutého rozhodnutia, optimalizačné úpravy navrhované spoločnosťou Slovak Telekom spočívali v oprave aktív na približnú úroveň efektívneho operátora, ktorý by vytvoril optimálnu sieť prispôbenú na uspokojenie budúceho dopytu založeného

na „dnešných“ informáciách a prognózach dopytu. Tieto úpravy boli založené na plánovaní, ako aj na modeli optimálnej siete, a nie na odhade odrážajúcom prírastkové náklady existujúcich aktív spoločnosti Slovak Telekom.

- 160 Z uvedeného vyplýva, že optimalizačné úpravy vo všeobecnosti, a konkrétne nahradenie existujúcich aktív ich modernejšími ekvivalentmi mali iný cieľ, než precenenie aktív, navrhované spoločnosťou Slovak Telekom. Okrem toho to, že Komisia vzala do úvahy precenenie existujúcich aktív, navrhované spoločnosťou Slovak Telekom, z dôvodu neexistencie iných spoľahlivejších údajov týkajúcich sa LRAIC tohto operátora, vôbec neznamenal, že by Komisia nevyhnutne súhlasila s optimalizačnými úpravami LRAIC. Komisia tak postupovala oprávnene, keď zaobchádzala rozdielne s nahradením existujúcich aktív ich modernejšími ekvivalentmi na jednej strane a s precenením aktív, navrhovaným spoločnosťou Slovak Telekom na druhej strane.
- 161 Po druhej žalobkyni nemožno vyhovieť, keď spochybňuje záver uvedený v odôvodnení 901 napadnutého rozhodnutia, podľa ktorého by optimalizačné úpravy viedli k výpočtu LRAIC na základe aktív hypotetického konkurenta, a nie na základe aktív predmetného historického operátora, ktorým je Slovak Telekom.
- 162 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry posúdenie zákonnosti cenovej politiky dominantného podniku z hľadiska článku 102 ZFEÚ v zásade predpokladá použitie cenových kritérií založených na nákladoch, ktoré vynaložil samotný dominantný podnik, a na jeho stratégii (pozri rozsudok zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige, C-52/09, EU:C:2011:83, bod 41 a citovanú judikatúru; rozsudok z 29. marca 2012, Telefónica a Telefónica de España/Komisia, T-336/07, EU:T:2012:172, bod 190; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok z 10. apríla 2008, Deutsche Telekom/Komisia, T-271/03, EU:T:2008:101, bod 188 a citovanú judikatúru).
- 163 Konkrétne, pokiaľ ide o cenovú prax vedúcu k cenovému stláčaniu, použitie takých kritérií pri analýze umožňuje predovšetkým overiť, či by tento podnik v súlade s kritériom rovnako efektívneho konkurenta, pripomenutým v bode 87 vyššie, mohol dostatočne efektívne ponúkať svoje maloobchodné služby pre koncových užívateľov aj inak, než so stratou, keby musel vopred uhradiť svoje veľkoobchodné ceny za poskytovanie vstupných produktov (rozsudky zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige, C-52/09, EU:C:2011:83, bod 42, a z 29. marca 2012, Telefónica a Telefónica de España/Komisia, T-336/07, EU:T:2012:172, bod 191; pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. októbra 2010, Deutsche Telekom/Komisia, C-280/08 P, EU:C:2010:603, bod 201).
- 164 Takýto prístup je odôvodnený o to viac, že je aj v súlade so všeobecnou zásadou právnej istoty, pretože zohľadnenie nákladov dominantného podniku mu vzhľadom na jeho špecifickú zodpovednosť, ktorú má na základe článku 102 ZFEÚ, umožňuje posúdiť zákonnosť svojho vlastného správania. Dominantný podnik totiž síce pozná vlastné náklady a ceny, no v zásade nepozná náklady a ceny svojich konkurentov (rozsudky zo 14. októbra 2010, Deutsche Telekom/Komisia, C-280/08 P, EU:C:2010:603, bod 202; zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige, C-52/09, EU:C:2011:83, bod 44, a z 29. marca 2012, Telefónica a Telefónica de España/Komisia, T-336/07, EU:T:2012:172, bod 192).
- 165 Je pravda, že Súdny dvor v bodoch 45 a 46 rozsudku zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige (C-52/09, EU:C:2011:83), uviedol, že nemožno vylúčiť, že náklady a ceny konkurentov môžu byť relevantné pri posúdení postupov vedúcich k cenovému stláčaniu. Z tohto rozsudku však vyplýva, že len vtedy, ak vzhľadom na okolnosti nie je možné použiť ceny a náklady dominantného podniku, treba preskúmať ceny a náklady konkurentov na tom istom trhu, čo žalobkyňa v prejednávanej veci netvrdila (pozri analogicky rozsudok z 29. marca 2012, Telefónica a Telefónica de España/Komisia, T-336/07, EU:T:2012:172, bod 193).
- 166 Cieľom nahradenia existujúcich aktív ich modernejšími ekvivalentmi v prejednávanej veci bola po prvé úprava nákladov aktív, pričom sa mala použiť hodnota „skutočných“ aktív, no nevykonať primerané úpravy amortizácií (odôvodnenie 900 napadnutého rozhodnutia). Toto nahradenie by viedlo k výpočtu

cenového stláčania na základe hypotetických aktív, to znamená aktív nezodpovedajúcich tým, ktoré Slovak Telekom vlastnila. Náklady vzťahujúce sa na aktíva spoločnosti Slovak Telekom by tak boli podhodnotené (odôvodnenia 893 a 900). Po druhé zohľadnenie nadmernej kapacity sietí na základe „skutočne“ využívannej kapacity by malo za dôsledok to, že by sa vylúčili aktíva spoločnosti Slovak Telekom, ktoré nie sú predmetom produktívneho využívania (pozri bod 152 vyššie).

167 S ohľadom na zásady pripomenuté v bodoch 162 až 165 vyššie sa teda Komisia nedopustila pochybenia a mohla dospieť k záveru, že optimalizačné úpravy LRAIC, navrhované spoločnosťou Slovak Telekom, by pri výpočte cenového stláčania viedli k nezohľadneniu nákladov vynaložených samotným týmto operátorom v období od 12. augusta 2005 do 31. decembra 2010.

168 Napokon, žalobkyni nemožno vyhovieť, keď tvrdí, že Komisia v napadnutom rozhodnutí porušila zásadu, podľa ktorej sa preskúmanie cenového stláčania musí zakladať na efektívnom konkurentovi, keď v podstate uviedla, že bolo nevyhnutné, aby určité kapacity občas ostali nevyužívané (odôvodnenie 902 napadnutého rozhodnutia). Zo zásad pripomenutých v bodoch 162 a 163 vyššie totiž vyplýva, že preskúmanie cenovej praxe vedúcej k cenovému stláčaniu spočíva v podstate v posúdení toho, či by rovnako efektívny konkurent ako dominantný operátor bol schopný ponúknuť dané služby koncovým zákazníkom inak než so stratou. Takéto preskúmanie sa teda neuskutočňuje tak, že sa ako referencia vezme absolútne efektívny operátor s ohľadom na trhové podmienky v čase, kedy k takejto praxi dochádzalo. Ak by pritom Komisia súhlasila s optimalizačnými úpravami spojenými s nadmernými kapacitami, výpočty LRAIC spoločnosti Slovak Telekom by odrážali náklady spojené s optimálnou sieťou, ktorá zodpovedá dopytu a v ktorej nedochádza k neefektívnemu fungovaniu siete tohto operátora, to znamená, že by odrážali náklady efektívnejšieho konkurenta, než je Slovak Telekom. Hoci je teda v prejednávanej veci nesporné, že časť relevantných aktív spoločnosti Slovak Telekom ostala v období od 12. augusta 2005 do 31. decembra 2010 nevyužitá, Komisia sa nedopustila pochybenia a uvedenú časť aktív, inými slovami nadmernú kapacitu, mohla zahrnúť do výpočtu LRAIC.

169 Z vyššie uvedeného vyplýva, že tretiu časť prvého žalobného dôvodu treba zamietnuť ako nedôvodnú a rovnako tak aj tento žalobný dôvod v celom rozsahu.

2. O druhom žalobnom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení a zjavne nesprávnom posúdení, pokiaľ ide o dĺžku obdobia, v ktorom dochádzalo k zneužívajúcemu správaniu spoločnosti Slovak Telekom

170 Vo svojom druhom žalobnom dôvode žalobkyňa tvrdí, pričom sa pripája k argumentácii, ktorú v tejto súvislosti uvádza Slovak Telekom vo veci T-851/14, že napadnuté rozhodnutie obsahuje zjavne nesprávne posúdenie a porušuje zásady rovnosti zaobchádzania a právnej istoty, keďže sa v ňom dospelo k záveru o existencii porušenia od 12. augusta 2005. V tejto súvislosti sa žalobkyňa opiera o tri výhrady. Svojou prvou výhradou žalobkyňa v podstate tvrdí, že Komisia nesprávne rozhodla, že implicitné odmietnutie prístupu k účastníckej prípojke začalo 12. augusta 2005, to znamená v deň, kedy Slovak Telekom uverejnila svoju štandardnú ponuku. Svojou druhou a treťou výhradou žalobkyňa v podstate tvrdí, že Komisia nesprávne dospela k záveru o existencii cenového stláčania v priebehu roka 2005.

a) Úvodné pripomienky

[omissis]

172 Po druhé pokiaľ ide o hmotnoprávnu stránku veci, treba predovšetkým pripomenúť, že tak ako bolo zdôraznené v bode 90 vyššie, na dokázanie zneužitia dominantného postavenia v zmysle článku 102 ZFEÚ stačí preukázať, že zneužívajúce správanie podniku s dominantným postavením smeruje k obmedzeniu hospodárskej súťaže alebo že toto správanie takýto účinok môže mať. Hoci sa teda

postup podniku s dominantným postavením nemôže považovať za zneužitie, ak nenastal čo i len najmenší protisúťažný účinok na trhu, naproti tomu sa nevyžaduje, aby bol takýto účinok nevyhnutne konkrétny, pretože stačí aj preukázanie potenciálneho protisúťažného účinku (pozri rozsudok zo 6. decembra 2012, AstraZeneca/Komisia, C-457/10 P, EU:C:2012:770, bod 112 a citovanú judikatúru).

- 173 Okrem toho tak, ako vyplýva z judikatúry citovanej v bode 89 vyššie, na postupy, ktoré narúšajú súťaž, napríklad tým, že zabráňujú vstupu konkurentov na trh alebo tento vstup spomaľujú, sa vzťahuje zákaz stanovený v článku 102 ZFEÚ aj v prípade, že spotrebiteľom nespôsobujú bezprostrednú škodu.
- 174 V prejednávanej veci porušenie článku 102 ZFEÚ, ktoré Komisia identifikovala, spočívalo podľa odôvodnenia 1497 napadnutého rozhodnutia v rozličných postupoch spoločnosti Slovak Telekom, zakladajúcich odmietnutie poskytnutia neviazaného prístupu k jej účastníckej prípojke, ako aj stláčanie cien alternatívnych operátorov v rámci tohto prístupu. Postupy, ktoré mali za dôsledok odmietnutie poskytnutia, spočívali po prvé v zatajovaní informácií týkajúcich sa siete spoločnosti Slovak Telekom, potrebných pre neviazaný prístup k účastníckej prípojke vo vzťahu k alternatívnym operátorom, po druhé v tom, že si Slovak Telekom zúžila rozsah svojich povinností týkajúcich sa neviazaného prístupu vyplývajúcich z platného právneho rámca a po tretie v tom, že tento operátor vo svojej štandardnej ponuke v oblasti neviazaného prístupu stanovil viaceré nespravodlivé klauzuly a podmienky (pozri bod 92 vyššie).
- 175 Komisia okrem toho v odôvodneniach 1507 až 1511 napadnutého rozhodnutia konštatovala, že tieto rozličné postupy patria do rovnakej stratégie vylučujúcej konkurentov z trhu, uplatňovanej spoločnosťou Slovak Telekom, s cieľom obmedziť a narušiť súťaž na maloobchodnom trhu so širokopásmovými službami v pevnej sieti na Slovensku a chrániť príjmy a postavenie tohto operátora na uvedenom trhu. Komisia na základe uvedeného dospela k záveru, že tieto postupy, za ktoré má byť žalobkyňa ako materská spoločnosť spoločnosti Slovak Telekom rovnako uznaná za zodpovednú, sú súčasťou toho istého globálneho plánu, ktorého cieľom je obmedzenie hospodárskej súťaže, a teda predstavujú jediné a pokračujúce porušenie (odôvodnenie 1511 napadnutého rozhodnutia).
- 176 V prejednávanej veci, tak ako žalobkyňa potvrdila na pojednávaní, žalobkyňa vo svojej žalobe nespochybňuje túto kvalifikáciu ako jediné a pokračujúce porušenie. Na druhej strane svojím druhým žalobným dôvodom spochybňuje záver uvedený v odôvodnení 1184 napadnutého rozhodnutia, podľa ktorého toto jediné a pokračujúce porušenie začalo 12. augusta 2005, t. j. v deň, keď Slovak Telekom uverejnila svoju štandardnú ponuku v oblasti neviazaného prístupu k jej účastníckej prípojke.
- 177 Komisia v tejto súvislosti odmietla tvrdenia uvádzané spoločnosťou Slovak Telekom v priebehu správneho konania, podľa ktorých predovšetkým porušenie, ktoré sa jej vytýka, nemohlo začať v čase uverejnenia jej štandardnej ponuky, keďže táto predstavovala iba rámcovú zmluvu opisujúcu podmienky prístupu k účastníckej prípojke, a teda predpokladala rokovania s alternatívnymi operátormi, ktorí mali o takýto prístup záujem, a odmietnutie poskytnutia možno identifikovať iba v prípade neúspechu takýchto rokovaní. Komisia v tejto súvislosti v odôvodnení 1520 napadnutého rozhodnutia zdôraznila, že preukázala nespravodlivosť viacerých podmienok stanovených v štandardnej ponuke za tým účelom, aby alternatívny operátor získal neviazaný prístup k účastníckej prípojke spoločnosti Slovak Telekom. Komisia usúdila, že štandardná ponuka, ktorej cieľom je realizácia zákonnej povinnosti poskytnúť neviazaný prístup, mala od začiatku obsahovať spravodlivé podmienky.
- 178 Komisia navyše v odôvodnení 1521 napadnutého rozhodnutia odmietla tvrdenie žalobkyne, podľa ktorého prax spočívajúca v cenovom stláčaní zo strany spoločnosti Slovak Telekom nemohla začať pred 1. januárom 2006, keďže v roku 2005 nemohla byť identifikovaná žiadna záporná marža. Komisia jednak poukázala na svoju analýzu uvedenú v odôvodnení 998 napadnutého rozhodnutia, podľa ktorej táto nevyvracia existenciu cenového stláčania v období od 12. augusta do 31. decembra 2005, pretože v podstate žiaden alternatívny operátor by sa nerozhodol vstúpiť na predmetný trh po uskutočnení výhľadovej analýzy návratnosti, týkajúcej sa tak krátkeho obdobia. Po druhé Komisia zdôraznila, že

uvedená skutočnosť v každom prípade nemôže mať vplyv na dĺžku obdobia, v ktorom dochádzalo k porušeniu, keďže toto porušenie sa skladá aj z iných postupov, s ktorými tvorí jediné a pokračujúce porušenie.

- 179 Práve so zreteľom na tieto úvodné poznámky treba preskúmať jednak prvú žalobkyňou uvádzanú výhradu založenú na tom, že Komisia nesprávne usúdila, že implicitné odmietnutie prístupu k účastníckej prípojke začalo 12. augusta 2005, a jednak druhú a tretiu výhradu, ktoré sú v podstate založené na pochybeniach, ktorých sa Komisia údajne dopustila, keď dospela k záveru o existencii cenového stláčania v priebehu roka 2005.

b) O stanovení začiatku implicitného odmietnutia prístupu k účastníckej prípojke spoločnosti Slovak Telekom na 12. august 2005

- 180 Svojou prvou výhradou žalobkyňa tvrdí, že štandardná ponuka sa obmedzila iba na stanovenie rámca, ktorý sám osebe nemohol spôsobiť žiadne cenové stláčanie, no musel byť doplnený individuálnymi rokovaniami s prípadnými kandidátmi o neviazaný prístup k účastníckej prípojke. Tieto rokovania by v praxi viedli k priaznivejším podmienkam pre týchto kandidátov. Rovnako platí, že odmietnutie poskytnutia by mohlo byť identifikované iba v prípade neúspechu takýchto rokovaní. Napadnuté rozhodnutie nie je v tejto časti v súlade s rozhodovacou praxou Komisie, pričom žalobkyňa v tejto súvislosti cituje rozhodnutia K(2004) 1958 v konečnom znení z 2. júna 2004 (vec KOMP/38.096 – Clearstream, ďalej len „rozhodnutie Clearstream“), a K(2011) 4378 v konečnom znení z 22. júna 2011 (vec KOMP/39.525 – Poľské telekomunikácie, ďalej len „rozhodnutie Poľské telekomunikácie“). Obmedzený dopyt po neviazanom prístupe k účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom sa dá vysvetliť okrem iného tou skutočnosťou, že určití alternatívni operátori sa domnievali, že je výhodnejšie vstúpiť na trh prostredníctvom využitia širokopásmového prístupu alebo prostredníctvom rozvoja svojej vlastnej miestnej infraštruktúry.
- 181 Komisia podporovaná vedľajším účastníkom konania proti tejto argumentácii namieta.
- 182 V tejto súvislosti je nesporné, že predseda TÚ SR svojím rozhodnutím zo 14. júna 2005 uložil spoločnosti Slovak Telekom povinnosť poskytnúť neviazaný prístup k jej účastníckej prípojke za spravodlivých a primeraných podmienok a že práve s cieľom splniť si túto povinnosť Slovak Telekom 12. augusta 2005 uverejnila štandardnú ponuku v oblasti neviazaného prístupu (pozri body 9 a 10 vyššie).
- 183 Žalobkyňa napokon nespochybňuje opis obsahu štandardnej ponuky, uvedený v časti 7.6 napadnutého rozhodnutia („Nespravodlivé podmienky spoločnosti ST“), na konci ktorej Komisia v odôvodnení 820 uvedeného rozhodnutia dospela k záveru, že podmienky tejto ponuky boli stanovené takým spôsobom, aby bol neviazaný prístup k účastníckej prípojke pre alternatívnych operátorov neprijateľným.
- 184 Z tejto časti napadnutého rozhodnutia pritom vyplýva, že zneužívajúce postupy, ktoré v ňom boli Komisiou označené za „odmietnutie poskytnutia“, v podstatnej miere vyplývali zo samotnej štandardnej ponuky.
- 185 Pokiaľ tak ide po prvé o zatajovanie informácií týkajúcich sa siete spoločnosti Slovak Telekom, potrebných pre neviazaný prístup k účastníckej prípojke, vo vzťahu k alternatívnym operátorom, z odôvodnenia 439 napadnutého rozhodnutia predovšetkým vyplýva, že Komisia usúdila, že štandardná ponuka neobsahovala základné informácie týkajúce sa umiestnení fyzických prístupových bodov a dostupnosti účastníckych prípojek v riadne určených častiach prístupovej siete. Napokon je pravda, že v odôvodneniach 443 až 528 napadnutého rozhodnutia Komisia preskúmala informácie týkajúce sa siete, ktoré poskytla Slovak Telekom na žiadosť alternatívneho operátora s perspektívou neviazaného prístupu. Z tejto časti napadnutého rozhodnutia však tiež vyplýva, že podmienky prístupu k takýmto informáciám, ktoré Komisia považovala za nespravodlivé, a teda vo vzťahu k alternatívnym

operátorom za odrádzajúce, vyplývali zo samotnej štandardnej ponuky. Komisia okrem iného kritizovala v prvom rade to, že štandardná ponuka neurčovala presný rozsah informácií týkajúcich sa siete, ktoré Slovak Telekom poskytne alternatívnym operátorom, a to tak, že by sa v nej uvádzali kategórie dotknutých informácií (odôvodnenie 507 napadnutého rozhodnutia), v druhom rade to, že uvedená ponuka stanovovala prístup k informáciám pochádzajúcim z neverejných informačných systémov až po uzavretí rámcovej zmluvy o prístupe k účastníckej prípojke (odôvodnenie 510 napadnutého rozhodnutia), a v treťom rade to, že táto ponuka podmieňovala takýto prístup k informáciám týkajúcim sa siete spoločnosti Slovak Telekom zaplatením vysokých poplatkov zo strany alternatívneho operátora (odôvodnenia 519 a 527 napadnutého rozhodnutia).

186 Pokiaľ ide po druhé o to, že si Slovak Telekom zúžila rozsah svojej zákonnej povinnosti v oblasti neviazaného prístupu k účastníckej prípojke, v prvom rade z odôvodnení 535 a 536 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že obmedzenie uvedenej povinnosti iba na aktívne linky (pozri bod 32 vyššie), ktoré Komisia spoločnosti Slovak Telekom vytýkala, vyplývalo z bodu 5.2 úvodnej časti jej štandardnej ponuky. Ďalej osobitne z odôvodnení 570, 572, 577, 578 a 584 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že práve s ohľadom na ustanovenia obsiahnuté v prílohe 3 k štandardnej ponuke Komisia dospela k záveru, že Slovak Telekom služby vylúčila neodôvodnene, v rozpore so svojou povinnosťou v oblasti neviazaného prístupu k účastníckej prípojke (pozri bod 33 vyššie). Napokon z odôvodnenia 606 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že pravidlo obmedzenia využívania kábla na 25 %, ktoré stanovila Slovak Telekom vo vzťahu k neviazanému prístupu k účastníckej prípojke a ktoré Komisia považovala za neodôvodnené (pozri bod 34 vyššie), vyplývalo z prílohy 8 k štandardnej ponuke.

187 Čo sa týka po tretie toho, že Slovak Telekom stanovila nespravodlivé podmienky v oblasti neviazaného prístupu, týkajúce sa kolokácie, prognóz, opráv, servisu, údržby, ako aj zriadenia bankovej záruky, všetky tieto podmienky tak, ako je preukázané v časti 7.6.4 napadnutého rozhodnutia, vyplývali zo štandardnej ponuky, ktorú tento operátor uverejnil 12. augusta 2005. Klausuly, ktoré Komisia považovala za nespravodlivé, boli taktiež obsiahnuté v prílohách 4, 5, 14 a 15 uvedenej ponuky, pokiaľ ide o kolokáciu (odôvodnenia 653, 655 a 683 napadnutého rozhodnutia), v prílohách 12 a 14, pokiaľ ide o povinnosť alternatívnych operátorov vo vzťahu k prognózam (odôvodnenia 719 a 726 až 728 napadnutého rozhodnutia), v prílohe 5, pokiaľ ide o postup kvalifikácie účastníckych prípojek (odôvodnenia 740, 743, 767, 768 a 774 napadnutého rozhodnutia), v prílohe 11, pokiaľ ide o klauzuly a podmienky týkajúce sa opráv, servisu a údržby (odôvodnenia 780, 781, 787, 790 a 796 napadnutého rozhodnutia), a v prílohách 5 a 17, pokiaľ ide o bankovú záruku vyžadovanú od alternatívneho operátora, ktorý je kandidátom o neviazaný prístup (odôvodnenia 800, 802 až 807, 815 a 816 napadnutého rozhodnutia).

188 Z uvedeného vyplýva, že aj za predpokladu, že by určité podmienky prístupu mohli byť v rámci dvojstranných rokovaní medzi spoločnosťou Slovak Telekom a operátormi, ktorí sú kandidátmi o prístup, zmiernené, pričom žalobkyňa to tvrdí bez toho, aby uviedla dôkazy na podporu svojho tvrdenia, Komisia oprávnenne dospela k záveru, že štandardná ponuka uverejnená 12. augusta 2005 mohla už od tohto dňa alternatívnych operátorov odrádzať od predkladania žiadostí o prístup, a to z dôvodu nespravodlivých klauzúl a podmienok, ktoré obsahovala.

189 Za týchto okolností sa Komisia nedopustila pochybenia, keď usúdila, že Slovak Telekom z dôvodu podmienok prístupu, uvedených v jej štandardnej ponuke uverejnenej 12. augusta 2005, ohrozila vstup alternatívnych operátorov na maloobchodný masový trh (resp. trh určený pre širokú verejnosť) so širokopásmovými službami na pevnom mieste na Slovensku, a to napriek povinnosti, ktorú v tomto zmysle mala na základe rozhodnutia TÚ SR, a že teda toto správanie mohlo mať takéto negatívne účinky na hospodársku súťaž už od uvedeného dátumu (pozri najmä odôvodnenia 1048, 1050, 1109, 1184 a 1520 napadnutého rozhodnutia).

190 Tento záver nie je spochybnený tvrdením žalobkyne, vyjadreným v replike, podľa ktorého sa obmedzený dopyt alternatívnych operátorov po získaní neviazaného prístupu k účastníckej prípojke spoločnosti Slovak Telekom vysvetľuje jednak tým, že veľkoobchodný prístup k širokopásmovému

pripojeniu [*wholesale broadband access* (WBA) alebo *bitstream*], ponúkaný prostredníctvom produktov s názvom „ISP Gate/ADSL Partner“, predstavoval pre týchto operátorov zaujímavú alternatívu s cieľom vstupu na maloobchodný trh, vzhľadom na značne nižšie náklady, ktoré si vyžadoval, a po druhé tým, že určití alternatívni operátori vyjadrili preferenciu pre vstup na trh prostredníctvom svojich vlastných miestnych infraštruktúr. Stačí konštatovať, že toto tvrdenie, ktorým chce žalobkyňa vo všeobecnosti spochybniť protisúťažné účinky sporných postupov, nie je nijako podložené, a teda nemôže spochybniť analýzu uvedených účinkov zo strany Komisie, uvedenú v odôvodneniach 1049 až 1183 napadnutého rozhodnutia.

- 191 Napokon žalobkyni nemožno vyhovieť, keď spochybňuje dátum začiatku porušenia, ktorý Komisia v prejednávanej veci stanovila s odvolaním sa na prístup zvolený v rozhodnutí Clearstream a v rozhodnutí Poľské telekomunikácie. Dokonca bez toho, aby bolo potrebné rozhodnúť, či takéto rozhodnutia môžu spadať do príslušného právneho rámca na účely posúdenia zákonnosti napadnutého rozhodnutia, čo Komisia spochybňuje, totiž stačí konštatovať, že uvedené rozhodnutia boli vydané v odlišnom kontexte, než je kontext prejednávanej veci, a že sa teda nimi nedá preukázať, že Komisia sa v napadnutom rozhodnutí odklonila od svojej predchádzajúcej rozhodovacej praxe.
- 192 Pokiaľ tak ide o rozhodnutie Clearstream, stačí zdôrazniť, že na rozdiel od napadnutého rozhodnutia v prejednávanej veci bolo toto rozhodnutie vydané v kontexte, ktorý sa vyznačuje neexistenciou akejkoľvek zákonnej povinnosti podniku, ktorý je vlastníkom predmetnej infraštruktúry, poskytnúť iným podnikom prístup k uvedenej infraštruktúre, a rovnako aj neexistenciou povinnosti tohto podniku uverejniť štandardnú ponuku, v ktorej sa uvedú podmienky takéhoto prístupu.
- 193 Pokiaľ ide o rozhodnutie Poľské telekomunikácie, Komisia v ňom konštatovala, že predmetný historický operátor zneužil svoje dominantné postavenie na poľskom veľkoobchodnom trhu prístupu k širokopásmovým službám a neviazaného prístupu k účastníckej prípojke tým, že odmietal poskytnúť prístup k svojej sieti a poskytnúť veľkoobchodné produkty patriace do týchto trhov s cieľom chrániť svoje postavenie na maloobchodnom trhu. Okrem toho kontext veci Poľské telekomunikácie sa vyznačoval zákonnou povinnosťou prístupu, analogickou s povinnosťou, ktorú mala Slovak Telekom v prejednávanej veci, ako aj požiadavkou kladenou na predmetného poľského telekomunikačného operátora uverejniť štandardnú ponuku na neviazaný prístup k jej účastníckej prípojke. Z podrobnej analýzy rozhodnutia Poľské telekomunikácie však vyplýva, že prístup zvolený v tomto rozhodnutí nie je vôbec v rozpore s prístupom zvoleným v napadnutom rozhodnutí. V rozhodnutí Poľské telekomunikácie totiž Komisia uviedla, že protisúťažná stratégia dominantného operátora sa z hlavnej časti zhmotnila iba v priebehu rokovaní s alternatívnymi operátormi, ktorí boli kandidátmi na získanie neviazaného prístupu k účastníckej prípojke, ako aj veľkoobchodného prístupu k širokopásmovým službám dominantného operátora. Neprimerané podmienky prístupu tak vyplývali z návrhov zmlúv o prístupe, ktoré pripravil predmetný dominantný operátor v rámci rokovaní s alternatívnymi operátormi. Spomalenie procesu dojednávania dohôd o prístupe ostatne už z podstaty veci nemohlo byť identifikované už v čase uverejnenia prvej štandardnej ponuky dominantného operátora. Okrem toho obmedzenie prístupu k sieti dominantného operátora zo strany tohto operátora sa vyvinulo v štádiu po uzavretí dohôd o veľkoobchodnom prístupe s alternatívnymi operátormi. Navyše k obmedzeniu efektívneho prístupu k linkám účastníkov došlo po tom, ako dotknutý alternatívny operátor získal prístup k priestoru na kolokáciu alebo oprávnenie nainštalovať prepojavací kábel. Napokon problémy prístupu k dôveryhodným a pravdivým všeobecným informáciám, ktoré sú pre alternatívnych operátorov nevyhnutné na prijímanie rozhodnutí týkajúcich sa prístupu, sa prejavili v každej etape procesu prístupu k sieti dominantného operátora. Správanie dominantného operátora vo veci Poľské telekomunikácie sa tak odlišovalo od postupov, ktoré Komisia v napadnutom rozhodnutí kvalifikovala ako „odmietnutie poskytnutia“ a ktoré tak ako vyplýva z analýzy uvedenej v bodoch 184 až 189 vyššie, vyplývali z hlavnej časti zo štandardnej ponuky na neviazaný prístup k účastníckej prípojke samotnej spoločnosti Slovak Telekom. Tieto odlišnosti odôvodňujú, aby na rozdiel od rozhodnutia Poľské telekomunikácie, v ktorom bol začiatok porušovania článku 102 ZFEÚ stanovený na deň, keď začali prvé rokovania o prístupe medzi predmetným dominantným operátorom a alternatívnym operátorom, t. j. niekoľko mesiacov po uverejnení prvej

štandardnej ponuky (odôvodnenie 909 a poznámka pod čiarou č. 1259 napadnutého rozhodnutia), Komisia v prejednávanej veci označila 12. august 2005, to znamená dátum uverejnenia štandardnej ponuky, za deň začiatku implicitného odmietnutia prístupu k účastníckej prípojke.

- 194 Prvá výhrada založená na pochybení, ktorého sa Komisia dopustila, keď usúdila, že implicitné odmietnutie prístupu k účastníckej prípojke začalo 12. augusta 2005, sa tak musí zamietnuť ako nedôvodná.
- 195 Treba dodať, že žalobkyňa nespochybňuje kvalifikáciu jediného a pokračujúceho porušenia zo strany Komisie, pokiaľ ide o všetky postupy uvedené v článku 1 ods. 2 napadnutého rozhodnutia, t. j. a) zatajovanie informácií týkajúcich sa siete, potrebných pre neviazaný prístup k účastníckym prípojkám vo vzťahu k alternatívnym operátorom; b) zúženie rozsahu jej povinností týkajúcich sa neviazaného prístupu k účastníckym prípojkám; c) stanovenie nespravodlivých podmienok v jej štandardnej ponuke, pokiaľ ide o neviazaný prístup, týkajúcich sa kolokácie, kvalifikácie, prognóz, opráv a bankových záruk; d) uplatňovanie nespravodlivých cien, ktoré rovnako efektívnemu operátorovi, opierajúcemu sa o veľkoobchodný prístup k neviazaným účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom, neumožnili reprodukovať maloobchodné služby ponúkané spoločnosťou Slovak Telekom bez toho, aby mu vznikla strata.
- 196 Za týchto okolností vzhľadom na to, že prvá výhrada žalobkyne založená na pochybení, ktorého sa Komisia mala dopustiť, keď usúdila, že implicitné odmietnutie prístupu k účastníckej prípojke začalo 12. augusta 2005, bola zamietnutá (pozri bod 194 vyššie), Komisia správne konštatovala, že jediný a pokračujúce porušenie, ktoré bolo predmetom napadnutého rozhodnutia, začalo 12. augusta 2005.
- 197 Tento záver však nebráni tomu, aby Všeobecný súd preskúmal druhú a tretiu výhradu, ktoré uvádza žalobkyňa, a posúdil, či by článok 1 ods. 2 písm. d) napadnutého rozhodnutia mohol byť čiastočne zrušený v časti, v ktorej sa v ňom konštatuje, že v priebehu obdobia od 12. augusta do 31. decembra 2005 žalobkyňa uplatňovala nespravodlivé ceny, ktoré rovnako efektívnemu operátorovi, opierajúcemu sa o veľkoobchodný prístup k neviazaným účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom, neumožnili reprodukovať maloobchodné služby ponúkané spoločnosťou Slovak Telekom bez toho, aby mu vznikla strata (pozri analogicky rozsudok z 1. júla 2010, AstraZeneca/Komisia, T-321/05, EU:T:2010:266, body 864 a 865 a bod 1 výroku).

c) O existencii cenového stláčania v priebehu roka 2005

- 198 Svojou druhou a tretou výhradou žalobkyňa v podstate tvrdí, že Komisia nesprávne dospela k záveru o existencii cenového stláčania v priebehu roka 2005.
- 199 Svojou druhou výhradou totiž žalobkyňa tvrdí, že marža spoločnosti Slovak Telekom bola počas roka 2005 kladná, a to bez ohľadu na modelový scenár. Vzhľadom na to, že z takejto kladnej marže nevyhnutne vyplýva, že rovnako efektívnym konkurentom ako spoločnosti Slovak Telekom by v prípade vstupu na trh nevznikla žiadna strata, Komisia nesprávne dospela k záveru o existencii cenového stláčania v priebehu tohto roka. Navyše nie je pravda, že rozhodnutie o vstupe na trh zo strany konkurenta nebolo v roku 2005 mysliteľné na tak krátke obdobie trvajúce štyri a pol mesiaca. V tomto čase totiž čísla na budúce roky už z povahy veci neboli ešte známe, a teda nemohli mať akýkoľvek vplyv na takéto investičné rozhodnutie.
- 200 Svojou tretou výhradou žalobkyňa tvrdí, že metóda výpočtu marží, týkajúca sa viacerých období (viacročná metóda), ktorá bola dovtedy uplatňovaná iba dodatočne a v prospech dotknutého podniku, Komisii umožnila umelo identifikovať cenové stláčania v priebehu rokov predchádzajúcich rokom, v priebehu ktorých sa cenové stláčania skutočne dajú konštatovať. Túto metódu však nemožno použiť tak, aby sa vzťahovalo aj na cenové stláčanie v minulosti. Vzhľadom na to, že ani Slovak Telekom, ani žalobkyňa, nemohli predvídať vývoj cien po roku 2005, záver, podľa ktorého sa dopustili porušenia už

v tomto čase, je v rozpore s článkom 23 nariadenia č. 1/2003. Skutočnosť, že samotná Komisia potrebovala viacero rokov na to, aby mohla predložiť výpočet cenového stláčania, preukazuje, že ani žalobkyňa, ani Slovak Telekom, nemohli mať v čase, keď došlo ku skutkovým okolnostiam, vedomosť o tom, že sa Slovak Telekom dopúšťa zneužitia v podobe cenového stláčania.

- 201 Komisia reaguje tak, že pokiaľ ide o druhú výhradu, nepatrná kladná marža, ktorá mohla existovať v roku 2005, nemá vplyv na konštatovanie o cenovom stláčaní od 12. augusta tohto istého roka. Toto cenové stláčanie totiž zabránilo konkurentom, ktorí už na trh vstúpili, amortizovať svoje investície súvisiace s týmto vstupom. Navyše v rozpore s tým, čo uvádza žalobkyňa, žiaden operátor by neplánoval vstúpiť na trh bez primeranej perspektívy návratnosti počas niekoľkých rokov.
- 202 Okrem toho Komisia na tretiu výhradu odpovedá tak, že uvádza, že začiatok porušenia nestanovila na 12. august 2005 svojvoľne, ale z toho dôvodu, že v ten deň bola uverejnená štandardná ponuka, a vzala pritom do úvahy obdobie, od ktorého bol tento operátor povinný zaviesť neviazaný prístup ku svojim účastníckym prípojkám. Pokiaľ ide o tvrdenie založené na porušení článku 23 nariadenia č. 1/2003, Komisia pripomína, že na preukázanie zodpovednosti podniku podľa článku 102 ZFEÚ stačí, aby podnik mal vedomosť o skutkových okolnostiach týkajúcich sa zneužitia dominantného postavenia, ktoré sa mu vytýka. V prejednávanej veci Slovak Telekom vedela, že rovnako efektívny konkurent nemal od roku 2005 žiadnu šancu dosiahnuť vstupom na trh dostatočne kladnú maržu. V rozpore s tým, čo tvrdí žalobkyňa, náklady na prístup na veľkoobchodný trh napokon v podstate neboli sporné. Žalobkyňa pritom nevysvetlila, prečo by sa metóda týkajúca sa viacerých období (viacročná metóda) mohla použiť iba v prípade, že je pre predmetný dominantný podnik výhodná.
- 203 Napokon Komisia tvrdí, že vzhľadom na to, že preukázala existenciu obidvoch foriem zneužitia počas celej dĺžky obdobia porušovania, prípadné konštatovanie neexistencie cenového stláčania v roku 2005 by v každom prípade nemalo za dôsledok to, že by 12. august 2005 nemohol byť označený za deň začiatku porušenia. Z uvedeného vyplýva, že takéto konštatovanie by žalobkyni neprinieslo žiadnu výhodu.
- 204 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Komisia, opierajúc sa o tzv. prístup „obdobie po období“ (rok po roku) dospela k záveru, že Slovak Telekom uplatňovala prax spočívajúcu v cenovom stláčaní už od 12. augusta 2005. Z odôvodnenia 997 napadnutého rozhodnutia totiž vyplýva, že na základe analýzy týkajúcej sa každého roka počas dotknutého obdobia by rovnako efektívny konkurent využívajúci veľkoobchodný prístup k účastníckej prípojke spoločnosti Slovak Telekom vykazoval záporné marže a nemohol by rentabilným spôsobom reprodukovať maloobchodné portfólio širokopásmových služieb, ponúkané žalobkyňou. V odôvodnení 998 napadnutého rozhodnutia Komisia uviedla, že skutočnosť, že existovala kladná marža počas štyroch mesiacov v roku 2005, tento záver nevyvracia vzhľadom na to, že vstup počas štyroch mesiacov nemožno považovať za vstup na trvalej báze. Podľa Komisie posudzujú operátori svoju schopnosť dosiahnuť primeranú návratnosť vo vzťahu k dlhšiemu obdobiu, ktoré trvá viacero rokov (odôvodnenie 998 napadnutého rozhodnutia). Na základe toho dospela Komisia v odôvodnení 1012 uvedeného rozhodnutia k záveru, že v období od 12. augusta 2005 do 31. decembra 2010 by rovnako efektívny konkurent ako Slovak Telekom nemohol rentabilným spôsobom reprodukovať maloobchodné portfólio tohto operátora.
- 205 Ako však bolo pripomenuté v bode 162 vyššie, na účely posúdenia zákonnosti cenovej politiky, ktorú uplatňuje dominantný podnik, treba v zásade použiť cenové kritériá založené na nákladoch, ktoré vynaložil samotný dominantný podnik, a na jeho stratégiu.
- 206 Pokiaľ ide konkrétne o cenovú prax vedúcu k cenovému stláčaniu, použitie takých kritérií pri analýze umožňuje overiť, či by tento podnik mohol dostatočne efektívne ponúkať svoje maloobchodné služby pre koncových užívateľov aj inak než so stratou, keby predtým musel sám platiť svoje veľkoobchodné ceny za poskytovanie vstupných produktov (pozri bod 163 vyššie a citovanú judikatúru).

- 207 Takýto prístup je tým viac odôvodnený, že je aj v súlade so všeobecnou zásadou právnej istoty, pretože zohľadnenie nákladov dominantného podniku mu vzhľadom na jeho špecifickú zodpovednosť, ktorú má na základe článku 102 ZFEÚ, umožňuje posúdiť zákonnosť svojho vlastného správania. Dominantný podnik totiž síce pozná vlastné náklady a ceny, no v zásade nepozná náklady a ceny svojich konkurentov. Zneužitie spočívajúce vo vylúčení konkurentov z trhu má tiež vplyv aj na potenciálnych konkurentov dominantného podniku, ktorých môže perspektíva nedostatku rentability odradiť od vstupu na trh (pozri bod 164 vyššie a citovanú judikatúru).
- 208 Z uvedeného vyplýva, že na preukázanie skutočností zakladajúcich prax, ktorá spočíva v cenovom stláčaní, Komisia v odôvodnení 828 napadnutého rozhodnutia oprávnene použila kritérium rovnako efektívneho konkurenta, založené na preukázaní toho, že dominantný podnik by nemohol vykonávať rentabilné činnosti na výstupe, ak by sa opieral o veľkoobchodnú cenu uplatňovanú na jej konkurentov na výstupe a o maloobchodnú cenu uplatňovanú odberateľskou vetvou tohto podniku.
- 209 Ako pritom vyplýva z tabuliek 32 až 35 napadnutého rozhodnutia, analýza vykonaná Komisiou dospela vo všetkých zvažovaných scenároch, tak ako to samotná Komisia pripustila v odôvodnení 998 uvedeného rozhodnutia, k záveru o kladnej marži za obdobie od 12. augusta do 31. decembra 2005.
- 210 V takomto prípade už Súdny dvor rozhodol, že ak podnik, ktorý má dominantné postavenie, určí svoje ceny na úrovni, ktorá pokrýva podstatnú časť nákladov spojených s predajom príslušného výrobku alebo poskytovaním príslušnej služby, rovnako efektívny konkurent ako tento podnik bude mať v zásade možnosť konkurovať týmto cenám bez toho, aby vykazoval straty, ktoré sú z dlhodobého hľadiska neudržateľné (rozsudok z 27. marca 2012, Post Danmark, C-209/10, EU:C:2012:172, bod 38).
- 211 Z uvedeného vyplýva, že počas obdobia od 12. augusta do 31. decembra 2005 mal rovnako efektívny konkurent ako Slovak Telekom v zásade možnosť konkurovať tomuto operátorovi na maloobchodnom trhu širokopásmových služieb, pokiaľ mu bol poskytnutý neviazaný prístup k účastníckej prípojke, a to bez toho, aby mu vznikli straty, ktoré sú z dlhodobého hľadiska neudržateľné.
- 212 Je pravda, že Súdny dvor rozhodol, že ak je marža kladná, nie je vylúčené, aby Komisia v rámci preskúmania účinku cenovej praxe spočívajúcej vo vylúčení konkurentov z trhu, mohla preukázať, že uplatnenie uvedenej praxe bolo napríklad z dôvodu zníženej rentability spôsobilé prinajmenšom sťažiť výkon činnosti daných operátorov na dotknutom trhu (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige, C-52/09, EU:C:2011:83, bod 74). Túto judikatúru možno prirovnáť k článku 2 nariadenia č. 1/2003, podľa ktorého vo všetkých konaniach, ktoré sa týkajú uplatňovania článku 102 ZFEÚ, bremeno dokazovania porušenia tohto článku znáša strana alebo orgán, ktorý túto námietku vzniesol, to znamená v prejednávanej veci Komisia.
- 213 V prejednávanej veci však treba konštatovať, že Komisia v napadnutom rozhodnutí nepreukázala, že cenová prax spoločnosti Slovak Telekom v priebehu obdobia od 12. augusta do 31. decembra 2005 vykazovala takéto účinky vylučujúce konkurentov z trhu. Povinnosť preukázať uvedené však mala obzvlášť z dôvodu existencie kladných marží.
- 214 Jedno jediné tvrdenie, uvedené v odôvodnení 998 napadnutého rozhodnutia, že operátori posudzujú svoju schopnosť získať primeranú návratnosť vo vzťahu k dlhšiemu obdobiu, ktoré trvá viacero rokov, nemôže predstavovať takýto dôkaz. Takáto skutočnosť, za predpokladu, že je preukázaná, je totiž založená na skúmaní rentability v budúcich obdobiach, ktoré je nevyhnutne náhodné. Navyše v prejednávanej veci boli uvedené kladné marže vykázané úplne na začiatku dotknutého obdobia, v čase, keď ešte nemohla byť konštatovaná žiadna záporná marža. Za týchto okolností treba usúdiť, že dôvod uvedený v odôvodnení 998 napadnutého rozhodnutia nevyhovuje požiadavke vyplývajúcej zo zásady právnej istoty a pripomenutej v bode 164 vyššie, podľa ktorej dominantnému podniku musí byť umožnené posúdiť súlad svojho správania s článkom 102 ZFEÚ.

- 215 Z toho istého dôvodu konštatovanie záporných marží na základe uplatnenia prístupu týkajúceho sa viacerých období (viacročného prístupu) nemôže toto posúdenie vyvrátiť, keďže v prejednávanej príhode viedol tento prístup k takémuto konštatovaniu iba prostredníctvom vyvažovania kladných marží za rok 2005 so zápornými maržami konštatovanými za roky 2006 až 2010 (odôvodnenie 1013 napadnutého rozhodnutia) a 2006 až 2008 (odôvodnenie 1014 napadnutého rozhodnutia).
- 216 Okrem toho v odôvodnení 1026 napadnutého rozhodnutia Komisia na základe dokumentov z apríla 2005, vypracovaných právnym oddelením spoločnosti Slovak Telekom a týkajúcich sa stratégie predloženia štandardnej ponuky, pokiaľ ide o neviazaný prístup k účastníckej prípojke a ceny za ULL, usúdila, že Slovak Telekom už 12. augusta 2005 vedela, že veľkoobchodnými cenami na úrovni účastníckej prípojky dochádzalo k stláčaniu cien alternatívnych operátorov.
- 217 Treba však zdôrazniť, že vzhľadom na existenciu kladných marží od 12. augusta do 31. decembra 2005 mala Komisia osobitnú povinnosť, čo sa týkalo preukázania toho, že prax spočívajúca v cenovom stláčaní, vytýkaná spoločnosti Slovak Telekom v priebehu tohto obdobia, mala účinky vylúčenia konkurentov z trhu (pozri judikatúru zmienenú v bode 212 vyššie).
- 218 Tvrdenie Komisie a dokumenty uvádzané na jeho podporu tak nepostačujú na preukázanie toho, že prax spočívajúca v cenovom stláčaní, vytýkaná spoločnosti Slovak Telekom, mala účinky vylúčenia konkurentov z trhu, a napríklad ani na preukázanie zníženej rentability, ktorá by bola spôsobilá prinajmenšom sťažiť výkon činnosti daných operátorov na dotknutom trhu.
- 219 Napokon, časti 9 a 10 napadnutého rozhodnutia, venované protisúťažným účinkom správania spoločnosti Slovak Telekom, neobsahujú žiadne preskúmanie účinkov praxe spočívajúcej v cenovom stláčaní, ktorá sa údajne uplatňovala v priebehu obdobia od 12. augusta do 31. decembra 2005.
- 220 Vzhľadom na ustálenú judikatúru, podľa ktorej musí byť akákoľvek pochybnosť súdu na prospech podniku, ktorému bolo určené rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie (rozsudky z 8. júla 2004, JFE Engineering a i./Komisia, T-67/00, T-68/00, T-71/00 a T-78/00, EU:T:2004:221, bod 177, a z 12. júla 2011, Hitachi a i./Komisia, T-112/07, EU:T:2011:342, bod 58), teda treba dospieť k záveru, že Komisia nepredložila dôkaz o tom, že prax vedúca k cenovému stláčaniu zo strany spoločnosti Slovak Telekom začala pred 1. januárom 2006. Vzhľadom na to, že napadnuté rozhodnutie v dôsledku uvedeného obsahuje v tejto súvislosti nesprávne posúdenie, nie je potrebné preskúmať, či je tento prístup, tak ako to tvrdí žalobkyňa, aj v rozpore s článkom 23 nariadenia č. 1/2003.
- 221 Vzhľadom na uvedené druhému žalobnému dôvodu, ktorý uvádza žalobkyňa, sa musí čiastočne vyhovieť a článok 1 ods. 2 písm. d) napadnutého rozhodnutia sa musí zrušiť v časti, v ktorej sa v ňom konštatuje, že v priebehu obdobia od 12. augusta do 31. decembra 2005 žalobkyňa uplatňovala nespravodlivé ceny, ktoré rovnako efektívnemu operátorovi, opierajúcemu sa o veľkoobchodný prístup k neviazaným účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom, neumožnili reprodukovat' maloobchodné služby ponúkané spoločnosťou Slovak Telekom bez toho, aby mu vznikla strata.

[omissis]

4. O štvrtom žalobnom dôvode založenom na nedodržaní obsahu pojmu „podnik“ v zmysle práva Únie a porušení zásady individualizácie trestov, ako aj nedostatku odôvodnenia

- 474 Svojím štvrtým žalobným dôvodom žalobkyňa v prvej časti tvrdí, že napadnuté rozhodnutie porušuje pojem „podnik“, a rovnako aj zásadu individualizácie trestov, keďže sa jej ním z dôvodu recidívy a na účely odstrašenia ukladá pokuta vo výške 31 070 000 eur, predstavujúca osobitnú pokutu, nad rámec tej, ktorá bola uložená spoločnosti Slovak Telekom a žalobkyni solidárne, a v druhej časti žalobkyňa tvrdí, že napadnuté rozhodnutie je v tejto súvislosti poznačené nedostatkom odôvodnenia.

475 Je potrebné preskúmať v prvom rade namietaný nedostatok odôvodnenia, a v druhom rade namietané porušenie pojmu „podnik“ a zásady individualizácie trestov.

a) O namietanom nedostatku odôvodnenia

476 Druhou časťou štvrtého žalobného dôvodu žalobkyňa Komisii vytýka, že v napadnutom rozhodnutí neuviedla žiaden dôvod, prečo by mala jedine ona znášať zvýšenie sadziieb pokút z dôvodu recidívy a odrádzajúceho účinku, a že tak porušila svoju povinnosť odôvodnenia. Komisia sa totiž údajne obmedzila na to, že stanovila priťažujúce dôvody oprávňujúce na úpravu základnej sumy pokuty, a následne vyhlásila, že zvýšenia sadiieb pokút má znášať jedine žalobkyňa. Napadnuté rozhodnutie žalobkyni neumožňuje pochopiť dôvod oprávňujúci na takýto prístup, a to o to viac, že jej zodpovednosť v prejednávanej veci vyplýva iba zo skutočnosti, že jej bolo pripísané porušenie, ktorého sa dopustila jej dcérska spoločnosť Slovak Telekom. Pokiaľ ide o odôvodnenia 1533 a 1535 napadnutého rozhodnutia, citované Komisiou v rámci tohto konania, je pravda, že je z nich možné usúdiť, že obrat žalobkyne je vyšší, než obrat spoločnosti Slovak Telekom. Tieto časti napadnutého rozhodnutia však neumožňujú pochopiť, prečo by mala Slovak Telekom uniknúť pokute, ktorá bola osobitne uložená žalobkyni.

477 Komisia podporovaná vedľajším účastníkom konania proti tejto argumentácii namieta.

478 Podľa ustálenej judikatúry povinnosť odôvodniť individuálne rozhodnutie má za cieľ umožniť súdu Únie vykonať jeho preskúmanie zákonnosti tohto rozhodnutia a poskytnúť dotknutej osobe dostatok údajov, aby zistila, či je uvedené rozhodnutie dôvodné, alebo či prípadne obsahuje vadu, na základe ktorej možno spochybniť jeho platnosť (pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. novembra 1983, *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisija*, 322/81, EU:C:1983:313, bod 14, a z 29. februára 2016, *Schenker/Komisija*, T-265/12, EU:T:2016:111, bod 230).

479 V prejednávanej veci, pokiaľ ide o časť pokuty uloženú jedine žalobkyni, odrážajúcu z dôvodu recidívy zvýšenie sumy pokuty, ktorá bola uložená žalobkyni a spoločnosti Slovak Telekom solidárne, z odôvodnení 1525 až 1531 napadnutého rozhodnutia jednoznačne vyplýva, že uvedené zvýšenie sadzby bolo odôvodnené skutočnosťou, že žalobkyňa, ktorej zodpovednosť na porušení, o aké ide v prejednávanej veci, mohla byť preukázaná, už bola sankcionovaná za podobné porušenie v rozhodnutí *Deutsche Telekom*. Hoci sa pritom v tejto časti napadnutého rozhodnutia neuvádza, prečo by jedine žalobkyňa mala mať povinnosť znášať dôsledky tejto recidívy, a nie aj Slovak Telekom, z uvedeného rozhodnutia implicitne vyplýva, že tento výsledok je dôsledkom skutočnosti, že jedine žalobkyňa bola uznaná za zodpovednú za porušenie, o aké išlo v rozhodnutí *Deutsche Telekom*, a bola z tohto dôvodu adresátom tohto rozhodnutia.

480 Pokiaľ ide o časť pokuty uloženú iba žalobkyni, odrážajúcu uplatnenie násobiaceho koeficientu 1,2 na účely odstrašenia, Komisia v odôvodnení 1533 napadnutého rozhodnutia zdôraznila, že po prvé svetový obrat žalobkyne bol v roku 2013 vo výške 60,132 miliardy eur, po druhé, že hodnota predajov produktov relevantných na účely porušenia, o aké išlo, predstavovala menej než 0,067 % tohto obratu, a po tretie, že žalobkyňa bola zodpovedná za porušenie, ktorého sa dopustila Slovak Telekom. Komisia na základe uvedeného v odôvodneniach 1534 a 1535 napadnutého rozhodnutia dospela k záveru, že na základe bodu 30 usmernení z roku 2006 má byť žalobkyni uložená vyššia pokuta, než je základná pokuta, a to zvýšená o 50 % z dôvodu recidívy, aby sa uvedenej pokute zabezpečil dostatočný odstrašujúci účinok. Hoci sa v tejto časti napadnutého rozhodnutia neuvádza, prečo výsledok uplatnenia násobiaceho koeficientu 1,2 nemala znášať aj Slovak Telekom, z odôvodnenia Komisie implicitne vyplýva, že tento prístup bol odôvodnený skutočnosťou, že v čase, kedy bolo prijaté napadnuté rozhodnutie, bol obrat tejto dcérskej spoločnosti značne nižší, než obrat žalobkyne, a že pokuta vo výške 38 838 000 eur tak vo vzťahu k uvedenej dcérskej spoločnosti mala dostatočný odstrašujúci účinok.

481 Z uvedeného vyplýva, že aj napriek tomu, že sa odôvodnenie napadnutého rozhodnutia zdá byť stručným, pokiaľ ide o pokutu uloženú individuálne žalobkyni, žalobkyni v tejto súvislosti poskytlo dostatok údajov, pokiaľ ide o dôvodnosť napadnutého rozhodnutia, a tak jej umožnilo účinne napadnúť jeho platnosť. Rovnako toto odôvodnenie umožňuje Všeobecnému súdu vykonať jeho preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia, pokiaľ ide o pokutu uloženú žalobkyni individuálne.

482 Druhá časť štvrtého žalobného dôvodu založená na nedostatku odôvodnenia sa tak musí zamietnuť.

b) O nedodržaní obsahu pojmu „podnik“ v zmysle práva Únie a porušení zásady individualizácie trestov

483 Prvou časťou svojho štvrtého žalobného dôvodu žalobkyňa uvádza, že osobitná pokuta, ktorá jej bola uložená v napadnutom rozhodnutí, vyplýva z dvoch skutočností, ktoré Komisia v uvedenom rozhodnutí vzala do úvahy a ktorými sú jednak veľkosť podniku, ktorého je žalobkyňa súčasťou, odôvodňujúca podľa Komisie to, aby sa na pokutu uplatnil násobiaci faktor 1,2, a jednak skutočnosť, že žalobkyňa už bola uznaná za zodpovednú za podobné porušenie v rozhodnutí Deutsche Telekom, odôvodňujúca zvýšenie základnej sumy pokuty o 50 %. Žalobkyňa pritom zdôrazňuje, že Komisia v napadnutom rozhodnutí konštatuje jej zodpovednosť nie z dôvodu jej priamej účasti na skutočnostiach zakladajúcich porušenie, ale z dôvodu jej vzťahov so spoločnosťou Slovak Telekom. Navyše podľa napadnutého rozhodnutia boli žalobkyňa a Slovak Telekom súčasťou rovnakého podniku nielen počas celého obdobia porušovania, ale aj v deň, keď bolo prijaté rozhodnutie Deutsche Telekom, keďže k nadobudnutiu väčšinového podielu na základnom imaní spoločnosti Slovak Telekom žalobkyňou došlo 4. augusta 2000 a štruktúra účasti ostala odvtedy nezmenená.

484 Vzhľadom na tieto skutočnosti žalobkyňa tvrdí, že keď jej Komisia uložila osobitnú pokutu, urobila tak v rozpore s pojmom „podnik“ v práve Únie a so zásadou individualizácie trestov a sankcií. Táto zásada v súlade s článkom 23 ods. 3 nariadenia č. 1/2003 vyžaduje, aby suma pokuty bola stanovená jednak v závislosti od závažnosti porušenia, ktoré sa individuálne vytýka dotknutému podniku, a jednak od jeho trvania. Z judikatúry Súdneho dvora tak vplýva, že Komisia môže uložiť odlišné pokuty jedine odlišným podnikom, a nie odlišným spoločnostiam v prípade, že sú tieto súčasťou rovnakého podniku. Zásada individualizácie trestov sa totiž neuplatňuje na vnútorný vzťah medzi jednotlivými právnickými osobami tvoriacimi jeden podnik. Ako potvrdzuje rozhodovacia prax Komisie, osobitná pokuta je odôvodnená len vtedy, ak sa z právneho hľadiska zloženie dotknutého podniku počas relevantného obdobia vyvíjalo, a teda sa dajú identifikovať rozdielne podniky. Vzhľadom na to, že to tak v prejednávanej veci nebolo, Komisia nemohla žalobkyni uložiť vyššiu pokutu než tú, ktorú uložila spoločnosti Slovak Telekom, bez toho, aby porušila zásadu individualizácie trestov a sankcií. Okrem toho s výnimkou prípadu, že v štruktúre podniku zodpovedného za porušenie došlo k vývoju, stropná hodnota 10 %, stanovená v článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, by sa mala vypočítavať na základe celkového obratu predmetného podniku. Pokiaľ ide o recidívu, žalobkyňa tvrdí, že vzhľadom na to, že sa ona samotná dopustila porušenia sankcionovaného v rozhodnutí Deutsche Telekom, nie je potrebné rozhodnúť, či Slovak Telekom už bola súčasťou podniku zodpovedného za uvedené porušenie v čase, keď k nemu došlo. Jediná úvaha, ktorá je v tomto štádiu relevantná, spočíva v skutočnosti, že tohto porušenia sa dopustila Slovak Telekom a že spoločnosť zo skupiny, ktorú treba sankcionovať, je už v súčasnosti súčasťou tohto rovnakého podniku.

485 Žalobkyňa ďalej dodáva, že pokiaľ ide o riziko recidívy, v prejednávanej veci sa v každom prípade dalo usudzovať, že Slovak Telekom nielenže už bola súčasťou podniku zodpovedného za porušenie sankcionované v rozhodnutí Deutsche Telekom, ale aj mala vedomosť o tomto porušení, vzhľadom na širokú mieru publicity, ktorú rozhodnutie sankcionujúce spoločnosť Deutsche Telekom malo. Pokiaľ ide o odstrašujúci účinok, žalobkyňa v podstate zdôrazňuje, že ak má použiť odôvodnenie Komisie, ona samotná a Slovak Telekom sú súčasťou rovnakého podniku, a že je teda na účely výpočtu sumy pokuty nesprávne vychádzať z ich odlišnej veľkosti.

- 486 Napokon žalobkyňa subsidiárne tvrdí, že Komisia nemá až takú mieru voľnej úvahy, že by mohla slobodne, bez objektívneho dôvodu, rozhodnúť o tom, že uloží pokutu jednej spoločnosti zo skupiny, a neuloží ju ďalšej spoločnosti z rovnakej skupiny. V prejednávanej veci pritom nie je vhodné privilegovať spoločnosť, ktorá sa dopustila skutkov zakladajúcich porušenie, a uplatniť menej priaznivé zaobchádzanie vo vzťahu k materskej spoločnosti, ktorá bola uznaná za zodpovednú len čisto odvodené.
- 487 Komisia proti týmto tvrdeniam namieta. Podľa jej názoru len tá skutočnosť, že žalobkyňa vlastnila 51 % podiel na základnom imaní spoločnosti Slovak Telekom v čase, keď došlo k porušeniu, ktoré bolo sankcionované v rozhodnutí Deutsche Telekom, neznamená, že Slovak Telekom patrila k podniku, ktorý sa tohto porušenia dopustil. Argumentácia žalobkyne v tejto súvislosti vychádza z nesprávneho predpokladu, keďže podnik zodpovedný za zneužitie dominantného postavenia, o aké išlo v rozhodnutí Deutsche Telekom, pozostával jedine zo spoločnosti Deutsche Telekom, a nie zo žalobkyne a spoločnosti Slovak Telekom. V rozpore s tým, čo tvrdí žalobkyňa, pritom Komisia v prípade, že sankcionuje porušenie práva hospodárskej súťaže, má širokú mieru voľnej úvahy s cieľom zohľadniť odlišnú situáciu spoločností v rámci skupiny. Súdny dvor nikdy nenaznačil, že by táto miera voľnej úvahy bola obmedzená na situácie, v ktorých sa zloženie predmetného podniku vyvíjalo.
- 488 Tento záver nie je v rozpore so zásadou individualizácie trestov a sankcií, z ktorej vyplýva iba to, že suma pokuty sa musí stanoviť v závislosti od závažnosti porušenia, ktoré sa individuálne vytyka danému podniku. Z uvedeného vyplýva, že sankcia uplatňovaná na právnické osoby, ktoré tvoria podnik, ktorý sa dopustil porušenia, nemôže presiahnuť to, čo je vo vzťahu k tomuto podniku oprávnené. Naopak, zo zásady individualizácie trestov a sankcií nevyplýva, že Komisia je povinná uložiť rovnakú pokutu všetkým právnickým osobám, ktoré tvoria predmetný podnik.
- 489 V prejednávanej veci Komisia využila širokú mieru voľnej úvahy, ktorou disponuje, keď usúdila, že Slovak Telekom, ktorá je relatívne malou spoločnosťou, nemôže byť uznaná za zodpovednú za zaplatenie celej sumy uložených pokút. Naopak, zvýšenie pokuty na účely odstrašenia je podľa nej oprávnené v prípade žalobkyne, pretože táto je veľmi veľkou spoločnosťou a nižšia pokuta by na ňu nemala odstrašujúci účinok. Komisia v tejto súvislosti zdôrazňuje, že vzhľadom na to, že judikatúra pripúšťa, že Komisia má plnú možnosť neuložiť sankciu materskej spoločnosti, hoci aj táto spoločnosť patrí k podniku, ktorý porušil právo Únie v oblasti hospodárskej súťaže, mala by *a fortiori* mať možnosť z objektívnych dôvodov uložiť spoločnosti patriacej do podniku, ktorý je zodpovedný za takéto porušenie, iba časť celkovej pokuty, ktorá z toho vyplýva. Žalobkyňa napokon neuviedla žiadne tvrdenie, ktorým by sa dalo preukázať, že je nezákonné, že na ňu Komisia uplatnila priťažujúcu okolnosť spočívajúcu v recidíve, ako aj zvýšenie sumy pokuty na účely odstrašenia.
- 490 Komisia ďalej zdôrazňuje, že prezumpcia rozhodujúceho vplyvu žalobkyne na správanie spoločnosti Slovak Telekom na trhu sa neuplatnila ani vtedy, keď došlo k porušeniu, na základe ktorého bolo vydané rozhodnutie Deutsche Telekom, ani v priebehu obdobia, počas ktorého došlo k porušeniu sankcionovanému v napadnutom rozhodnutí. Keďže neexistuje konkrétny dôkaz o tom, že Slovak Telekom a žalobkyňa už boli súčasťou rovnakého podniku v čase, keď došlo k porušeniu, o aké išlo v rozhodnutí Deutsche Telekom, pritom Komisia nemohla zvýšiť pokutu uloženú spoločnosti Slovak Telekom z dôvodu recidívy. Naopak vzhľadom na to, že žalobkyňa bola adresátom rozhodnutia Deutsche Telekom, sa Komisia domnieva, že mala mať možnosť uplatniť zvýšenie pokuty z dôvodu recidívy na túto spoločnosť, a to bez toho, aby bolo potrebné podrobnejšie skúmanie s cieľom zistiť, či už táto spoločnosť tvorila so spoločnosťou Slovak Telekom rovnaký podnik v čase porušenia sankcionovaného v uvedenom rozhodnutí. Pokiaľ ide o zvýšenie pokuty na účely odstrašenia, je pravda, že Komisia pripúšťa, že ho mohla uplatniť aj na Slovak Telekom, keďže táto spoločnosť bola súčasťou podniku zodpovedného za porušenie práva hospodárskej súťaže, sankcionovaného v prejednávanej veci. Komisia však tvrdí, že práve na základe širokej miery voľnej úvahy, ktorou disponuje, mohla usúdiť, že je vhodnejšie takýto prístup nezvoliť.

1) Pripomenutie zásad

- 491 V prvom rade treba pripomenúť, že autori Zmlúv sa rozhodli pre použitie pojmu „podnik“, aby označili subjekt, ktorý sa dopustil porušenia práva hospodárskej súťaže a ktorý možno sankcionovať podľa článkov 101 alebo 102 ZFEÚ (pozri rozsudok z 27. apríla 2017, Akzo Nobel a i./Komisia, C-516/15 P, EU:C:2017:314, bod 46 a citovanú judikáciu).
- 492 Právo Únie v oblasti hospodárskej súťaže sa tak týka činností podnikov, pričom pojem „podnik“ zahŕňa každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť, bez ohľadu na jeho právne postavenie a spôsob financovania (pozri rozsudok z 27. apríla 2017, Akzo Nobel a i./Komisia, C-516/15 P, EU:C:2017:314, bod 47 a citovanú judikáciu). Pod pojmom „podnik“ v tomto kontexte treba rozumieť hospodársku jednotku, aj keď je táto hospodárska jednotka z právneho hľadiska zložená z viacerých fyzických alebo právnických osôb (pozri rozsudky z 1. júla 2010, Knauf Gips/Komisía, C-407/08 P, EU:C:2010:389, bod 64 a citovanú judikáciu, a z 27. apríla 2017, Akzo Nobel a i./Komisia, C-516/15 P, EU:C:2017:314, bod 48 a citovanú judikáciu).
- 493 Z uvedeného vyplýva, že ak takýto hospodársky subjekt porušuje pravidlá hospodárskej súťaže, podľa zásady osobnej zodpovednosti zodpovedá za toto porušenie (pozri rozsudky z 20. januára 2011, General Química a i./Komisia, C-90/09 P, EU:C:2011:21, body 35 a 36 a citovanú judikáciu, a z 27. apríla 2017, Akzo Nobel a i./Komisia, C-516/15 P, EU:C:2017:314, bod 49 a citovanú judikáciu).
- 494 Okrem toho k uplatňovaniu a výkonu rozhodnutí prijatých Komisiou podľa článkov 101 a 102 ZFEÚ je nevyhnutné označiť subjekt, ktorý má právnu subjektivitu a ktorý bude adresátom rozhodnutia konštatujúceho a sankcionujúceho porušenie jedného z týchto ustanovení (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. marca 2014, Saint-Gobain Glass France a i./Komisia, T-56/09 a T-73/09, EU:T:2014:160, bod 312 a citovanú judikáciu). Porušenie práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže tak treba jednoznačne pripísať právnickej osobe, ktorej bude možné uložiť pokuty a ktorej bude adresované oznámenie o výhradách (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. marca 2015, Komisia a i./Versalis a i., C-93/13 P a C-123/13 P, EU:C:2015:150, bod 89 a citovanú judikáciu; z 27. apríla 2017, Akzo Nobel a i./Komisia, C-516/15 P, EU:C:2017:314, bod 50, a z 27. marca 2014, Saint-Gobain Glass France a i./Komisia, T-56/09 a T-73/09, EU:T:2014:160, bod 312 a citovanú judikáciu).
- 495 V tejto súvislosti ani článok 23 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1/2003, ani judikácia nevymedzujú, ktorú právnickú alebo fyzickú osobu musí Komisia považovať za zodpovednú za porušenie a sankcionovať ju uložením pokuty (pozri rozsudok z 27. apríla 2017, Akzo Nobel a i./Komisia, C-516/15 P, EU:C:2017:314, bod 51 a citovanú judikáciu).
- 496 Na druhej strane protiprávne správanie dcérskej spoločnosti môže byť pripísané materskej spoločnosti najmä vtedy, keď dcérska spoločnosť napriek tomu, že má vlastnú právnu subjektivitu, neurčuje svoje správanie na trhu nezávisle, ale v podstate vykonáva pokyny, ktoré jej dala materská spoločnosť, s prihliadnutím najmä na hospodárske, organizačné a právne väzby medzi týmito dvoma právnymi subjektmi (pozri rozsudky z 10. septembra 2009, Akzo Nobel a i./Komisia, C-97/08 P, EU:C:2009:536, body 58 a 72 a citovanú judikáciu, a z 18. januára 2017, Toshiba/Komisía, C-623/15 P, neuverejnený, EU:C:2017:21, bod 45 a citovanú judikáciu).
- 497 V takomto prípade podľa ustálenej judikáty Súdneho dvora materská spoločnosť, ktorej bolo pripísané protiprávne správanie jej dcérskej spoločnosti, je osobne potrestaná za porušenie pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, ktorého sa sama dopustila z dôvodu rozhodujúceho vplyvu, ktorý uplatňovala na dcérsku spoločnosť a ktorý jej umožnil určiť jej správanie na trhu (pozri rozsudok z 27. apríla 2017, Akzo Nobel a i./Komisia, C-516/15 P, EU:C:2017:314, bod 56 a citovanú judikáciu).

498 Vzhľadom na uvedené v prípade, že je zodpovednosť materskej spoločnosti čisto odvodená, to znamená v prípade, že k jej vzniku došlo iba z dôvodu priamej účasti jednej z jej dcérskych spoločností na porušení, táto zodpovednosť má svoj pôvod v protiprávnom správaní uvedenej dcérskej spoločnosti, ktoré je pripísané materskej spoločnosti vzhľadom na hospodársku jednotku tvorenú týmito spoločnosťami. V dôsledku toho zodpovednosť materskej spoločnosti nevyhnutne závisí od skutočností zakladajúcich porušenie, ktorého sa dopustila jej dcérska spoločnosť, pričom s týmito skutočnosťami je nerozlučne previazaná zodpovednosť tejto dcérskej spoločnosti (rozsudok z 27. apríla 2017, Akzo Nobel a i./Komisia, C-516/15 P, EU:C:2017:314, bod 61).

499 Práve z tohto dôvodu Súdny dvor spresnil, že v situácii, keď je zodpovednosť materskej spoločnosti čisto odvodená od zodpovednosti jej dcérskej spoločnosti a keď žiadny iný faktor individuálne necharakterizuje správanie vytýkané materskej spoločnosti, zodpovednosť tejto materskej spoločnosti nesmie byť širšia, než zodpovednosť jej dcérskej spoločnosti (pozri rozsudky zo 17. septembra 2015, Total/Komisia, C-597/13 P, EU:C:2015:613, bod 38 a citovanú judikatúru, a z 19. januára 2017, Komisia/Total a Elf Aquitaine, C-351/15 P, EU:C:2017:27, bod 44 a citovanú judikatúru; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok z 27. apríla 2017, Akzo Nobel a i./Komisia, C-516/15 P, EU:C:2017:314, bod 62).

500 Práve so zreteľom na tieto zásady treba preskúmať v prvom rade časť pokuty, ktorá bola uložená jedine žalobkyni z dôvodu recidívy, a v druhom rade časť pokuty, ktorá bola uložená jedine žalobkyni z dôvodu odstrašenia.

2) O časti pokuty, ktorá bola uložená jedine žalobkyni z dôvodu recidívy

501 Svojou argumentáciou uvedenou v rámci prvej časti štvrtého žalobného dôvodu žalobkyňa tvrdí, že pokiaľ by sa jej čisto odvodená zodpovednosť za porušenie, o aké ide v prejednávanej veci, mala potvrdiť, Komisia nemôže pripísať len jej samotnej dôsledky recidívy, vyplývajúce z podobného predchádzajúceho porušenia, sankcionovaného v rozhodnutí Deutsche Telekom, a nepripísať ich zároveň aj spoločnosti Slovak Telekom.

502 Túto argumentáciu však nemožno uznať.

503 Je pravda, že, ako zdôrazňuje žalobkyňa, Súdny dvor rozhodol, že zásady práva Únie, týkajúce sa osobnej zodpovednosti za porušenie a individualizácie trestov a sankcií, ktoré treba pri výkone sankčnej právomoci Komisie v oblasti porušenia práva hospodárskej súťaže dodržiavať, sa týkajú iba podniku ako takého, a nie fyzických alebo právnických osôb, ktoré ho tvoria (rozsudok z 10. apríla 2014, Komisia a i./Siemens Österreich a i., C-231/11 P až C-233/11 P, EU:C:2014:256, bod 56).

504 Nič na tom nemení ani skutočnosť, že zásada individualizácie trestov musí byť zosúladená so zásadou, ktorá vyplýva z judikatúry pripomenutej v bode 499 vyššie a podľa ktorej určité faktory individuálne charakterizujúce vlastné správanie materskej spoločnosti môžu odôvodniť to, že sa jej uloží prísnejšia sankcia, než sankcia vyplývajúca z toho, že sa jej pripíše porušenie, ktorého sa dopustila jej dcérska spoločnosť.

505 V tejto súvislosti už Všeobecný súd rozhodol, že ak jednotné správanie podniku na trhu odôvodňuje to, aby sa v prípade porušenia pravidiel hospodárskej súťaže jednotlivé spoločnosti, ktoré boli súčasťou podniku počas obdobia, v ktorom dochádzalo k porušeniu, v zásade všetky považovali za solidárne zodpovedné za zaplatenie rovnakej výšky pokuty, treba pripustiť jednu výnimku pre prípad príťažujúcich alebo poľahčujúcich okolností, a všeobecnejšie okolností, ktoré odôvodňujú odlíšenie výšky pokuty a ktoré existujú len vo vzťahu k niektorým z nich, a nie vo vzťahu k ostatným. Všeobecný súd z uvedeného vyvodil, že subjekt, vo vzťahu ku ktorému nebola konštatovaná príťažujúca okolnosť spočívajúca v recidíve, sa nemôže považovať za solidárne zodpovedný s iným

subjektom, vo vzťahu ku ktorému táto okolnosť bola konštatovaná, za časť pokuty, ktorá zodpovedá zvýšeniu sumy pokuty za recidívu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. januára 2014, Evonik Degussa a AlzChem/Komisia, T-391/09, neuverejnený, EU:T:2014:22, bod 271).

506 Z uvedeného vyplýva, že príťažujúca okolnosť spočívajúca v recidíve môže byť faktorom individuálne charakterizujúcim správanie materskej spoločnosti, odôvodňujúcim to, aby rozsah jej zodpovednosti presahoval rozsah zodpovednosti jej dcérskej spoločnosti, od ktorej je táto zodpovednosť v plnom rozsahu odvodená (pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. februára 2016, UTi Worldwide a i./Komisia, T-264/12, neuverejnený, EU:T:2016:112, bod 332).

507 V prejednávanej veci po prvé žalobkyňa nespochybňuje, že bola jediným adresátom rozhodnutia Deutsche Telekom a že pokiaľ ide o porušenie sankcionované v tomto rozhodnutí, zodpovednosť spoločnosti Slovak Telekom nebola konštatovaná.

508 Zodpovednosť žalobkyne, stanovená v rozhodnutí Deutsche Telekom, ktoré sa medzičasom stalo právoplatným, tak je faktorom individuálne charakterizujúcim správanie vytýkané žalobkyni v prejednávanej veci.

509 Po druhé je pravda, že Slovak Telekom už bola súčasťou skupiny Deutsche Telekom počas značne dlhého obdobia, v ktorom došlo k porušeniu sankcionovanému v rozhodnutí Deutsche Telekom, ako aj v čase prijatia tohto rozhodnutia, ktorého nebola adresátom.

510 Z judikatúry však vyplýva, že vo vzťahu k spoločnosti, ktorá nebola adresátom rozhodnutia, v ktorom sa konštatovalo prvé porušenie práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže, no ktorá je adresátom rozhodnutia, ktorým sa jej ukladá pokuta z dôvodu jej účasti na novom, podobnom porušení, možno konštatovať zvýšenú zodpovednosť z dôvodu recidívy len vtedy, pokiaľ Komisia v tomto druhom rozhodnutí poskytne výklad umožňujúci tejto spoločnosti pochopiť povahu a rozsah jej účasti tejto spoločnosti na prvom porušení (pozri v tomto zmysle rozsudky z 8. mája 2013, Eni/Komisia, C-508/11 P, EU:C:2013:289, bod 129, a z 5. marca 2015, Komisia a i./Versalis a i., C-93/13 P a C-123/13 P, EU:C:2015:150, bod 98 a citovanú judikatúru).

511 V prejednávanej veci žiadna skutočnosť nenaznačuje, že by došlo k účasti, a to akejkolvek povahy, spoločnosti Slovak Telekom na porušení sankcionovanom Komisiou v rozhodnutí Deutsche Telekom, a že by sa jej teda toto porušenie tiež mohlo pripísať.

512 Za týchto okolností, ak by sa vyhovel argumentácii žalobkyne, podľa ktorej Komisia mala konštatovať príťažujúcu okolnosť, spočívajúcu v recidíve, vo vzťahu k spoločnosti Slovak Telekom, znamenalo by to, že by sa táto dcérska spoločnosť uznala za zodpovednú za predchádzajúce správanie žalobkyne, jej materskej spoločnosti. Súdny dvor pritom rozhodol, že nie je možné určitej spoločnosti pripísať všetky konania skupiny, pokiaľ táto spoločnosť nebola identifikovaná ako právnická osoba stojaca na čele skupiny, ktorá bola zodpovedná za koordináciu činnosti tejto skupiny (rozsudok z 2. októbra 2003, Aristrain/Komisia, C-196/99 P, EU:C:2003:529, bod 98).

513 V prejednávanej veci je nesporné, že Slovak Telekom nebola na čele podniku, ktorý sa dopustil porušenia sankcionovaného rozhodnutím Deutsche Telekom, keďže tohto porušenia sa priamo dopustila jedine žalobkyňa. Z uvedeného vyplýva, že jedine žalobkyňa sa zúčastnila tak na porušení sankcionovanom v rozhodnutí Deutsche Telekom, ako aj na porušení sankcionovanom v rozhodnutí napadnutom v prejednávanej veci, čo individuálne charakterizuje jej správanie.

514 Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné dospieť k záveru, že Komisia sa nedopustila pochybenia, keď v napadnutom rozhodnutí zvýšila z dôvodu recidívy pokutu len vo vzťahu k žalobkyni.

3) O časti pokuty, ktorá bola uložená jedine žalobkyni z dôvodu odstrašenia

- 515 Treba pripomenúť, že pojem „odstrašenie“ je jednou z okolností, ktoré sa majú zohľadniť pri výpočte výšky pokuty. Podľa ustálenej judikatúry je totiž cieľom pokút, uložených z dôvodu porušenia článkov 101 a 102 ZFEÚ a stanovených v článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, potrestať nezákonné konania dotknutých podnikov, ako aj odradiť tak predmetné podniky, ako aj a iné hospodárske subjekty od toho, aby v budúcnosti porušili normy práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže. Vzťah medzi veľkosťou a celkovými zdrojmi podnikov na jednej strane a potrebou zabezpečiť odstrašujúci účinok na strane druhej pritom nemožno spochybniť. Komisia tak pri výpočte výšky pokuty môže zohľadniť najmä veľkosť a hospodársku silu dotknutého podniku (pozri rozsudky zo 17. júna 2010, Lafarge/Komisia, C-413/08 P, EU:C:2010:346, bod 102 a citovanú judikatúru, a z 5. júna 2012, Imperial Chemical Industries/Komisia, T-214/06, EU:T:2012:275, bod 142 a citovanú judikatúru).
- 516 Zohľadnenie veľkosti a celkových zdrojov predmetného podniku s cieľom zabezpečiť dostatočný odstrašujúci účinok pokuty spočíva v zamýšľanom účinku na uvedený podnik, pričom sankcia nemôže byť zanedbateľná najmä s ohľadom na finančnú schopnosť tohto podniku (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. júna 2012, Imperial Chemical Industries/Komisia, T-214/06, EU:T:2012:275, bod 143 a citovanú judikatúru, a zo 6. februára 2014, Elf Aquitaine/Komisia, T-40/10, neuverejnený, EU:T:2014:61, bod 312 a citovanú judikatúru). Z judikatúry teda najmä vyplýva, že cieľ odstrašenia, ktorý Komisia oprávnené sleduje pri stanovení výšky pokuty, možno platne dosiahnuť len zohľadnením situácie podniku ku dňu uloženia pokuty (pozri rozsudok z 5. júna 2012, Imperial Chemical Industries/Komisia, T-214/06, EU:T:2012:275, bod 143 a citovanú judikatúru; pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. decembra 2014, Lucchini/Komisia, T-91/10, EU:T:2014:1033, bod 314 a citovanú judikatúru).
- 517 Platí pritom, že vzhľadom na to, že podnik, ktorý má veľmi vysoký obrat, je schopný ľahšie získať prostriedky potrebné na zaplatenie pokuty, ktorá mu bola uložená, Komisia je tak, ako sa uvádza v bode 30 usmernení z roku 2006, oprávnená zvýšiť z tohto dôvodu uvedenú pokutu s cieľom zabezpečiť dostatočný odstrašujúci účinok tejto pokuty (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 17. mája 2011, Elf Aquitaine/Komisia, T-299/08, EU:T:2011:217, bod 253; zo 6. marca 2012, UPM-Kymmene/Komisia, T-53/06, neuverejnený, EU:T:2012:101, bod 76 a citovanú judikatúru, a zo 6. februára 2014, Elf Aquitaine/Komisia, T-40/10, neuverejnený, EU:T:2014:61, bod 352).
- 518 Inak bolo rozhodnuté, že celkový obrat predmetného podniku je ten, ktorý poskytuje informáciu o veľkosti tohto podniku, ako aj o jeho hospodárskej sile, ktorá je rozhodujúca pre posúdenie rozsahu, v akom je vo vzťahu k nemu pokuta odstrašujúca (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. júla 2003, Cheil Jedang/Komisia, T-220/00, EU:T:2003:193, bod 96 a citovanú judikatúru; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok z 22. mája 2008, Evonik Degussa/Komisia, C-266/06 P, neuverejnený, EU:C:2008:295, bod 120).
- 519 Za okolností prejednávanej veci treba v prvom rade zdôrazniť, že tak ako to správne konštatovala Komisia, žalobkyňa a Slovak Telekom tvorili v dotknutom období rovnakú hospodársku jednotku a zodpovednosť žalobkyne za porušenie, ktoré je predmetom napadnutého rozhodnutia, je čisto odvodené od zodpovednosti tejto dcérskej spoločnosti.
- 520 Ďalej treba pripomenúť, že je pravda, že judikatúra pripúšťa, že materskej spoločnosti môže byť uložená vyššia pokuta než jej dcérskej spoločnosti, hoci je aj zodpovednosť materskej spoločnosti čisto odvodená od zodpovednosti dcérskej spoločnosti. Môže to tak však byť jedine v prípade existencie faktora individuálne charakterizujúceho správanie, ktoré sa uvedenej materskej spoločnosti vytýka (pozri judikatúru citovanú v bode 499 vyššie). Ak pritom Komisia tak, ako je to v prejednávanej veci, na účely posúdenia závažnosti porušenia, ktorého sa podnik dopustil, a výpočtu pokuty, ktorá má byť tomuto podniku uložená, vychádza z obratu dcérskej spoločnosti, obrat materskej spoločnosti, ak by aj bol značne vyšší než obrat dcérskej spoločnosti, nie je okolnosťou, ktorá by mohla individuálne charakterizovať správanie materskej spoločnosti pri dopúšťaní sa porušenia pripisovaného podniku,

pričom zodpovednosť materskej spoločnosti je v tejto súvislosti čisto odvodená od zodpovednosti jej dcérskej spoločnosti. Okrem toho len samotné konštatovanie obratu je skutkovou okolnosťou, ktorá nemôže individualizovať správanie materskej spoločnosti. Komisia tak na to, aby odôvodnila uplatnenie osobitného koeficientu na žalobkyňu na účely odstrašenia, nemohla vziať do úvahy obrat žalobkyne.

- 521 Napokon Komisii nemožno vyhovieť, keď poukazuje na mieru voľnej úvahy, ktorú má pri stanovovaní výšky pokút sankcionujúcich porušenia článku 101 alebo 102 ZFEÚ. Je totiž pravda, že podľa judikatúry článok 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 v tejto súvislosti ponecháva Komisii mieru voľnej úvahy. Toto ustanovenie však uplatnenie tejto miery voľnej úvahy obmedzuje, keď stanovuje objektívne kritériá, ktorých sa Komisia musí pridržať (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. novembra 2014, Guardian Industries a Guardian Europe/Komisia, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, bod 55). Medzi takéto objektívne kritériá patrí pojem „podnik“, na ktorý toto ustanovenie odkazuje a pod ktorým tak, ako bolo pripomenuté v bode 492 vyššie, treba rozumieť hospodársku jednotku, aj keď je táto hospodárska jednotka z právneho hľadiska zložená z viacerých fyzických alebo právnických osôb.
- 522 V prejednávanej veci Komisia preukázala, že žalobkyňa počas dotknutého obdobia vykonávala na Slovak Telekom rozhodujúci vplyv, a z tohto dôvodu pripísala zodpovednosť za porušenie, ktoré je predmetom napadnutého rozhodnutia, hospodárskej jednotke zloženej z týchto dvoch spoločností. Treba teda usudzovať, že prístup Komisie, ktorý spočíval v tom, že žalobkyňa znášala dôsledky uplatnenia násobiaceho koeficientu 1,2, nie je založený na žiadnom objektívnom odôvodnení.
- 523 Z vyššie uvedeného vyplýva, že keď Komisia v napadnutom rozhodnutí rozhodla, že žalobkyňa znáša násobiaci faktor 1,2 na účely odstrašenia, konala v rozpore s pojmom „podnik“ v práve Únie.
- 524 Štvrtému žalobnému dôvodu teda treba vyhovieť jedine v uvedenom rozsahu a článok 2 prvý odsek písm. b) napadnutého rozhodnutia sa musí zrušiť z dôvodu, že na jeho základe žalobkyňa znáša násobiaci faktor 1,2 na účely odstrašenia.

5. O piatom žalobnom dôvode založenom na chybách pri určovaní výšky pokuty uloženej solidárne spoločnosti Slovak Telekom a žalobkyňi

- 525 Svojím piatym žalobným dôvodom žalobkyňa tvrdí, že Komisia sa dopustila viacerých chýb pri určovaní výšky pokuty, ktorá jej bola uložená solidárne so spoločnosťou Slovak Telekom. Tento žalobný dôvod, v rámci ktorého žalobkyňa vyhlasuje, že sa pripája k tvrdeniam uvádzaným spoločnosťou Slovak Telekom v jej vlastnej žalobe, sa člení na dve časti, ktoré treba preskúmať postupne.

a) O prvej časti založenej na zjavne nesprávnom posúdení a porušení zásady rovnosti zaobchádzania z dôvodu výpočtu sumy pokuty s odkazom na obrat spoločnosti Slovak Telekom v roku 2010

- 526 Žalobkyňa v prvej časti tvrdí, že Komisia tým, že vypočítala základnú sumu pokuty s odkazom na obrat, ktorý Slovak Telekom dosiahla v roku 2010 na trhu prístupu k neviazanej účastníckej prípojke a na maloobchodnom trhu širokopásmových služieb, ponúkaných na pevnom mieste, sa Komisia nielenže dopustila zjavne nesprávneho posúdenia, ale tiež porušila zásadu rovnosti zaobchádzania. Napriek tomu, že napadnuté rozhodnutie je v tejto súvislosti v súlade s bodom 13 usmernení z roku 2006, z predchádzajúcej rozhodovacej praxe Komisie vyplýva, že toto pravidlo sa nesmie uplatniť v prípade, že obrat dosiahnutý počas posledného celého roka, v ktorom došlo k účasti na porušení, sa značne líši od ročného priemeru relevantných predajov počas prvých rokov tejto účasti. V prejednávanej veci sa relevantný obrat spoločnosti Slovak Telekom od roku 2005 do roku 2010 zvýšil o 133 %. Keďže takéto zvýšenie je výrazné, iba samotný obrat dosiahnutý počas roka 2010, nie je dostatočne reprezentatívny.

- 527 Za týchto okolností mala podľa žalobkyne Komisia povinnosť vypočítať základnú sumu pokuty s odkazom na priemerný ročný obrat, dosahovaný počas celého obdobia porušovania, to znamená od roku 2005 do roku 2010. Komisia tým, že sa odchyľila od svojej predchádzajúcej rozhodovacej praxe z dôvodu, že vyššie uvedený nárast obratu nebol exponenciálny, porušila zásadu rovnosti zaobchádzania. Napokon tvrdenie Komisie, podľa ktorého sa tento nárast obratu vysvetľuje údajným zneužívaním správaním spoločnosti Slovak Telekom na trhu, je jednoducho iba špekuláciou. Za týmto nárastom stojí rýchly rast trhov so širokopásmovými službami počas doby porušovania, a nie zväčšenie podielov spoločnosti Slovak Telekom na trhu počas uvedeného obdobia.
- 528 Komisia, ktorú podporuje vedľajší účastník konania, proti týmto tvrdeniam namieta.
- [omissis]
- 530 Pokiaľ ide o hmotnoprávnu stránku veci, treba v prvom rade pripomenúť, že pokiaľ ide o prvú časť žalobného dôvodu, článok 23 ods. 3 nariadenia č. 1/2003 stanovuje, že pri stanovení sumy pokuty sa zohľadní závažnosť a doba trvania porušovania.
- 531 Okrem toho treba pripomenúť, že podľa bodu 13 usmernení z roku 2006 „pri stanovení základnej výšky uloženej pokuty bude Komisia vychádzať z hodnoty predaja tovaru alebo služieb podniku, s ktorými porušenie priamo alebo nepriamo... súvisí v príslušnej geografickej oblasti v rámci EHP“, a že na tento účel Komisia „obvykle použije na výpočet hodnotu predaja podniku počas posledného celého roku, v ktorom sa podnik podieľal na porušení“.
- 532 Okrem toho z judikatúry vyplýva, že časť obratu pochádzajúca z tovaru alebo služieb, na ktoré sa porušenie vzťahuje, je spôsobilá správne naznačiť rozsah porušenia na relevantnom trhu, keďže obrat dosiahnutý z uvedených tovarov a služieb predstavuje objektívny prvok, ktorý poskytuje správnu predstavu o škodlivosti tohto postupu pre riadnu hospodársku súťaž (pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. júna 2016, Portugal Telecom/Komisia, T-208/13, EU:T:2016:368, bod 236 a citovanú judikatúru).
- 533 Bod 13 usmernení z roku 2006 tak má vo vzťahu k porušeniu článku 102 ZFEÚ za cieľ vziať ako východiskový bod na výpočet pokuty uloženej danému podniku sumu, ktorá odráža hospodársky význam porušenia (pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. júla 2013, Team Relocations a i./Komisia, C-444/11 P, neuverejnený, EU:C:2013:464, bod 76; z 12. novembra 2014, Guardian Industries a Guardian Europe/Komisia, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, bod 57, a z 23. apríla 2015, LG Display a LG Display Taiwan/Komisia, C-227/14 P, EU:C:2015:258, bod 53).
- 534 Pritom však tiež treba zdôrazniť, že obmedzenie voľnej úvahy Komisie, ktoré si táto sama stanovila prijatím usmernení z roku 2006, nie je nezlučiteľné so zachovaním podstatnej miery voľnej úvahy, ktorú táto inštitúcia má. Uvedené usmernenia totiž vykazujú flexibilitu vo viacerých smeroch, čo Komisii umožňuje uplatňovať svoju voľnú úvahu v súlade s ustanoveniami nariadenia č. 1/2003, tak, ako ich vykladajú súdy Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. júla 2013, Team Relocations a i./Komisia, C-444/11 P, neuverejnený, EU:C:2013:464, bod 96 a citovanú judikatúru), či v súlade s inými normami a zásadami práva Únie. V samotnom bode 13 usmernení z roku 2006 sa konkrétne uvádza, že Komisia musí pri výpočte základnej sumy pokuty použiť na výpočet „obvykle“ predaje daného podniku počas posledného celého roka, v ktorom sa podnik podieľal na porušení (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. septembra 2015, Samsung SDI a i./Komisia, T-84/13, neuverejnený, EU:T:2015:611, bod 214).
- 535 V prejednávanej veci z odôvodnení 1490 až 1495 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že na účely stanovenia základnej sumy pokuty, ktorá bola uložená solidárne žalobkyni a spoločnosti Slovak Telekom, Komisia vzala do úvahy predaje, ktoré Slovak Telekom uskutočnila počas posledného celého účtovného roka, v ktorom došlo k jej účasti na porušení, to znamená obrat dosiahnutý týmto

operátorom na trhu prístupu k neviazaným účastníckym prípojkám a na maloobchodnom trhu širokopásmových služieb, pokiaľ ide o pevné služby v roku 2010. Komisia tak uplatnila bod 13 usmernení z roku 2006.

- 536 Žalobkyni pritom nemožno vyhovieť, keď tvrdí, že Komisia vychádzala zo zjavne nesprávneho posúdenia, keď sa v prejednávanej veci od tohto pravidla neodchýlila, napriek silnému nárastu obratu spoločnosti Slovak Telekom v predmetom období.
- 537 Hoci totiž žalobkyňa jednak tvrdí, že počas rokov 2005 – 2010 sa relevantný obrat spoločnosti Slovak Telekom zvýšil o 133 %, a to z 31 184 949 eur na 72 868 176 eur, neuvádza žiadnu skutočnosť, ktorou by sa dalo preukázať, že druhý uvedený obrat, dosiahnutý počas posledného celého kalendárneho roka, v ktorom došlo k porušeniu, nepredstavoval v čase, keď Komisia prijala napadnuté rozhodnutie, informáciu o jej skutočnej veľkosti, jej hospodárskej sile a rozsahu predmetného porušenia.
- 538 Po druhé žalobkyni nemožno vyhovieť, keď Komisii vytýka to, že v prejednávanej veci porušila zásadu rovnosti zaobchádzania tým, že sa odchýlila od svojej predchádzajúcej rozhodovacej praxe z dôvodu, že vyššie uvedený nárast obratu nebol exponenciálny.
- 539 V tejto súvislosti je samozrejme pravda, že tak ako každá inštitúcia pri všetkých svojich činnostiach je Komisia v prípade, že ukladá pokutu podniku za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže, povinná dodržiavať zásadu rovnosti zaobchádzania, ktorá bráni tomu, aby sa s porovnateľnými situáciami zaobchádzalo odlišne a s odlišnými situáciami rovnako, pokiaľ by takéto zaobchádzanie nebolo objektívne odôvodnené (rozsudky z 29. júna 2012, E.ON Ruhrgas a E.ON/Komisia, T-360/09, EU:T:2012:332, bod 261, a z 9. septembra 2015, Philips/Komisia, T-92/13, neuverejnený, EU:T:2015:605, bod 204).
- 540 Z ustálenej judikatúry však vyplýva, že predchádzajúca rozhodovacia prax Komisie nemôže slúžiť ako právny rámec na stanovenie pokút v oblasti hospodárskej súťaže, a že rozhodnutia týkajúce sa iných vecí majú len orientačnú povahu, pokiaľ ide o prípadnú existenciu porušenia zásady rovnosti zaobchádzania, keďže je málo pravdepodobné, že okolnosti vlastné týmto veciam, ako sú trhy, výrobky, podniky a dotknuté obdobia, sú rovnaké (pozri rozsudok z 24. septembra 2009, Erste Group Bank a i./Komisia, C-125/07 P, C-133/07 P a C-137/07 P, EU:C:2009:576, bod 233 a citovanú judikatúru; rozsudky zo 16. júna 2011, Heineken Nederland a Heineken/Komisia, T-240/07, EU:T:2011:284, bod 347, a z 27. februára 2014, InnoLux/Komisia, T-91/11, EU:T:2014:92, bod 144).
- 541 Skoršie rozhodnutia Komisie vo veci pokuty tak z hľadiska dodržania zásady rovnosti zaobchádzania môžu byť relevantné len vtedy, ak sa preukáže, že okolnosti vecí týkajúcich sa týchto iných rozhodnutí, akými sú napríklad trhy, výrobky, krajiny, podniky a dotknuté obdobia, sú porovnateľné s okolnosťami prejednávanej veci (pozri rozsudky z 13. septembra 2010, Trioplast Industrier/Komisia, T-40/06, EU:T:2010:388, bod 145 a citovanú judikatúru; z 29. júna 2012, E.ON Ruhrgas a E.ON/Komisia, T-360/09, EU:T:2012:332, bod 262 a citovanú judikatúru, a z 9. septembra 2015, Philips/Komisia, T-92/13, neuverejnený, EU:T:2015:605, bod 205 a citovanú judikatúru).
- 542 V danom prípade pritom žalobkyňa neuviedla žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by sa dalo preukázať, že okolnosti vecí týkajúcich sa skorších rozhodnutí, na ktoré poukazuje, a ktorými sú konkrétne rozhodnutie Poľské telekomunikácie, rozhodnutie K(2010) 8761 v konečnom znení z 8. decembra 2010 (vec COMP/39.309 – LCD – Liquid Crystal Display) a rozhodnutie K(2009) 5355 v konečnom znení z 8. júla 2009 (vec COMP/39.401 – E.ON/GDF), sú porovnateľné s okolnosťami prejednávanej veci. Žalobkyňa totiž tieto tri rozhodnutia len cituje, pričom uvádza, že dotknuté podniky zaznamenali silný nárast svojich obrátov počas celého obdobia porušovania a že Komisia na účely výpočtu základnej sumy pokuty použila v každom prípade priemerný ročný obrat uvedených podnikov.

543 V každom prípade treba konštatovať, že nárasty obrátov, konštatované počas období, v ktorých dochádzalo k porušovaniu, o aké išlo v týchto troch rozhodnutiach, boli značne vyššie, než v prejednávanej veci. Komisia tak vo svojich písomných vyjadreniach uviedla, že podstatné zvýšenie obrátov, konštatované v odôvodnení 896 rozhodnutia Poľské telekomunikácie, bol vo vzťahu k celému obdobiu porušovania viac ako 3 000 %. Okrem toho v odpovedi na písomnú otázku Všeobecného súdu Komisia na pojednávaní uviedla, že vo vzťahu k celému obdobiu predmetného porušovania boli príslušné nárasty, po prvé, vo výške 521,58 % na prvom trhu a vo výške 422,65 % na druhom trhu, pokiaľ ide o porušenie sankcionované v rozhodnutí K(2010) 8761 v konečnom znení, a po druhé, vo výške 261 %, pokiaľ ide o porušenie sankcionované v rozhodnutí K(2009) 5355 v konečnom znení.

544 Z vyššie uvedeného vyplýva, že tým, že Komisia v prejednávanej veci vzala do úvahy obrát dosiahnutý spoločnosťou Slovak Telekom počas roka, ktorý sa skončil 31. decembra 2010, t. j. posledný celý rok, v ktorom došlo k účasti na porušení, a postupovala tak v súlade s pravidlom, ktoré sama pre seba stanovila v bode 13 usmernení z roku 2006, Komisia neprekročila obmedzenia svojej voľnej úvahy v oblasti stanovovania výšky pokút.

545 Prvá časť piateho žalobného dôvodu sa preto musí zamietnuť ako nedôvodná.

b) O druhej časti založenej na chybe vo výpočte, ktorá je dôsledkom zahrnutia roka 2005 do obdobia porušovania

546 V druhej časti žalobného dôvodu žalobkyňa tvrdí, že vzhľadom na to, že rok 2005 bol do obdobia porušovania zahrnutý chybné, je nesprávne, že bol tento rok zohľadnený na účely výpočtu základnej sumy pokuty, ktorá jej bola uložená solidárne spolu so spoločnosťou Slovak Telekom.

547 Komisia navrhuje túto argumentáciu zamietnuť, keďže podľa jej názoru bol rok 2005 do obdobia porušovania zahrnutý správne.

548 Z úvah, ktoré sú vyjadrené v bodoch 172 až 196 vyššie v odpovedi na druhý žalobný dôvod, vyplýva, že Komisia sa nedopustila porušenia, keď dospela k záveru, že štandardná ponuka uverejnená spoločnosťou Slovak Telekom 12. augusta 2005 mohla už od tohto dňa odrádzať alternatívnych operátorov od predkladania žiadostí o neviazaný prístup k účastníckej prípojke tohto operátora, a to z dôvodu nespravodlivých klauzúl a podmienok, ktoré obsahovala, a že teda Komisia mohla oprávnené dospieť k záveru, že jediné a pokračujúce porušenie, ktoré je predmetom napadnutého rozhodnutia, začalo už v tento deň.

549 Taktiež v odpovedi na tento druhý žalobný dôvod naopak Všeobecný súd usúdil, že článok 1 ods. 2 písm. d) napadnutého rozhodnutia sa musí zrušiť v časti, v ktorej sa v ňom konštatuje, že v priebehu obdobia od 12. augusta do 31. decembra 2005 žalobkyňa uplatňovala nespravodlivé ceny, ktoré rovnako efektívnemu operátorovi, opierajúcemu sa o veľkoobchodný prístup k neviazaným účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom, neumožnili reprodukovať maloobchodné služby ponúkané spoločnosťou Slovak Telekom bez toho, aby mu vznikla strata (pozri bod 221 vyššie).

550 Zo všetkého, čo je uvedené vyššie, vyplýva, že článok 1 ods. 2 písm. d) napadnutého rozhodnutia sa musí zrušiť v časti, v ktorej sa konštatuje, že v priebehu obdobia od 12. augusta do 31. decembra 2005 žalobkyňa uplatňovala nespravodlivé ceny, ktoré rovnako efektívnemu operátorovi, opierajúcemu sa o veľkoobchodný prístup k neviazaným účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom, neumožnili reprodukovať maloobchodné služby ponúkané spoločnosťou Slovak Telekom bez toho, aby mu vznikla strata. V dôsledku uvedeného, ako aj z dôvodov prijatých v bodoch 515 až 524 vyššie článok 2 napadnutého rozhodnutia sa tiež musí zrušiť v rozsahu, v akom sa týka žalobkyne. Vo zvyšnej časti sa návrhy na zrušenie napadnutého rozhodnutia musia zamietnuť.

B. O subsidiárne uvádzaných návrhoch na zrušenie alebo zníženie pokút, ktoré boli uložené žalobkyni

- 551 Žalobkyňa ďalej subsidiárne Všeobecný súd žiada o to, aby zrušil pokuty, ktoré jej boli uložené napadnutým rozhodnutím, alebo ich znížil.
- 552 V tejto súvislosti treba uviesť, že podľa ustálenej judikatúry preskúmanie zákonnosti, stanovené v článku 263 ZFEÚ, znamená to, že súd Únie tak z právneho, ako aj zo skutkového hľadiska preskúma napadnuté rozhodnutie s ohľadom na tvrdenia, ktoré uvádza žalobca, a že má tento súd právomoc posudzovať dôkazy, zrušiť uvedené rozhodnutie a zmeniť napríklad výšku pokút (pozri v tomto zmysle rozsudky z 3. septembra 2009, Prym a Prym Consumer/Komisia, C-534/07 P, EU:C:2009:505, bod 86 a citovanú judikatúru; z 26. januára 2017, Duravit a i./Komisia, C-609/13 P, EU:C:2017:46, bod 30 a citovanú judikatúru, a z 27. marca 2014, Saint-Gobain Glass France a i./Komisia, T-56/09 a T-73/09, EU:T:2014:160, bod 461 a citovanú judikatúru).
- 553 Preskúmanie zákonnosti je doplnené neobmedzenou súdnou právomocou, ktorá sa priznáva súdu Únie v článku 31 nariadenia č. 1/2003, v súlade s článkom 261 ZFEÚ. Táto právomoc okrem toho, že oprávňuje súd na preskúmanie zákonnosti sankcie, ho oprávňuje aj na to, aby nahradil posúdenie Komisie svojím posúdením, a v dôsledku toho zrušil, znížil alebo zvýšil uloženú pokutu alebo penále (rozsudky z 8. decembra 2011, Chalkor/Komisia, C-386/10 P, EU:C:2011:815, bod 63, a z 8. decembra 2011, KME Germany a i./Komisia, C-389/10 P, EU:C:2011:816, bod 130; pozri tiež rozsudok z 26. januára 2017, Duravit a i./Komisia, C-609/13 P, EU:C:2017:46, bod 31 a citovanú judikatúru).
- 554 Treba pritom zdôrazniť, že výkon tejto neobmedzenej súdnej právomoci neznamená preskúmanie ex offio a že konanie pred súdmi Únie je kontradiktórne. S výnimkou dôvodov verejného poriadku, ktoré je súd povinný preskúmať ex offio, teda prináleží žalobcovi, aby proti napadnutému rozhodnutiu uviedol žalobné dôvody a predložil dôkazy na podporu týchto žalobných dôvodov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. júla 2014, Telefónica a Telefónica de España/Komisia, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, bod 213 a citovanú judikatúru).
- 555 Práve s ohľadom na tieto zásady treba posúdiť, či sa výška pokút, ktoré Komisia uložila v napadnutom rozhodnutí, musí zmeniť.
- 556 V prvom rade treba uviesť, že argumentácia, ktorú žalobkyňa uvádza na podporu svojich subsidiárnych návrhov, v ktorých sa domáha zrušenia pokút, ktoré jej boli uložené, alebo zníženia ich sumy, sa nelíši od argumentácie uvádzanej na podporu jej návrhov na zrušenie napadnutého rozhodnutia. Za týchto okolností je potrebné zamietnuť výhrady, ktoré sa uvádzajú na podporu tohto subsidiárneho návrhu a ktoré už boli zamietnuté v tom rozsahu, v akom sa týkali podpory návrhov na zrušenie napadnutého rozhodnutia.
- 557 V druhom rade, ako vyplýva z bodov 204 až 221 vyššie, Komisia nepredložila dôkaz o tom, že postup vedúci k cenovému stláčaniu, ktorého sa dopustila Slovak Telekom, mohol začať pred 1. januárom 2006, a v dôsledku uvedeného sa článok 1 ods. 2 písm. d) napadnutého rozhodnutia musí zrušiť v časti, v ktorej sa týka žalobkyne, a v rozsahu, v akom do jediného a pokračujúceho porušenia zahŕňa cenové stláčanie, ku ktorému malo dôjsť v období od 12. augusta do 31. decembra 2005.
- 558 Pokiaľ ide o vplyv tejto chyby na základnú sumu pokuty, za zaplatenie ktorej je žalobkyňa zodpovedná solidárne, Všeobecný súd sa v rámci výkonu svojej neobmedzenej právomoci domnieva, že treba znížiť podiel relevantných predajov žalobkyne, použitý Komisiou, a stanoviť ho na 9,8 % namiesto 10 %. Keďže Slovak Telekom dosiahla počas posledného celého roka, v ktorom došlo k porušeniu, relevantný obrat vo výške 72 868 176 eur, suma, ktorá má slúžiť na výpočet základnej sumy pokuty, na ktorej zaplatenie je žalobkyňa povinná solidárne, je 7 141 081,20 eura. Základná suma tejto pokuty zodpovedá vynásobeniu uvedenej sumy koeficientom 5,33, odrážajúcim dĺžku obdobia, v ktorom dochádzalo k porušeniu, a tak ju treba stanoviť na 38 061 963 eur.

- 559 V treťom rade treba vyvodiť dôsledky z konštatovania, uvedeného v bode 523 vyššie, podľa ktorého je v rozpore s pojmom „podnik“ v práve Únie to, že Komisia v napadnutom rozhodnutí rozhodla, že jedine žalobkyňa znáša násobiaci faktor 1,2 na účely odstrašenia, a to s tým cieľom, aby sa zohľadnila veľkosť a hospodárska sila podniku, ktorý bol uznaný za zodpovedný za predmetné porušenie. Táto chyba si totiž vyžaduje prepočítanie výšky osobitnej pokuty, ktorá bola žalobkyni uložená na to, aby znášala dôsledky recidívy identifikovanej Komisiou v napadnutom rozhodnutí. Táto pokuta, ktorá predstavuje 50 % základnej sumy pokuty, na zaplatenie ktorej je žalobkyňa povinná solidárne, pred uplatnením násobiaceho koeficientu 1,2, sa tak musí stanoviť na 19 030 981 eur.
- 560 Vo štvrtom rade, vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok z dnešného dňa, Slovak Telekom/Komisia (T-851/14), Všeobecný súd zistil chybu, ktorej sa Komisia dopustila v rámci svojho konštatovania, že počas obdobia od 12. augusta do 31. decembra 2005, Slovak Telekom uplatňovala prax vedúcu k cenovému stláčaniu. V dôsledku uvedeného Všeobecný súd čiastočne zrušil článok 1 ods. 2 napadnutého rozhodnutia, ako aj článok 2 tohto rozhodnutia, v rozsahu, v akom sa tieto týkajú spoločnosti Slovak Telekom, a znížil výšku pokuty, na zaplatenie ktorej bola povinná Slovak Telekom na základe článku 2 prvého odseku písm. a) tohto istého rozhodnutia.
- 561 V prejednávanej veci Všeobecný súd vyvodil rovnaké dôsledky z chyby uvedenej v bode 560 vyššie (pozri body 557 a 558 vyššie). Žalobkyňa tak nemôže účinne žiadať Všeobecný súd o to, aby v prejednávanej veci vyvodil dôsledky z rozsudku z dnešného dňa, Slovak Telekom/Komisia (T-851/14). Návrh, ktorý žalobkyňa sformulovala na základe rozsudku z 22. januára 2013, Komisia/Tomkins (C-286/11 P, EU:C:2013:29), sa tak musí zamietnuť.
- 562 V dôsledku uvedeného výška pokuty, za zaplatenie ktorej Deutsche Telekom zodpovedá solidárne, sa stanovuje na 38 061 963 eur a výška pokuty, ktorú je povinná zaplatiť jedine Deutsche Telekom, sa stanovuje na 19 030 981 eur. Vo zvyšnej časti sa návrh na zrušenie pokuty alebo zníženie jej sumy zamietla.

IV. O trovách

- 563 Podľa článku 134 ods. 1 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Okrem toho podľa článku 134 ods. 3 rokovacieho poriadku ak mali účastníci konania úspech len v časti predmetu konania, každý z nich znáša svoje vlastné trovy konania. Ak sa to však zdá oprávnené vzhľadom na okolnosti prípadu, Všeobecný súd môže rozhodnúť, že účastník konania znáša svoje vlastné trovy konania a je povinný nahradiť časť trov konania druhého účastníka konania.
- 564 V prejednávanej veci Komisia a vedľajší účastník konania v časti nemali vo veci úspech. Žalobkyňa však nenavrhol, aby vedľajší účastník konania nahradil trovy konania, ale navrhla iba to, aby ich nahradila Komisia.
- 565 Za týchto okolností je opodstatnené rozhodnúť tak, že žalobkyňa znáša štyri pätiny svojich vlastných trov konania a je povinná nahradiť štyri pätiny trov konania Komisie a vedľajšieho účastníka konania, v súlade s návrhmi Komisie a vedľajšieho účastníka konania. Komisia znáša jednu pätinu svojich vlastných trov konania a je povinná nahradiť jednu pätinu trov žalobkyne. Vedľajší účastník konania znáša jednu pätinu svojich vlastných trov konania.

Z týchto dôvodov

VŠEOBECNÝ SÚD (deviata rozšírená komora)

rozhodol takto:

1. Článok 1 ods. 2 písm. d) rozhodnutia Komisie C(2014) 7465 final z 15. októbra 2014, týkajúceho sa konania podľa článku 102 ZFEÚ a článku 54 Dohody o EHP (vec AT.39523 – Slovak Telekom), sa zrušuje v časti, v ktorej sa v ňom konštatuje, že v dobe od 12. augusta do 31. decembra 2005 Deutsche Telekom AG uplatňovala nespravodlivé ceny, ktoré rovnako efektívnemu operátorovi, opierajúcemu sa o veľkoobchodný prístup k neviazaným účastníckym prípojkám spoločnosti Slovak Telekom, a.s., neumožnili reprodukovať ponuku maloobchodných služieb spoločnosti Slovak Telekom bez toho, aby mu vznikla strata.
2. Článok 2 rozhodnutia C(2014) 7465 final sa zrušuje v časti, v ktorej stanovuje výšku pokuty, za zaplatenie ktorej je Deutsche Telekom zodpovedná solidárne, na 38 838 000 eur a výšku pokuty, ktorú je povinná zaplatiť jedine Deutsche Telekom, na 31 070 000 eur.
3. Výška pokuty, za zaplatenie ktorej je Deutsche Telekom zodpovedná solidárne, sa stanovuje na 38 061 963 eur a výška pokuty, ktorú je povinná zaplatiť jedine Deutsche Telekom, sa stanovuje na 19 030 981 eur.
4. Vo zvyšnej časti sa žaloba zamietla.
5. Spoločnosť Deutsche Telekom znáša štyri pätiny svojich vlastných trov konania a je povinná nahradiť štyri pätiny trov konania Európskej komisii a štyri pätiny trov konania spoločnosti Slovanet, a. s.
6. Komisia znáša jednu pätinu svojich vlastných trov konania a je povinná nahradiť jednu pätinu trov konania vynaložených spoločnosťou Deutsche Telekom.
7. Spoločnosť Slovanet znáša jednu pätinu svojich vlastných trov konania.

Van der Woude
da Silva Passos

Gervasoni

Madise
Kowalik-Bańczyk

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 13. decembra 2018.

Podpisy